SOSYAL BELEDİYECİLİK BAĞLAMINDA BİLGİ EVİ UYGULAMALARI: ZEYTİNBURNU BELEDİYE ÖRNEĞİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Mehmet Beşir ÇELİK

Kütahya - 2019

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

SOSYAL BELEDİYECİLİK BAĞLAMINDA BİLGİ EVİ UYGULAMALARI: ZEYTİNBURNU BELEDİYE ÖRNEĞİ

Danışman:
Doç. Dr. Feyzullah ÜNAL

Hazırlayan:
Mehmet Beşir ÇELİK

Kütahya - 2019

Kabul ve Onay

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Kamu Yönetimi Anabilim/Anasanat Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMA RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan……..…….
Doç. Dr. Feyzullah ÜNAL (İmza)

Üye……
Dr. Öğr. Üyesi Selami ERDOĞAN (İmza)

Üye……
Dr. Öğr. Üyesi Altan Fahri GÜLERCİ (İmza)

Onay
Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.
İmza

Doç. Dr. Ayhan KAHRAMAN

Enstitü Müdürü

Bilimsel Etik Bildirimi

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım "Sosyal Belediyecilik Bağlamında Bilgi Evi Uygulamaları: Zeytinburnu Belediye Örneği" adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

…….//……/2019

Mehmet Beşir ÇELİK

Özgeçmiş

Mehmet Beşir çelik Mardin'in Midyat ilçesine bağlı Yayvantepe köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Yayvantepe İlköğretim Okulunda, lise öğrenimini Midyat İMKB Lisesinde bitirdi. Lisans eğitimini Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünde tamamladı. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda Tezli Yüksek Lisans öğrencisidir.

"Sosyal belediyecilik bağlamında Bilgi Evi uygulamaları: Zeytinburnu Belediye örneği" adlı tezi hazırladı.

ÖZET

SOSYAL BELEDİYECİLİK BAĞLAMINDA BİLGİ EVİ UYGULAMALARI: ZEYTİNBURNU BELEDİYE ÖRNEĞİ

ÇELİK, Mehmet Beşir
Yüksek Lisans Tezi, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Feyzullah ÜNAL
Temmuz, 2019, 115 sayfa

Gelişen ve değişen dünya düzeninde küreselleşme olgusu ile birlikte neo-liberal politikaların siyasal ve ekonomik eksende birçok farklı anlayış ve uygulamaların boyut değiştirmesine ortam sağlamıştır. Böylece merkezi yönetimlerin görev ve sorumluluklarını yerel yönetimlerle paylaşmasına ve yerel yönetimlerin görev ve yetkilerinin artmasına zemin oluşturmuştur. Yerel yönetimler içinde özellikle belediye idaresinin konumu itibariyle halka yakın ve halkın ihtiyaç ve isteklerine kısa ve aktif çözümler üretmesi mümkün olduğundan dolayı önemi artmış bulunmaktadır.

1980'li yıllardan sonra merkezi yönetimlerin liberal eksenli politikalar ve özelleştirme etkisiyle görev alanları küçültülerek yerel yönetimlere özellikle belediyelere geniş yetkiler verilmiştir. Belediyelerin hizmet anlayışları değişerek yeni ve popüler bir kavram olan "sosyal belediyecilik" anlayışının yaygınlaşmasını hızlandırmıştır.

Bu çalışmada yerel yönetimler kavramsal açıdan incelendikten sosyal devlet'in tanımı yapılarak sosyal politikalara değinilmiştir. Türkiye'de sosyal belediyecilik ve uygulamalarına değinilerek ülkemizde sosyal belediyeciliğin tarihsel süreci, sorunları ve çözüm önerileri üzerinde durulmuştur. Son olarak Zeytinburnu ilçesi hakkında genel bir bilgi verildikten sonra Zeytinburnu Belediyesinin sosyal belediyecilik bağlamında Bilgi Evi faaliyetleri açıklanmış sunulan hizmetlere dair değerlendirmelerde bulunularak elde edilen veriler ışığında açıklamalar yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yerel Yönetimler**,** Sosyal Belediyecilik, Sosyal Politika, Zeytinburnu Belediyesi

ABSTRACT

INFORMATION HOUSE APPLICATIONS IN THE CONTEXT OF SOCIAL MUNICIPALITY: THE CASE OF ZEYTİNBURNU MUNICIPALITY

ÇELİK, Mehmet Beşir
Master Thesis, Department Public of Administration
Thesis Advisor: Assoc. Prof. Feyzullah ÜNAL
July, 2019, 115 pages

With the fact of globalization in the developing and changing world order, neo-liberal policies have enabled the to change dimension in many different understandings and practices on the political and economic axis. İn this way it has created the basis for central governments to share their duties and responsibilities with local governments and to increase the duties and powers of local governments. İn the position of local government especially the authority of municipal because of it is possible to produce short and active solutions to the needs and requirements of the people and close to the public its importance has been increased.

After the 1980s by minimizing the duties area of the central goverments with the effect of the liberal-based policies and privatization broad authorities were given to the local goverments especially the municipality. By changing the concepts of service of the municipalities as a new and popular consept social municipality it accelerated its spread.

In this study, after the analyzing the local goverments from a conceptual point of view, by making the definition of social state social policies are mentioned. By discussing social municipality in Turkey and its practises in our country historical process of social municipality, its problems and focused on the suggestions of the solutions. Finally, after giving general information about Zeytinburnu district the " Bilgi Evi " activities were explained in the context of social municipality of zeytinburnu Municipality and making evaluations about the services that offered explanations were made in the light of obtained data.

Keywords: Local Governments, Social Municipality, Social Policy, Zeytinburnu Municipality

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ..... **v**
ABSTRACT ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **xi**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xii**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM KURUMU OLARAK BELEDİYELERİN YÖNETİMİ

1.1. YEREL YÖNETİMLER **5**

1.2. YEREL YÖNETİM ORGANLARI **7**

1.2.1. İl Özel İdaresi 8
1.2.2. Belediye 9
1.2.2.1. Belediyelerin Görev ve Yetkileri 12
1.2.2.2. Belediyenin Organları 13
1.2.2.3. Belediye Meclisi 14
1.2.2.4. Belediye Encümeni 15
1.2.2.5. Belediye Başkanı 16
1.2.2.6. Büyükşehir Belediyeleri 17

1.3. KÖY **20**

İKİNCİ BÖLÜM
SOSYAL BELEDİYECİLİK

2.1. SOSYAL DEVLET VE SOSYAL POLİTİKANIN ARAÇLARI **23**

2.1.1. Sosyal Devlet 23
2.1.2. Sosyal Politika 25
2.1.3. Sosyal Politikanın Araçları 26
2.1.3.1. Sosyal yardım 26
2.1.3.2. Sosyal hizmet 27
2.1.3.3. Sosyal tazmin 28
2.1.3.4. Sosyal Sigortalar 28

2.2. SOSYAL BELEDİYECİLİK.....29

2.2.1. Kavram ve Tanım Olarak Sosyal Belediyecilik 30
2.2.2. Sosyal Belediyecilik Hizmetlerinin Temel Fonksiyonları.....32
2.2.2.1. Sosyalleştirme / Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon 33
2.2.2.2. Yardım etme ve gözetme(sosyal yardım) 34
2.2.2.3. Mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme 34
2.2.2.4. Yatırım 35
2.2.3. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi.....35
2.2.3.1. 1923-1950 arası dönemde sosyal belediyecilik 35
2.2.3.2. 1950-1990 arası dönemde sosyal belediyecilik 36
2.2.3.3. 2000 sonrası dönemde sosyal belediyecilik.....40
2.2.4. Anayasal Dayanak Oluşturan Kanunlar Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik 41
2.2.4.1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda Sosyal Belediyecilik 41
2.2.4.2. 5216 Sayılı Belediye Kanunu'nda Sosyal Belediyecilik 44
2.2.5. Türkiye' de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları.....45
2.2.5.1. Yaşlılara yönelik uygulamalar 46
2.2.5.2. Engellilere yönelik uygulamalar 47
2.2.5.3. Çocuk ve gençlere yönelik uygulamalar.....47
2.2.5.4. Yoksullara yönelik uygulamalar, ...48
2.2.5.5. Kadınlara yönelik uygulamalar.....48
2.2.6. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri.....49
2.2.6.1. Ekonomik kaynak metresizliği 50
2.2.6.2. Merkezi Yönetimler ve Belediyeler Arasındaki Eşgüdüm ve Koordinasyonsuzluk.....51
2.2.6.3. Sosyal belediyeciliği algılama sorunu 52
2.2.6.4. Uzman personel yetersizliği.....52
2.2.6.5. Borçlanma ve mali disiplin 53
2.2.6.6. Sosyal durum tespitinin yapılamaması 54
2.2.6.7. Belli bir amacın olmaması, kayırmacılık ve denetimsizlik.....55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SOSYAL BELEDİYECİLİK BAĞLAMINDA BİLGİ EVİ UYGULAMALARI: ZEYTİNBURNU BELEDİYE ÖRNEĞİ

3.1. ZEYTİNBURNU İLÇESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....58

3.1.1. Zeytinburnu Belediyesi.....58
3.1.2. Tarihi olarak Zeytinburnu ilçesi ve konumu.....58
3.1.3. Demografik yapı ve sosyo- kültürel yapı.....61
3.1.4. Zeytinburnu Belediyesi İdari yapısı.....63

3.2. ZEYTİNBURNU BELEDİYESİNİN SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI VE SUNAN BİRİMLER 63

3.3. SOSYAL YARDIM İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN SUNULAN SOSYAL BELEDİYECİLİK FAALİYETLERİ 64

3.3.1. Sosyal Yardımlar 64
3.3.1.1. Nakdi Yardımlar 64
3.3.1.1.1. Mağdur Aile Yardımı 64
3.3.1.2. Ayni yardımlar 64
3.3.1.2.1. Daimi Erzak Yardımı 65
3.3.1.2.2. Hasta Bezi Yardımı 65
3.3.1.2.3. Tıbbi Destek Malzemeleri 65
3.3.2. Sosyal Hizmetler 65
3.3.2.1. Aşevi (İkram evi) hizmetleri 66
3.3.2.1.1. Sıcak Yemek Hizmeti 66
3.3.2.1.2. Yerinde Yemek Hizmeti 66
3.3.2.1.3. Cenaze Evlerine Yemek Hizmeti 66
3.3.2.1.4. Diğer Hizmetler 66
3.3.2.2. Eğitim ve Öğretime Destek Hizmetleri 66
3.3.2.2.1. Kırtasiye Yardımı 66
3.3.2.3. Spora Yönelik Destek Hizmetleri 66
3.3.2.3.1. Amatör Spor Kulüplerine Destek 67
3.3.2.4. Sosyal Organizasyonlar 68
3.3.2.4.1. Radyo Festivali 68
3.3.2.4.2. Ramazan Etkinliği: 68
3.3.2.4.3. Cumhuriyet Koşusu 69
3.3.2.4. Yöresel Günler 69
3.3.3. AKDEM (Aile, Kadın Destekleme ve Engelliler Merkezi) 69
3.3.3.1. Aile Eğitim ve Danışmanlık Birimi 70
3.3.3.2. Sosyal Hizmet Birimi 71
3.3.3.3. Kente Uyum Birimi 71
3.3.3.3.1. Uyum Okulu 72
3.3.3.3.2. Göçmen Kadınlar Kulübü 73
3.3.3.4. Engelliler Koordinasyon Birimi 74
3.3.3.5. Planlama Ve İdari İşler Birimi 75
3.3.4. Yerel Kalkınma ve AB İlişkileri Koordinasyon Merkezi 76
3.3.4.1. Yerel Kalkınma ve Kent Konseyi 76

3.4. KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN SUNULAN SOSYAL BELEDİYECİLİK FAALİYETLERİ 77

3.4.1.Kültür Gezileri 77
3.4.1.1.Çanakkale Gezileri 77
3.4.1.2. Bilecik-söğüt gezileri 77

3.4.2. Merkezefendi Geleneksel Tıp Festivali 78
3.4.3. Fotoğraf Yarışması 78
3.4.4. Geleneksel Sanatlar Tasarım Yarışması 79
3.4.5. Kamuoyu Araştırmaları 79
3.4.6. Zeytinburnu Kültür ve Sanat Merkezi (ZKS) 80
3.4.7. Gösteri Sanatları Akademisi (GSA) 81
3.4.8. Zeytinburnu Bisiklet Hareketi (ZEYBİS) 82
3.4.9.1. Bilgi Evleri 83
3.4.9.1. 2018 Yılında Sayısal Verilerle Bilgi Evleri 86
3.4.9.2. Bilgi Evi Faaliyetleri 88
3.4.9.2.1.Yarışmalar 89
3.4.9.2.1.1. Geleneksel Kitap Okuma Yarışması 89
3.4.9.2.1.2. Öykü Yarışması 91
3.4.9.2.2. Projeler ve sosyal çalışmalar 92
3.4.9.2.2.1. Bilge Nesil Projesi 93
3.4.9.2.2.2. Üstün Zekâlılar Projesi 94
3.4.9.2.2.3. İyilik Kumbarası Kitabı Projesi 94
3.4.9.2.3. Sosyal çalışmalar 95
3.4.9.2.4. Kulüpler 95
3.4.9.2.5. seminer ve konferanslar 99
3.4.9.2.6. Geziler 100
3.4.9.2.7. Periyodik Olarak Yapılan Etkinlikler 100
3.4.9.2.8. Belirli Gün ve Hafta Etkinlikleri: 102
3.4.9.2.9.Turnuvalar 102

SONUÇ 103

KAYNAKÇA 107

DİZİN 115

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1: Toplam idari yapılarımızın sayıları. 20
Tablo 3.1: Zeytinburnu İlçesinin Yıllara Göre Nüfus Miktarı 62
Tablo 3.2: Zeytinburnu Belediyesi İdari Yapısı 63
Tablo 3.3: Tıbbi Destek Malzemeleri 65
Tablo 3.4: Ödül dağılımları 68
Tablo 3.5: Aile Eğitim ve Danışmanlık hizmetleri 70
Tablo 3.6: Kente uyum birimi projeleri 74
Tablo 3.7: Sosyal organizasyonlar 75
Tablo 3.8: Fotoğraf yarışması ödül 79
Tablo 3.9: Geleneksel Kitap Okuma Yarışması Ödüller 90
Tablo 3.10: Yıllara Göre Geleneksel Kitap Okuma yarışması İstatistikleri 91
Tablo 3.11: Öykü yarışmasında gruplar ve ödüller 92
Tablo 3.12: Yıllara göre Öykü İstatistikleri 92
Tablo 3.13: Yıllara Göre Bilge Nesil İstatistikleri 94
Tablo 3.14: Bilgi Evi Organizasyon şeması 102

KISALTMALAR LİSTESİ

TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
AB	Avrupa Birliği
YİKOB	Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SHYO	Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu
S.	Sayı
s.	Sayfa
c.	Cilt
vb.	ve benzeri
AYYÖŞ	Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı
İTO	İstanbul ticaret odası
BŞB	Büyükşehir belediyesi
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
TÜİK	Türkiye istatistik kurumu
AKDEM	Aile, Kadın Destekleme ve Engelliler Merkezi
ZEYKOM	Yerel Kalkınma ve AB İlişkileri Koordinasyon Merkezi
ZKS	Zeytinburnu Kültür ve sanat Merkezi
GSA	Gösteri Sanatları Akademisi
AK Parti	Adalet ve Kalkınma Partisi
ZB	Zeytinburnu belediyesi

TEZ METNİ

GİRİŞ

Küreselleşen ve değişen dünyada ülkelerin yönetim ve siyasi anlayışları beraberinde farklı yönetim kademlerinin benimsenmesine ve zamanla bu kademlerin gelişmesi farklı boyutlara girerek vatandaşlarına en iyi hizmet sunma gereksinimi karşılama konusunda ideal yönetimi bulma arayışına sürüklemiştir. Bu noktada her ülkenin tarihsel bağlarına, yaşam ve coğrafi yapısına, siyasi ve kültürel faktörlere, vatandaşların bilinç düzeyine, okuryazarlık seviyesine, ekonomik ve sosyal dokularına göre şekillen örgütsel yapılarını oluşturarak idare edilmektedir.

Ülkemizin kademelenmesinde önemli işlevler gören ve varlığını anayasadan alan yerel yönetim biçimleri, il özel idaresi, belediye ve köy idarelerinden oluşmaktadır. Yerel yönetimler içerisinde özellikle ikinci dünya savaşından sonra diğer kademlere göre daha fazla fonksiyonları artan ve halkın ihtiyaç ve isteklerini yerine getirmede hızlı, etkin ve aktif olan kuşkusuz belediyelerdir.

Merkezi yönetimlerin ve belediyelerin halka hizmet sunma ve gereksinimleri karşılama konusunda ortak bir biçimde hareket etmektedirler. Ancak küreselleşme ve neo-liberal politikaların yaygınlaşması ile beraber merkezi yönetimlerin yükünü, önemli işlevlerin çoğunu belediye idaresinin üstelendiği ve belediye yönetiminin vatandaş ile iç içe olmasından dolayı görev paylaşım anlayışı değişmiştir.

Sanayi devriminin tüm dünyayı etkisine alması ile birlikte ekonomik, siyasal ve sosyal alanda değişimlere zemin hazırlamıştır. Sanayileşmenin hız kazanması ile birlikte şehirleşme olgusu yaygınlaşarak insanlara cazip hale gelerek köyden kente göçü hızlandırmış ve nüfusun nicel ve nitelik yapısını değiştirmiştir. Hızlı kentleşme ile nüfus artışı plansız ve çarpık kentleşmeyi doğurmuş, işsizlik ve yoksulluk artarak gelir dağılımının olumsuz yönde etkileyerek sosyo-ekonomik sorunlara neden olmuştur.

Yaşanan bu olumsuzluklar karşısında devletin bir takım tedbirler ve çözüm odaklı girişimler neticesinde müdahale eden sosyal bir devlet fikrinin ortaya atılmasına ve vatandaşla devlet arasındaki köprü vazifesi gören bir anlayışın yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır. Bu doğruluda sosyal devlet, birey ve toplum arasındaki oluşan gelir dengesizliğini minimize etmeyi, yoksulluğa düşmüş kişilerin durumunu ıslah etmeyi

belli bir refah standardına taşımayı ve onurlu bir yaşamın gereksinimlerini karşılayacak şekilde ekonomik ve sosyal müdahaleyi gerekli kılmaktadır.

Zamanla gelişen ve değişen dengeler mevcut olan sistem ve uygulamaları değiştirmekte çağın koşul ve ihtiyaçlarına göre yeni fikirler, anlayışlar ve siyasi-idari sistemlerin gündeme gelmesine zemin oluşturmuştur. Başta yaşanan ekonomik ve sosyal krizler uygulanan sistemlerin bugünkü istek ve ihtiyaçlar karşısında yetersiz kalması farklı ve yeni argümanların geliştirilmesini hızlandırmıştır.1929 yılında yaşanan Büyük Buhran'a (ekonomik kriz) kadar klasik sistemin yerini devletin müdahalesini sosyo-ekonomik alanında meşru gören Keynesyen model alarak sosyal devletin sosyal politikayı aracı kılarak yoksul ve muhtaç konumda bulunan vatandaşlara sosyal yardım ve hizmetlerle takviye yapılarak sosyo-ekonomik durumlarına katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Özellikle, ülkemizde 1950'li yıllardan sonra kırdan kente göç hareketliliğin yaşanmış ve nüfus hızlı bir şekilde çeşitlenerek artmıştır. Buna bağlı olarak çeşitlenen toplumsal sınıf bir takım sosyal, kültürel, psikolojik ve ekonomik problemler yaşamaya başlamıştır. Belde sakinlerinin refahını, sükûnetini sağlayan, altyapı hizmetleri ve kentsel atıkları toplama gibi görevleri yürüten klasik belediyelerin yetersiz kalmaya başladığı ve sorgulandığı yeni bir belediyecilik anlayışının elzem görüldüğü 1974'li yıllardan itibaren çalışılmaya başlandığı yıllar olmuştur. Bu yeni belediyecilik anlayışı sosyal belediyecik anlayışıdır.

1980'li yıllardan sonra küreselleşme ve neo-liberal politika ile birlikte sosyal devlet anlayışının sekteye uğraması, etkinliğinin zayıflaması ve giderek artan özelleştirmenin yaygınlaşma durumu nedeniyle yerel yönetimlerin önemini daha da güçlendirerek sosyal yönde belediyelerin rol alma sorumluluklarını çeşitlendirerek artırmıştır. Bu sosyal sorumluluk rolü, belediyelerin sosyal belediyecilik anlayış ve uygulamalarını benimsemelerini, benimseyen belediyelerin yaygınlık gösterdikleri ve nüvelerin hızlandığı dönem 1990'lı yıllardan sonra olduğu bilinmektedir. Dünyada ve ülkemizde giderek önemini hissettiren ve siyasilerin seçim vaatleri arasında bulunan sosyal belediyecilik fikri, rutin belediyeciliğin dışında insanın onurlu hayat yaşamasını hedefleyen, çevre ve şehir hayatına adaptasyonu sağlayan, belli bir kültürel, siyasal ve sosyal seviyeye taşımak amacında olan bir anlayışı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda

Sosyal belediyecilik toplumun ekonomik, sosyal ve kalkınmasında rol alan, bireyler arasındaki gelir düzensizliğinde düzenleme işlevi gören, adalet ve barışı gerçekleştirmeye çalışan ve uygulamalarıyla eğitime, sağlığa, kültüre, spora destek olan anlayışı ifade etmektedir.

2000'li yıllardan sonra ülke yönetimine gelen Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) tarafından yapılan yerel yönetimler reformu belediyelerin yetkilerini artırarak sosyal belediyecilik konusunda geniş imtiyazlar sağlamıştır. Sosyal belediyecilik konusunda diğer belediye ve yerel yönetim birimleri arasında daha yaygın ve aktif olarak uygulayabilme imkânı olan büyükşehir belediyeleri bu dönemde sayıları 16'dan 30'a çıkartılarak sayıları arttırtmıştır.

Bu araştırmanın amacı, yerel yönetimlerin birimi olan belediyelerin son yılarda sık duyulan ve gündemi meşgul eden sosyal belediyecilik anlayışının uygulamalarını ve Türkiye'de ilk olarak Bilgi Evleri projesini hayata geçiren ve uygulayan Zeytinburnu Belediyesi örneği üzerinde "Zeytinburnu Belediyesi Bilgi Evlerini" incelemektir. Bu çalışmada Zeytinburnu belediyesinin resmi internet sitesinden faaliyet raporlarından, belediyenin yayın ve broşürlerinden ilgili yöneticilerden alınan bilgiler derlenerek değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda çalışmamız üç ana başlık şeklinde ele alınmıştır.

Birinci bölümde, Türkiye'de yerel yönetimler kurumu olarak belediye yönetimi ana başlığıyla yerel yönetimler ve birimleri özellikle belediye idaresi üzerinde durularak konuya açıklık getirmesi açısından açıklanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümü, sosyal belediyecilik altında, devlet ve sosyal devletin tanımı yapılarak sosyal politikanın araçlarına değinilmiştir. Türkiye'de sosyal belediyecik ve sosyal belediyeciliğin temel fonksiyonlarına, uygulamalarına, yasal dayanaklarını oluşturan kanunlara, sosyal belediyeciliğin sorun ve çözüm önerilerine ve ülkemizde tarihsel gelişimine geniş bir şekilde yer verilerek açıklanmıştır.

Çalışmanın üç ve son bölümünde ise, sosyal belediyecilik bağlamında Bilgi Evleri uygulamaları Zeytinburnu Belediyesi örneği başlığı altında değerlendirilmiştir. Ancak çalışmanın bütünlüğü ve anlaşılırlığını sağlamak açısından Zeytinburnu ilçesi hakkında genel bir değerlendirme yapılarak Zeytinburnu Belediyesinin sunduğu sosyal belediyecilik hizmetlerine değinilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM KURUMU OLARAK BELEDİYELERİN YÖNETİMİ

1.1. YEREL YÖNETİMLER

Günümüzde hızla artan kentleşme ve hızlı nüfus artışı neticesinde kentli nüfusun hizmet taleplerinin artmasına ve teknolojik gelişme ile beraber yerel yönetimlerin her geçen gün önemini arttırmakta ve ülke idaresi için vazgeçilmez birer kamu birimi olmasını sağlamıştır. Dayanaklarını anayasadan alan bu kuruluşlar, il özel idaresi, belediye ve köy idaresi olarak yapılanmıştır. Anayasa'nın 123.maddesinde belirtildiği gibi idareyi kuruluş ve görev bakımından "merkezden yönetim" ve "yerinden yönetim" biçimine göre oluşturulması ifade edilmiştir.

Mahalli idareler anayasanın 127. Maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre; "Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir." Anayasada ifade edildiği gibi yerel yönetimleri İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Köyler olarak ifade etmektedir.. Anlaşılacağı üzere, yerel yönetimler, vatandaşların yereldeki kamu unsurunu taşıyan hizmetlerini yerine getirmek için yerel halk tarafından seçimle başa getirilen ve kamu tüzel kişiliği bulunan ve bilhassa kendi bütçeleri olan idareler olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde yerel yönetim kademelerinin seçimleri beş yılda bir yapılmaktadır.

Anayasanın dışında yerel yönetimler pek çok tanımı yapılmıştır. Başlıca tanımlar şu şekilde sıralanabilir.

Yerel yönetimler, coğrafik olarak belirli bir yeri mesken edinen yerleşik halkın ihtiyaç ve sorunlarını gidermek maksadıyla oluşturulan, seçimle karar organların halk tarafından belirlenen ayrıca kanunda kendilerine tanınmış yetkileri, bütçeleri ve personel imtiyazlarını kullanarak işleyen bir kamu tüzel kişilerine sahip birimlerdir. (Ökmen ve Parlak, 2008: 18). Kuruldukları beldede yaşayanların ortak ihtiyaçlarını karşılamak, kendilerine verilen imtiyazları kanunlar çerçevesinde kullanmak, personel ve bütçelerini oluşturmak, yetkili ve tüzel kişiliğe sahip olması açısından önemli kuruluşlar olmasına yol açmıştır.

Keleş ve Yavuz (1989)'a göre; Yerinden yönetim, yönetim organlarının yasaların belirlediği şekilde kurulan ve yasalar çerçevesinde verilen görevleri icra edebilmek için kendilerine özgü, yapısal siyasal ve mali özerkliği bulunan

kuruluşlardır.(Keleş ve Yavuz, 1989: 17). Kendi imkânları doğrultusunda gelir elde etme imkânı verilmiş ve bu anlamda mali yönden bağımsız, özerk yapılardır. Önemli bir kavram olması açısından özerklik, herhangi bir kurum, örgüt ya da kuruluşa kendi yönetim yapısını oluşturma hakkının yasa aracılığıyla kullanma yetkisi veya örgüt ve kuruluşların üstelendikleri görevleri yapabilmeleri ve gerektiği düzenlemeler konusunda imkânlarının bulunması olarak tanımlanabilmektedir. (Kalabalık,2005:130). Böylece özerklik kendi gelir, bütçe, borçlanma ve personellerini oluşturmada serbestçe düzenleyebilme olanağının verilmesidir.

Keleş'e göre, yerinden yönetim olarak ifade edilen yerel yönetim, belde halkının kendi özgür iradesiyle seçtiği organlarca yönetilmesinin sistemi ve bir yönetsel birimin adıdır. Kısaca bir yönetim şeklidir. (Keleş, 2000: 20) halkın seçimle oluşturdukları idareler ve bu idareler tarafından yönetilmek, demokrasi açısından önemli işlevler görmektedir. Bilindiği dibi kısaca demokrasi, halkın kendi kendini yönetme sürecidir. Bu anlamda yerel yönetimler, demokrasi bilincinin yerleşmesine, demokrasi kültürünün oluşmasına katkı sağlayan kuruluşlar olarak ifade edilmektedir.

Gelişmiş demokrasilerde yönetim merkezden inme değil halkın tümünün istek ve önerilerini dikkate alarak ortak bir yönetim biçimi oluşturmakla meydana getirilerek oluşturulur. Kendilerine özgü yapısal, siyasal ve kültürel faaliyetlerinin yanında ekonomik özgürlüğe sahip olmaları gerekmektedir.

Çukurçayır' göre ise, merkezde mevcut olan güçlü bir yönetimin bu merkeze bağlı olarak altında bulunan kademlere görev paylaşımında bulunması ve aktarılması durumudur. (Çukurçayır, 2000: 91). Diğer bir ifadeyle merkezi ve idari yönetimlerin görev ve fonksiyon paylaşımında bulunmalarını söz konusu olmaktadır.

Yerel yönetimlerin, halka ve halkın ihtiyaçlarını çözmede daha hızlı çözümler üretmesinden dolayı fonksiyonlarının artmasına ve görevlerinin çeşitlenip artmasında etkin kurumlar haline dönüşmeleri sağlamıştır.

Kamu Yönetimi Araştırması Genel Raporunda (KAYA) yerel yönetimler tanımlanmıştır. Raporda açıklandığı üzere yerel yönetimler, tanımlanan belirli bir alanda varlık gösteren yerel bir halkın müşterek yaşamalarından kaynaklı oluşan sorunsal olayları çözmek ve kendileri için gereksinim duydukları konularda hizmetler sunmak maksadıyla oluşturulan, belde sakinlerince yürütme organlarını seçimle

belirledikleri, kendilerine has gelirleri olan, yasaların belirlediği eksende görev ve yetkileri bulunan kamusal özerklikleri bulunan, kendi personelini ve bütçesi olan yönetimlerdir.

Yerel yönetim idareleri, kamu hizmetlerinin en hızlı şekilde görülebilmesi için merkezi yönetimin dışında örgütlenen ve halkın yerel düzeydeki ihtiyaçların giderilmesinde ve demokrasiye uygun olarak kurulan kendi yönetim işlem ve işleyişlerini düzenleyebilen yönetim birimleridir. Genel bir değerlendirmeden sonra yerel yönetimlerin özellikleri yarar ve sakıncalarına kısaca şu şekilde verilebilir.

Yerel yönetimlerin Özellikleri,

- Merkezi yönetimin vesayet denetimi altındadır.
- Kamu tüzel kişilileri vardır.
- Özerk kuruluşlardır.
- Karar organları seçimle belirlenmektedir.
- Kendi aralarında birlik kurabilirler
- Yerinden yönetim ilkesine göre kurulmuşlardır.
- Seçimler beş yılda bir yapılır.

Yerel yönetimlerin Yararları

- Demokrasiye uygunluk sağlar
- Kırtasiyeciliği ve bürokratik engelleri azaltır.
- Yerel ihtiyaçları yerinde tespit ederek daha hızlı etkin çözümler üretir
- Halkın katılımını teşvik eder.

Yerel yönetimlerin sakıncaları

- Ulusal birlik ve bütünlüğü bozabilir.
- Ülke genelinde mali kaynakların dengeli dağılmasını bozar.
- Kamu hizmetlerinin aynı standartta sunulmamasına yol açar.
- Mali denetimi zorlaştırmaktadır.

1.2. YEREL YÖNETİM ORGANLARI

Varlığını anayasadan alan İl özel idaresi, belediye ve köy yapılanmalarına "Yerel Yönetimler" denilmektedir.

Devlet ve idari yapısının sürekli ve etkin bir şekilde işleyebilmesi için halkın ihtiyaçlarını daha hazlı karşılamak amacıyla merkezi yönetim ve yerel yönetim birimi şeklinde bir yapılanmadan oluşmaktadır. Merkezi yönetim bakanlıklar ve bağlı

kuruluşlar olarak; yerel yönetimler ise il özel idareleri, belediyeler ve köylerden oluşan yönetsel kademlerdir (Urhan, 2008: 85).

1.2.1. İl Özel İdaresi

İl özel idareleri, Türk idari sisteminde Osmanlıdan devralınan ilk olarak 1864 yılında Tuna Vilayeti Nizamnamesi ile "vilayet umum Meclisi'yle yönetim sistemimizde dâhil olmuş ve bugüne kadar varlığını sürdürmüştür. İl özel idareleri, batıdan örnek alınarak, Fransız il (department) sisteminden uyarlanarak idari yapılanmamıza kazandırılmıştır. (Kösecik ve Özgür, 2005:175).

6360 sayılı Yasa ile birlikte büyükşehir belediye sayısında artış sağlanmış ve ülkemizde toplamda BB sayısı otuz'u bulmuştur. Bu yasayla birlikte BB'si olan illerde il özel idarelerinin varlığına son verilmiş, köyler ve beldeler mahalleye dönüştürülerek tekrar yapılandırılmaya gidilmiştir.

İl özel idaresinin organları, 5302 sayılı kanununa göre, il genel meclisi, il encümeni validen oluşur.

İl Genel Meclisi	Karar organlarını oluştururken
İl Encümeni	
Vali	Yürütme organı olarak bilinmektedir.

Anayasa da illerin idaresi "yetki genişliği" esasına dayandırılarak ifade edilmektedir. Buna göre yetki genişliği, merkezi idarede toplanan yetkilerin, görevlerin ve sorumluklarının bir kısmının paylaşımı ve devridir. Yetki genişliği ilkesi sadece valiye tanınan bir yetkidir.

Hem devleti hem hükümeti temsil eden vali, kamu kuruluşlarında ve bakanlıklarda istihdam edilen tüm personelin (askeri ve adli personel hariç) en büyük amiridir.

5302 sayılı İl Özel İdare Kanunu'nun 29. maddesinde belirtildiği üzere vali, il özel idaresinin başı olup tüzel kişiliğin temsilcisi konumundadır. Valinin atanma usulü ise Bakanlar Kurulunun kararı ve Cumhurbaşkanın onayı ile yapılmaktadır. Vali,

devletin ve hükümetin aynı zamanda bakanlıkların ve merkezi idarenin ildeki en büyük temsilciliğini üstelenmektedir.

Halk tarafından beş yılda bir seçilen İl Genel Meclisi üyeleri, mecliste aldıkları bütün kararları valinin onayı ile mümkün olmaktadır. Onaylamak istemediği kararlar olması durumunda Vali, Danıştay'a itiraz etme hakkı bulunmaktadır.(Gözübüyük, 2000:103).

İl Encümeni, İl Özel İdaresinin karar merci organı hükmündedir. İl Encümeni valinin başkanlığında, İl Genel Meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşur.

İl özel idarelerinin görevleri 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunun altıncı maddesinde sayılmıştır. Buna göre mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) Gençlik ve spor sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,

b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında, görevli ve yetkili olduğu belirtilmiştir.

1.2.2. Belediye

Yerel yönetim birimleri arasında en çok araştırmaya konu edinilen üzerinde fikirler üretilip geliştirilen ve değişen dünya düzeninin sürekli artan ihtiyaçlarına karşı çözümler üretilen yapılar belediyelerdir. Zamanla artan kentleşme olgusu karşısında kent ve kentte yaşayan insanların sorunları giderek artmakta ve bunları giderecek mekanizmaların devreye girmesi gerektiği herkesçe kabul edilen görüşler arasındadır. Bu yönüyle kent idari sitemini oluşturacak modern belediyelerin kurulması gündeme gelmiştir.

Zamanla gelişen ve büyüyen kentleşme karşısında önemi giderek anlaşılan yapılardan biri haline gelecek olan belediye yapısı aynı zamanda çalışmamızın konusunu oluşturacaktır.

Türkiye'de iki farklı türde belediye faaliyet göstermektedir. Bunlardan ilki, tamamıyla 5393 Sayılı Belediye Kanunu' (3.7.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu)'na göre kurulan ve faaliyet gösteren belediyeler; ikincisi ise sadece büyük şehirlerde hizmet veren ve farklı bir statüye sahip olan Büyükşehir belediyeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. (Ünal ve İnanç, 2007) çalışmamızın esas konusunu oluşturacak olan birinci gruptaki faaliyet gösteren belediyeler olup ayrıca ikinci gruptaki büyükşehir belediyelerinden de bahsedilecektir.

Belediye kelime olarak Arapçada kent anlamına gelen beled ve belde anlamlarına gelmektedir. Ayrıca belediye unsurunu taşıyan her birime kent demek doğru olmayacağı anlaşılmalıdır. (keleş,2000:202). Nadaroğlu'na göre ise belediye, terim olarak Arapçadan türeyen belde sözcüğü, bir insan topluluğunun yerleşmek amacıyla oturduğu yer olarak adlandırılır .(Nadaroğlu, 2001: 197). Bu doğrultuda belediyesi olan yerleşim birimine belde olarak tanımlanmaktadır. (Çetinkaya, 2012: 108).Arapça kökenli bir kavram olan belediye, beli bir yerleşim biriminde belediye örgütünün varlık gösterdiği alanları kapsamaktadır.

Belediye kavramının tanımını, yapısını görev ve yetkilerini ayrıca organlarını daha ayrıntılı bir şekilde açıklamak için 5393 sayılı Belediye Kanunundan istifade ederek açıklanmaya çalışılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 3. Maddesinde tanımı verilen belediyenin, "Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi" olarak tanımlanmaktadır. Yerel yönetimlerinin en önemli özelliklerinden mali özerklik ve kamu tüzel kişiliğine sahip olmalarını ifade etmiştik. Burada da belediye kanununda tanımı verilen belediyenin mali özerkliğe sahip olması belirtilmiş ve kamu tüzel kişisine haiz olduğu ifade edilmiştir.

Ayrıca ilgili kanunda yerleşim birimlerinin nüfusu 5000'i aşması durumunda belediye kurulabilir denmektedir. Buna ek olarak il ve ilçe merkezlerinde belediye idaresinin kurulmasını mecburiyete tabi kılmıştır.

Ancak içme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve yerleşik alana kurulu bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde belediye kurulamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Köylerin veya çeşitli köy kısımlarının birleşmek suretiyle belediye kurabilmeleri için meskûn sahalarının, merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskûn sahasına azami 5.000 metre mesafede bulunması ve nüfusları toplamının 5.000 ve üzerinde olması gerekir (5393 sayılı Kanun Md. 4). Kanundan da anlaşılacağı gibi belediyenin kurulabilmesi için nüfus ölçütünün şartlarını karşılasa bile içme ve kullanma amacıyla kullanılan su havzaları ile sit alanlarına ve diğer koruma alanlarına belediyenin kurulamayacağını ifade edilmiştir. Bir önceki yasanın nüfus ölçtü 2000 olması zorunluydu.(1580 sayılı). Dolayısıyla belediyenin kurulması nüfus ölçütü bakımından bir önceki yasaya göre zorlaştırılmıştır.

Bununla beraber bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülki idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirimi üzerine, mahalli seçim kurulları, on beş gün içinde köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alır ve sonucu valiliğe bildirilir.

İşlem dosyasına valinin görüşüyle ile beraber Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilerek ilgili yerde belediyenin kurulması "Cumhurbaşkanı kararı" ile mümkün olmaktadır.

Nüfusu 5000 ve üzeri olup yeni iskân amacıyla kurulan bir yerleşim alanına belediye kurulabilmesi Cumhurbaşkanı kararı ile kurulabilmektedir. Çevre ve şehircilik bakanlığı ve cumhurbaşkanı kararı yeni düzenlemelerle gelmiştir. Bu düzenlemeler

2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK ile beraber "içişleri bakanlığı" yerine "çevre ve şehircilik bakanlığı", müşterek kararname yerine "Cumhurbaşkanı kararı" ile değiştirilmiştir. Diğer bir düzenleme, 29 Aralık 2018 tarihli ve 7153 sayılı kanunun 28 inci maddesiyle "İçişleri" ibaresi yerine "Çevre ve Şehircilik" şeklinde değiştirtmiştir.

Ayrıca Cumhurbaşkanı kararı ile nüfusu 2.000'in altına düşen belediyeler köye dönüştürülmektedir. Belediyeden düşen ve tüzel kişiliği kaldırılan belediyenin tasfiyesini İl Özel idaresi yapmaktadır. Köye dönüşen belediyenin alacak ve borçları, malları dönüştüğü köy tüzel kişiliğine geçer.

1.2.2.1. Belediyelerin Görev ve Yetkileri

Belediyelerin hizmet sunması ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte o belde de yaşayan insanların yaşam standartları ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile yakından ilişkilidir. Küreselleşen bir teknoloji dünyasında yaşayan insanlar her türlü gelişmeyi yakından takip edip kendilerine en uygun olan ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel faaliyetleri ihtiyaçları bakımından uyarlayıp uygulamaya çalışmaktadırlar. Bu yönüyle halkın istek ve ihtiyaçları karşılamakta olan belediye yönetimi Küreselleşme karşısında en iyi yönetim biçimini sunmak ve en güzel bir şekilde görevlerini icra etmek zorunda kalmaktadır.

Belediye Kanun'un 5393 sayılı 14. Maddesine göre, belediyelerin görevleri ve sorumlulukları şu şekilde sıralanmaktadır: Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; Şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.

b) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerin korunmasını sağlayabilir, bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurtiçi ve yurtdışı müsabakalarda üstün başarı gösteren ve derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

Belediyelerin hizmet sunmada sıralama önceliği mali imkânına ve hizmetin ivediliği göz önünde bulundurularak yerine getirilmektedir.

Belediye hizmet üretirken vatandaşlarına en yakın şekilde ve uygun olan sistemle yapmaktadır. Belediyenin bu hizmetleri sunarken yerleşiklerin durumuna (yaşlı, düşkün, dar gelirli) dikkat ederek sunar.

Belediye hizmet sunarken, görev, yetki ve sorumluluk uygularken belediye sınırları kapsamında hareket etmektedir.

Belediyenin mücavir alanlara da hizmet sunabilmesi belediye meclisinin kararı ile mümkün olabilmektedir.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümleri saklıdır".

Sivil hava ulaşımına açık havaalanları ile bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler bu Kanunun kapsamı dışındadır.

Belediyenin görev ve sorumlulukları kapsamlı bir şekilde 5393 sayılı Belediye Kanununda belirtilmiş ve belediyenin sorumlukları yerine getirebilmesi için de mali durumu esas alınıp hizmet sunumunda öncelik sırasına göre ve uygun yöntemlerle yerine getirileceği belirtilmiştir. Belediye görev ve sorumluklarını yerine getirirken belde sakinlerinin beklentilerini karşılayacak ve her kesime ilgi uyandıracak faaliyetleri benimsemeli ve yaptığı hizmetlerden belde sakinlerini hoşnut etmelidir.

Belediye yetkilerini yerine getirirken çeşitli imtiyazlardan faydalanmaktadır. Bu imtiyazlar 5393 sayılı belediye kanunun 15. maddesinde göre düzenlenmiştir. Bu maddenin sıraladığı görevlerden bazıları şunlardır.

Belediye sakinlerinin ihtiyaçlarını yerine getirmek için her türlü etkinlik ve faaliyetlerde bulunmak, kanunların verdiği yetkiler dâhilinde yönetmelik çıkarmak, belediye sınırları içerisinde bulunan vatandaşların uyması gereken yasakları koymak, ilgili cezaları vermek, izin ve ruhsat vermek, belediyeyi ilgilendiren vergi, harç, resim katkı ve katılma paylarının tahsilini yapmak, toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve işlettirmek, katı atıkların toplanması, kaldırılması geri kazandırılmasını icra etmek, gerekli durumlarda borçlanmak gibi görevleri bulunmaktadır.

1.2.2.2. Belediyenin Organları

Belediye kanununda, yer alan belediye idaresinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı olarak üç kısımdan oluşmaktadır.

1.2.2.3. Belediye Meclisi

5393 sayılı kanunun 17. ile 33. maddeleri arasında düzenlenen Belediye Meclisinin işleyiş ve oluşumu, görev ve yetkileri, toplantıları, gündemi, karar yeter sayısı ve feshi gibi meclisin tüm çalışmaları belirtilmiştir. (Ökmen ve Parlak, 2013: 254).

Belediye meclisi, 5393 sayılı kanunun 17. Maddesinde ifade edildiği gibi belediyenin karar organı olup ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluşmaktadır.

Belediye meclisi kararların çoğunluğunu araya hiçbir makamı, organı katmadan kararlarını kendisi almaktadır. Belediye idaresinin en büyük ve esas karar organıdır. Doğrudan halk tarafından seçilen tüm üyeleri yüzde onluk barajlı nispi temsil esasına göre seçilmektedir. (Azaklı ve Özgür, 2005:303).

Nüfusları 10.000 den az olan belediyeler 9 üye, 1 milyondan fazla olan belediyeler 55 belediye meclisi üyesi seçebilmektedir. (Nohutçu 2012:167). Bu doğrultuda belediye meclis üye sayısı 9 ile 55 üye arasında değişiklik göstermektedir.

Belediye meclisin başkanlığını belediye başkanı icra etmektedir. Yerel yönetimlere meşrutiyet ve demokratik unsurlarını sağlayan en önemli olan organ olan karar organı, temsil, karar alma ve denetim şeklinde üç önemli fonksiyonu taşımaktadır.

Belediyenin karar organı olan belediye meclisi yerel yönetimlerin demokratik zeminini oluşturan organı olup başkanlığını belediye başkanı yapmaktadır. Yerel yönetimlere meşrutiyet sağlayan bu organ ulusal meclisin yerel düzeydeki yansımasıdır.(Arıkboğa, Oktay ve yılmaz, 2007: 14-15). Demokratik yapının görüldüğü bu organa ülkenin demokratikleşmesi bakımından büyük işlevler düşmektedir. Ayrıca halkın doğrudan ve aktif bir şekilde yönetime katılarak yerselleşmenin sağlanmasına katkı etmektedir.(Çevikbaş, 2008: 72). Ulusal meclisin küçük versiyonu olarak işlev görmekte ve etkin bir demokrasi örneğini sergilemektedir.

Belediye meclisi, önceden kararlaştırdığı günde her ayın ilk haftası toplanmaktadır. Meclis toplantıları açıktır. Kapalı oturumun yapılması için meclis başkanın veya üyelerden birinin önersi üzerine katılanların salt çoğunluğuyla karar verilebilir.

Belediye meclisinin gündemini belediye başkanı her ayın ilk gününde belirlenmekte ve üyelere en az üç gün önceden bildirim yaparak belirlenmektedir. Ayrıca farklı yol ve usullerle halka duyurulmaktadır. Halkın belediye meclisin kararlarından haberdar olması şeffaf ve demokratik bir belediyeciliğin işlemsine zemin oluşturmaktadır.

Belediye meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Ancak, karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Oylamada eşitlik çıkarsa meclis başkanın seçtiği taraf çoğunluk sayılır. .(5393 Sayılı Belediye Kanunu: md.20-22)

1.2.2.4. Belediye Encümeni

5393 sayılı Kanunun 33-36 maddeleri arasında düzenlen Belediye encümeni, görev ve yetkileri, toplantısı ve encümen üyelerine verilecek ödenek düzenlenmiştir.

Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında;

a) İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden,

b) Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden, Oluşur. (5393 Sayılı Belediye Kanunu: md.33)

Belediyenin yürütme ve danışma organ olan belediye Encümeni, Belediye başkanının başkanlığında olmak üzere her yıl 1 yıllığına seçilen meclis üyeleri ve belediyenin her yıl 1 yıllığına atanan birim amirlerinden oluşur. (Eryılmaz, 2011: 174).

Belediye encümeninin üyelerinin seçilmiş ve atanmış üst düzey belediye memurlarından oluştuğu görülmektedir.

Belediye encümeninin görev ve yetkileri Belediye Kanunu'nun 34. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir:

Stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek, yıl bazında alınan işler kapsamında kamulaştırma kararlarını almak ve yürütmek, öngörülemeyen gider karşılıklarının yerlerini belirtmek, fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri olması şartıyla bütçede aktarma gerçekleştirmek, yasalarda belirlenen cezaları vermek, resim, harç ve vergi kapsamına girmeyen belediye ile ilişkili uyuşmazlıklarının anlaşmayla çözmek, taşınmaz malların satımı, el değiştirmesi ile tahsisi bakımdan meclisin kararlarını icra etmek ve üç yılı geçmemesi koşuluyla kiralamak, genel olarak herkese açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini düzenlemek ve encümene verilen diğer yasaları uygulamak belirtilen ilgli yasanın encümene verilen görevleridir.

1.2.2.5. Belediye Başkanı

Belediye yerel yönetiminde belediye teşkilatının başı, yürütme organı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi belediye başkanıdır. Başkan belediye sınırları içinde yaşayan seçmenler tarafından tek dereceli ve çoğunluk sistemine göre 5 yıllığına seçilir. Belediye başkanının doğrudan halk tarafından seçilmesi güçlü liderlik ve güçlü başkanlık konumu güçlendirmektedir. (Eryılmaz, 2011: 171).demokrasinin en önemli araçlarından olan seçilme, halkın kendi tercihlerinin bir sonucunu olarak başkanı seçerek yönetime ortak olmaktadırlar.

5393 sayılı Kanunun 37.maddesinde Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi olarak tanımlamaktadır. Belediye başkanı, görevinin devamı süresince siyasî partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz; profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.

5393 sayılı Kanunun 38.maddesinde Belediye başkanının görev ve yetkileri düzenlenmiştir.

Belediye teşkilatının en üst amiri olarak görev yapan belediye başkanı belediye personellerini atamaya yetkili olup idarenin hak ve menfaatlerini korumla yükümlüdür. Belediyeyi stratejik plâna uygun olarak yönetir, bu plana uygun olarak bütçe, belediye faaliyetlerini ve personellerin nitelik ölçütlerine göre hazırlar ve uygular. Bu strateji ile ilgili raporları meclise sunar. Meclise ve encümene başkanlık eder. Bütçeyi

uygulamakla ve belediye personelini atamakla mükelleftir. Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve sükûnet ve refahı için gereken önlemleri alır,

Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanarak,, engellilere yönelik hizmetleri yürütür ve engeliler için merkez oluşturarak hizmetini ifa eder. Bu madde Dolaysıyla tezimizin konusunu oluşturacak sosyal belediyecilik anlayışına vurgu yapmaktadır.(ilgili Belediye Kanunu: md.38).

1.2.2.6. Büyükşehir Belediyeleri

Anayasanın 127. maddesinde "Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir." Denilerek büyükşehir belediyesinin kurulması temelini oluşturmaktadır. Böylece yönetim sistemimize büyükşehir belediyesi eklenmiştir.

Yasaya dayanılarak oluşturulan bu özel yönetimlerden büyükşehir belediye yönetimi ilk olarak 1984 yılında 3030 sayılı yasa ile kurulmuş daha sonra artan nüfusun yapısına göre büyüyen kentlerin zamanla büyükşehir belediye yönetimlerinin ülke genelinde yaygınlaşmasının ihtiyacını doğurmuştur.

Ülkemizin Avrupa Birliği üyeliğine aday olması ile Avrupa Birliği'ne uyumu sağlayacak reformların yapılmasına dair önemli konuların gündeme gelmesi söz konusu olmuştur. AB'ye üyeliğinin yanında artan küreselleşme, bölgeselleşme ve yerelleşme eğilimlerinin kamu yönetimi alanında reformların yapılmasına olanak sağlamıştır. (Özgür ve Kösecik, 2007, s.691).

2004 yılında 3030 sayılı kanunun 5216 sayılı kanun ile yürürlükten kaldırılması ile yeni bir reform süreci başlatılmıştır. Nüfus kriteri bulunmayan 3030 sayılı kanundan farklı olarak 5216 sayılı kanun büyükşehir belediyesi sınırlarına hem ölçek hem de nüfus kriteri eklenmiştir.(İzci ve Turan, 2013:124)

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu madde 3a bendinde tanımı verilmiştir. "Büyükşehir belediyesi: Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi" olarak tanımlanmıştır. Yasasının 4 maddesinde BŞB'nin kuruluşunu şu şekilde açıklar: Toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine

dönüştürülebilir. Dolayısıyla büyükşehir belediyesinin sadece nüfus ölçütü getirerek BŞB nin kuruluşunu kolaylaştırmaktadır.

Yapılan reformlar çerçevesinde 5216 sayılı kanun ile 16 büyükşehir belediyesinin sınırları genişletilmiştir. Bu gelişmelere ek olarak 2008 de kabul edilen 5447 sayılı kanunla 8 Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde ilçe kurulması ve ilk kademe belediyeleri ilçe belediyelerine dönüştürülerek reform sürecine devam edilmiştir. (Genç, 2014:2)

Kamu yönetiminde zamanla yapılan reformlar çerçevesinde sayıları artan büyük kentlerin sayıları arttırılmıştır. Bu sayede en son yapılan yeni düzenlemeyle beraber 12 Kasım 2012 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 6 Aralık 2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.6360 sayılı Kanun ile Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde büyükşehir belediyesi kurulmuştur. Böylece yeni kurulanlarla birlikte. Büyükşehir belediyelerimizin sayısı 30'a ulaşmıştır.

Bu kanun sonucu olarak ise sadece 30 il özel idaresi, 1591 belde belediyesi ve 16082 köy yönetiminin varlığına son verilmemiş; nüfusu 2000'den az olan belediyelerin tüzel kişiliği de ortadan kaldırılmıştır (Duru, 2013:33). Kısaca bu değişikle büyükşehir belediyesi bulanan yerlerde 30 ilde özel idaresinin, köy ve belde beledîlerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak bağlı olduğu belediyelere katılmıştır.

Kanunla ayrıca bütün büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluk alanları mülki sınırlara genişletilmiştir.

İl özel idaresinin kaldırıldığı illerde 6360 sayılı Kanun'un 34. maddesiyle 3152 sayılı Kanun'un 28. maddesinden sonra gelmek üzere 28/A maddesi ile Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) valiye bağlı olarak kuruldu.

İlgili kanuna göre YİKOB büyükşehir belediyesi olan illerde; kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım, hizmetlerin etkin bir şekilde yapılansı izlenmesi ve merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımların yapılması ve koordine edilmesi, afet, acil çağrı ve acil yardım hizmetlerinin yürütülmesi, Temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yapılması, İldeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik etmek ve bu

kuruluşları denetlemek, ayrıca ilin tanıtımın yapılması gibi görevleri yapmak ve merkezi idarenin adli ve askeri teşkilat dışında taşradaki tüm ilgili birimlerinin faaliyetlerini verimliliklerini etkinliklerini ve bu birimlerin stratejik plan ve performans programlarıyla alakalı rapor hazırlamak, Merkezi idarenin adli ve askeri teşkilat dışında taşradaki tüm birimlerinin hizmet ve faaliyetlerinin etkinliği, verimliliği ve kurumların stratejik plan ve performans programlarına uygunluğu ile ilgili rapor hazırlamak, bunlarla ilgili valinin görüşü ile birlikte başbakanlık ve ilgili bakanlığa göndermek gibi görevleri düzenlenmiştir. Ayrıca ilgili kanunda YİKOB Başkanlığının sevk ve idaresi vali veya görevlendirileceği vali yardımcısı tarafından yerine getirilir. Valilik gerektiğinde kadro, kadro ve unvana bakmadan uzman, sözleşmeli personel ve memurları bu başkanlıklarda görevlendirmeye yetkilidir. (Karaarslan, 2012-2013:150; Türkiye Belediyeler Birliği, 2014:5-6)

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı teşkilat şeması şu şekildedir md4: Başkanlık aşağıda belirtilen teknik ve idari müdürlüklerden oluşur.

Başkanlık teknik müdürlükleri;	Başkanlık idari müdürlükleri;
a) Yatırım İzleme Müdürlüğü. b) Rehberlik ve Denetim Müdürlüğü.	a) İdari ve Mali İşler Müdürlüğü. b) Doğal Kaynaklar, Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü
c) Strateji ve Koordinasyon Müdürlüğü.	ç) 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü
ç) 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğü.	d) İdari ve Mali İşler Müdürlüğü. e) Doğal Kaynaklar, Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü.

Kaynak: http://www.resmigazete.gov.tr

Son değişiklikle beraber idari yapılarımızın sayıları aşağıda verilen tablo da yer almaktadır:

Tablo 1.1: Toplam idari yapılarımızın sayıları.

İl sayısı	81	İl belediyesi sayısı	51
İlçe sayısı	922	Büyükşehir belediyesi sayısı	30
Köy sayısı	18335	Büyükşehir ilçe belediyesi sayısı	519
Mahalle sayısı	32044	Belde belediyesi sayısı	396
Bağlı sayısı	23967	İlçe belediyesi sayısı	403

Toplam belediye sayısı: 1399

Kaynak: Kaynak: https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx, 2019.

Büyükşehir belediyelerin organ yapıları belediye ile aynıdır. Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Encümeni, Büyükşehir Belediye Başkanıdır.

1.3. KÖY

Türk yönetim sistemimizde en özgün ve geleneksel yapı olan köy yönetimi ilk olarak 1864 yılında Vilayet Nizamnamesi ile düzenlenmiş, il özel idarisi ve belediye yönetimine nazaran Türk yönetim tarzına göre kendiliğinden oluşmuş bir yönetim birimi olarak karşımıza çıkmıştır. Daha sonra cumhuriyet döneminde 1924 yılında çıkarılan 442 sayılı Köy Kanunu ile köylere tüzel kişilik sağlanmış ve hukuksal bir statüye bağlanarak bugün de geçerliliğini korumaktadır.

Köy kanunda köyün tanımını üç farklı şekilde yapılmıştır. Birinci tanıma göre köy. "nüfusu iki binden aşağı yurtlara (köy) ve nüfusu iki bin ile yirmi bin arasında olanlara (kasaba) ve yirmi binden çok nüfusu olan yerleşim alanlarına (şehir) denir." (442 sayılı Köy Kanunu md.1). İlgili kanun devamında ise, cami, okul yaylak baltalık gibi orta malları bulunan toplu ya da dağınık şekilde evlerde ikamet eden insanlar ve onlarla beraber bağ bahçe ve tarla ile birlikte köyü ifade eder denilerek ikinci tanımını oluşturmuştur. Üçüncü tanım olarak ilgili kanunun 7. Maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre bir yerden bir yere götürülebilen veya götürülemeyen mallara sahip olan ve yetkileri bu kanunla kendisine verilen işleri yapan bir şahsi manevi varlık şeklinde tanımlanmıştır. (Selçuk, 2014: 73).

Kanun köyü üç değişik açıdan tanımlamıştır. Bunlardan birincisi, nüfusu iki binden aşağı olan yerleşme birimi köy olarak tanımlanmıştır. İkincisi ise, cami, okul, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan toplu ve dağınık evlerde oturan insanlar bağ,

bahçe ve tarlaları ile birlikte bir köy oluşturur. Üçüncü olarak köy, bir yerden bir yere götürülebilen veya götürülmeyen mallara sahip olan ve kanunla kendisine verilen işleri gerçekleştiren bir tüzel kişidir. Köyün kurulabilmesi için o yerleşim yerinin, nüfusu yüz elliden çok ve iki binden az olması gerekir.

Köyün organları, köy derneği, muhtar ve ihtiyar meclisinden oluşur.

Köy Derneği	Danışma ve Karar Organı
İhtiyar Meclisi	
Muhtar	Yürütme Organı

Köy konunda köyün görevleri sayılırken isteğe bağlı ve zorunlu olmak üzere iki şekilde gruplandırılmıştır. Genel olarak eğitim, sağlık, bayındırlık, tarım, temizlik gibi daha çok temel konuları kapsayan işlere zorunlu görevler denilmektedir. İsteğe bağlı görevler ise köyün daha çok güzelleşmesine ve sosyo-ekonomik yönden gelişmesine yönelik hizmetlerdir. (Sayan, 2013: 15). Bilindiği üzere köy idaresinin, köy halkının genel ve standart, klasik hizmetlerin yerine getirilmesinde zorunluluğa tabi tutularak köy ve köy halkının sağlığı, eğitimi gibi temel hizmetlerden faydalanması amaçlanmıştır. Bazı hizmetlerin yerine getirilmesinde köy halkının inisiyatifinde bırakılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİK

2.1. SOSYAL DEVLET VE SOSYAL POLİTİKANIN ARAÇLARI

Konumuzu oluşturan sosyal belediyeciliğin temel dayanağı olan sosyal devlet, sosyal politika ve araçlarını kısaca anlatmak konumuzu anlaşılır olması bakımından önemlidir.

Devlet, belli bir toprak parçası üzerinde yerleşmiş bir insan topluluğuna dayanan ve yerleştiği bu alanda her şey üzerinde nihai otorite uygulayan, toplumsal düzen ve adaletin sağlanmasında siyasal olarak donanmış bir organizasyon olarak tanımlanabilir.(Çuhadar,2007: 14). Toplumun sosyal, ekonomik ve siyasal olarak kanunlar aracılığıyla meşru otorite kurarak yaşamlarını düzen ve huzur içinde kolaylaştıran bir aygıt olarak devlet kavramı tanımlanmaktadır.

2.1.1. Sosyal Devlet

İlk olarak 1848 yılında Fransız Anayasanda yer alan sosyal devlet daha sonra 1919 da Alman Weimar Anayasası'nda "ekonomik hayatın adalet esaslarına göre ve herkese insanlığına yaraşır bir şekilde" yer edinmesine zemin hazırlamıştır.(Çelik, 2014:5). Soysal devlet farklı tanımları bulunmakla beraber ülkeden ülkeye değişkenlik göstermektedir.

Sosyal devlet esas itibariyle Almanya kökenli bir Avrupa terimidir olduğu vurgulanmış, Anglosakson dünyasında ise sosyal adaletten söz ederek daha çok refah devleti kavramı ile kullanılmaktadır. Ülkemizde ise sosyal devlet bu iki kavramı içine alacak şekilde anlamlandırmaktadır. (Ünal ve Caner, 2014:34). Buna göre sosyal devlet hem sosyal adaleti hayata geçirmeyi amaçlayan hem de refahı artırmaya ve yaygınlaştırmaya çalışan devlet anlamına gelmektedir. (Erdoğan, 2004: 218). Sosyal devlet hem adaleti hem de refah artışını gerçekleştirmeyi sağlayan bir aygıt olarak görülmektedir.

Sosyal devlet ilk defa 1961 Anayasası'nda 2.maddesinde "Türkiye Cumhuriyeti,….. Sosyal bir hukuk devletidir" belirtilerek anayasamıza dâhil edilmiş 1982 anayasasında da yerini almıştır.1982 Anayasası'nda 5.maddesinde "devletin temel amaç ve görevleri belirilirken ….kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğumu sağlamak;kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal,ekonomik ve sosyal engelleri

kaldırmaya,insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktadır". Bireysel ve toplumsal olarak refah ve huzurun temini, siyasal, toplumsal ve ekonomik şartları iyileştirmek için varsa engelleri kaldırmakla mükellef bir sosyal devletin varlığını betimlemektedir. Sosyal devletin tanımlanması konusunda uzlaşmak güç görünse de genel itibariyle şu şekillerde tanımını yapmak mümkündür.

Sosyal devlet,"sosyo-ekonomik hayatı yönlendiren, güçsüzleri, fakirleri, yardıma ve bakıma muhtaç kişileri koruyan, bu hizmetleri yerine getirecek sosyal kurumlar tesis eden, koruyucu tedbirler vasıtasıyla toplum meselelerini olabildiği kadar önlemeye ve gidermeye çalışan, sosyal sorunların baskısı altında bulunan kişi ve grupları koruyan şefkatli ve himayeci devlet" olarak tanımlamaktadır. (Seyyar, 2005: 256).

Atar'a göre Sosyal devlet, devletin sosyal barışı ve sosyal adaleti sağlamak amacıyla sosyal ve ekonomik hayata aktif müdahalesini meşru ve gerekli gören bir anlayışı ifade etmektedir.(Atar, 2000: 78). Görüldüğü gibi sosyal devlet sadece sosyal olaylara bağlı kalmayıp ekonomik hayata müdahale etmekte ve yönlendirmeler yapmaktadır.

Bayraktar sosyal devleti Toplumsal olarak değişen ve ekonomik faktörlere bağlı olarak devletin ve toplumun arasında oluşan özel bir yönetim şekli olarak ifade ederek sosyal devletin amacını vatandaşlar arasında yoksulluğu azaltarak refah seviyelerini yükseltmek, piyasada oluşan dengesizlikleri düzenlemek ve sosyal yardım ve hizmetleri adil bir şekilde sağlamaktır. (Bayraktar, 2012: 252). Sosyal devletin temel amacı insan onuruna yakışır bir hayat sunmaktır.(Gözler,2005: 81)

Dolaysıyla sosyal devlet toplumun ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yaşam biçimlerine katkı sağlamak, toplumu ve bireyi belli bir refah seviyesine getirmek toplum arasında var olan gelir eşitsizliklerini düzenlemek, yoksul ve muhtaç olan bireylerin yaşamalarını kolaylaştırmak, eğitim, sağlık, konut gibi temel argümanları ücretsiz ya da düşük ücret karşılığında karşılamak ve bunları sunarken de insan onuruna yakışır şekilde davranan bir anlayış olarak ifade edilebilir.

2.1.2. Sosyal Politika

Sosyal ortam ve uygulaları zamanla ve ülkelerin ve grupların değişen ve artan ihtilaçları karşısında değişmekte ve ona göre şekillenmektedir. Dolayısıyla bu değişiklikler sosyal politikanın değişmesine ve ona göre çağın ihtiyaçları karşısında çözümler üretmesine itmiş ve Neo-liberal politikalar ve Küreselleşme olgusala birlikte sosyal politikanın gelişmesine neden olmuştur.

Sosyal politika 19. yüzyılın ortalarında sanayi devrimin ortaya çıkardığı işçi sorunlarına çözüm getirmek ve dönemin getirdiği çalışma koşullarını iyileştirmekle beraber çevresel sorunların insan sağılığının zararlarını hafifletmek için ortaya atılmış bir kavram olarak karşımıza çıkmıştır. (Akarsu,2014:4). Bu anlamda sosyal politika, insanı temel alan ve insanın onurlu bir hayat yaşamasın gerektirecek her türlü tedbirler alan ve uygulayan, yönlendiren kaide ve prensipler silsilesi olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal politika, 19. yüzyıl Sanayi Devrimi sonrasında daha çok kullanılmaya başlamış, artan sosyal sorunlarla birlikte sosyal politikanın değişimi, gelişimi içeriği de zamanla değişikliğe uğramıştır. (Ünal ve Caner, 2014: 35). Ülkelerin siyasi ve yönetim anlayışı, halkın beklenti ve ihtiyaç düzeyi, çağın şartları ve iletişimin yaygınlaşması gibi faktörler bu değişikliği beraberinde getirmiştir.

Sanayi Devrimi'nin yoksulluğu ve eşitsizliği beraberinde getirmesi sosyal politikanın, işgücünün korunması, endüstri ilişkilerinin adil bir şekilde kurumsallaşması ve sınıflar arası sosyal gerginliklerin asgariye indirilmesi konularına odaklanmasına neden olmuştur (Seyyar ve Oral, 2008: 31).

Sosyal politika kavramını, "belli bir dönemde bir ülkenin ekonomik ve sosyal olanakları dâhilinde maddi ve kültürel yaşam koşullarının değişmesi ve düzelmesi amacıyla ulusal düzeyde alınan önlemler bütünü" olarak tanımlanır. (Koray ve Topçuoğlu, 1995: 5)

Bilindiği gibi halka hizmet sunan birimler olan yerel yönetimler, halkın günlük yaşamına ilişkin ihtiyaçları gidermede yerel düzeydeki kuruluşların ulusal düzeydeki kuruluşlardan daha etkin olduğu görülmektedir. (Uçaktürk vd., 2009: 4). Bu nevi hizmetleri ülkeye yaymak için hizmetler sunan yerel yönetim kuruluşlarından özellikle belediyelere büyük işler düşmektedir. Kısacası sosyal politikalar kapsamında ihtiyacı

olan birey ve gruplara bu hizmetlerin belediyeler tarafından daha kolay ve etkin ulaştırılacağına inanılmaktadır. (Ünal ve Caner, 2014:36).

Amaçlarına ulaşmak için bazı araçları kullanan sosyal devlet, sosyal olayları inceleyen ve bu sorunlara yönelik olarak çözüm bulmaya odaklanan araçlara sosyal politika olarak tanımlanmaktadır.(Negiz ve Akman,2013:44)

Sosyal politikanın araçları; kamu müdahalesi, sendikalar, kooperatifler ve uluslararası örgütler geniş anlamda sosyal politikanın araçlarını oluştururken; sosyal yardım, sosyal hizmet, sosyal sigorta ve sosyal tazmin dar anlamdaki sosyal politika araçlarını oluşturmaktadır. Biz burada sosyal politikanın dar anlamdaki araçlarını ele alacağız.

2.1.3. Sosyal Politikanın Araçları

Sosyal politikanın araçları olarak, sosyal yardım, sosyal hizmet, sosyal tazmin ve sosyal sigortalar değerlendirilmiştir.

2.1.3.1. Sosyal yardım

İlk çağlardan itibaren öncelikle aile, akrabalık ve komşuluk münasebetiyle ve dini temeli yardım ve dayanışma şeklinde oluşan sosyal yardım, medreseler, vakıflar vb. kurumlar aracılığıyla yapılmaktaydı. Günümüzde ise dini temelli kurumların yanında sivil toplum kuruluşları, kamu kuruluşları vb. kurum ve kuruluşların desteğiyle varlığını sürdürmektedir. (Türkoğlu, 2013: 281).

Sosyal yardım insan var olduğu günden bu yana insanlık tarihiyle gelişen ve farklı boyutlar kazanan bir kavram olarak görülmektedir. Genel olarak sosyal yardım, devletin karışlamakla yükümlü olarak üstlenilmesi gereken bir ödev olarak algılansa da toplumdaki tüm kesimler tarafından üstlenilmesi gereken sosyal bir sorumluluk olarak anlaşılmalıdır. (Öztürk ve Öztürk, 2010: 183, akt. Ceren,2017:13).

Kendinsin ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin kendinin elinde olmayan nedenlerden dolayı yaşamlarını karşılayamayacak düzeyde bulunmalarından dolayı muhtaçlık tespitine ve kontrolüne dayanarak yapılan ayni ve nakdi nitelikte olan geçici veya süreli sistemli şeklinde yapılan karşılıksız yardımları ifade etmekle beraber bu yardımlar bireyi kendi kendine yetecek düzeye eriştirme amacını taşımaktadır. (Seyyar,

2005: 314).burada yardım alan birey ve grupları, yardıma bağlı ve bağımlı olmaktan çıkarmak temel hedef olmalıdır.

Sosyal yardımlar, sosyal güvenliğin içerisinde uygulanan hizmetlerden olmakla sosyal yardımın miktarı kimlere yapılacağı ve hangi yardım kategorisine gireceği ve sorumluluk alanın kimler tarafından paylaşılacağı önemli ve kapsamı belirlenmelidir. Karşılıksız olarak verilen yardımlar, yoksul birey ve kesimlerin yaşam seviyelerini ve refahlarını yükseltecek duruma getirmek amaçlanmaktadır. Ayni ve nakdi olarak yapılan yardımlar şeklinde yapılmaktadır. (Kesgin, 2016: 451, akt. Erkmen, 2018: 18).

Sosyal yardım, muhtaç durumda bulunan bireylerin belirli ölçütler dâhilinde ayni ve nakdi olarak iki şekilde sunulmaktadır. (Taşçı, 2008: 129)

Ayni yardım mal ve hizmetlerden oluşan yardımları ifade eder. Genel olarak aşevlerinde yiyecek kumanyası, çorba ve ekmek gibi çeşitli gıda maddelerinden, eğitim amaçlı kırtasiye malzemeleri, sağlık amaçlı tıbbi araç ve gereçler, rehabilitasyon amacıyla özellikle protez araçları gibi mallarından oluşmaktadır. (Kesgin, 2014: 48).

Toplu taşıma vasıtalarında belirli bireylere verilen ücretsiz kartlar, ilaç ve tedavi masraflarının tamamının veya bir kısmının ücretsiz bir şekilde karşılanması, elektrik, su vb hizmetlerin karşılanmasında ücret alınmamsı gibi yardımlardır.(Karabulut, 2011: 12-13)

Nakdi yardımlar, parasal olarak karşılanan sosyal inceleme raporuna göre yapılan yardımları ifade eder. Verilen yardımlar kişin ihtiyaç durumuna göre aylık olabileceği gibi ayrı ayrı ya da tek bir ödeme şeklinde de yapılabilir. (Köseoğlu,2009: 96, Gündüz,2013: 63). Yaşlılık aylığı, özürlülere yapılan yardımlar, eğitim yardımları bu kapsamda verilen bazı yardımlardır. (Karabulut, 2011: 14)

2.1.3.2. Sosyal hizmet

Sosyal hizmet sosyal politikanın bir uygulama alanı ve ayrılmaz parçası olarak, ülkenin şartları dâhilinde bireylerin onurlu yaşam sürebilirlik olanağına ve hayatlarını idame ettirebilecek standartta ve sosyo –ekonomik sorunlarını çözeme potansiyeline kavuşturacak tüm hizmetleri kapsamaktadır. (Çelik 2014: 7).

Sosyal hizmetler, toplumda geliri olmayan, fiziksel eksikliği veya zihinsel engeli bulunan bireylere devletin imkânları dâhinde sunabilecekleri maddi ve manevi hizmetler sağlamak, sosyal ve ekonomik ihtiyaçları karşılamak, yaşadıkları çevreyle uyumlu hale getirmek, devletin ve gönüllü kuruluşlar tarafından sağlanan hizmetler olarak, bireyi insan onuruna yakışan tarzda yaşmasına olanak sağlayan politika bütünü şeklinde düşünülmektedir. (Aydın, 2008: 29)

Sosyal politikanın düzeyinde başlayan sosyal hizmet, sosyal güvenlik plan ve programların düzeniyle devam eden sosyal devlet anlayışı içinde, birey aile ve grup ve topluluk şeklinde devam eden bir süreci ifade etmektedir. (Tomanbay, 2002: 33). Dolayısıyla sosyal hizmet çok geniş kitleye uygulanabilen yediden yetmişe her türlü bireye hizmet vermektedir. Bu hizmetler çocuklara, gençlere, yaşlılara ve engellilere yönelik şeklinde verilir. (DPT,2001: 11-25)

Sosyal yardımlarda olduğu gibi devlet kasasından karşılanmakta olan sosyal hizmetler, onlardan ayrılan en önemli özellikleri ise maddi kaynaklı olmasından ziyade hizmet odaklı olmalarıdır. .(seyyar,2005:273)

2.1.3.3. Sosyal tazmin

Tazmin TDK sözlüğünde “zararı ödeme’’ şeklinde tanımı yapılmaktadır. (www.tdk.gov.tr). Anlaşılacağı gibi zarar neden olanın verdiği zararı, ziyanı karşılamakla yükümlü olmasıdır.

Devletin sorumluluğunda bulunan faaliyet ve işlemler nedeniyle zarara uğrayanların zararlarını tazmin etmektir. Risk teşkil eden haller için önceden yasalarla belirlen edimler, giderilen zararların karşılığı olmasından dolayı devlet tarafından bakılması gereken unsur olarak değerlendirilmektedir. (seyyar, 2005: 72). Bu yönüyle sosyal tazmin, yasalarla belirenmiş olup kaybedilen zararın karşılığı olarak yapılmakta ve ilgili düzenlerlerle öngörülen koşullar gerçekleştiğinde yerine getirilmektedir. (Özdemir, 2007: 104).

2.1.3.4. Sosyal Sigortalar

Sosyal sigorta, sosyal risklere maruz kalan bireyleri güvenceye altına almayı amaçlayan, kar amacı gütmeyen ve kamu yararı düşüncesi olan bir yöntemdir.

Bireylerin sosyal durumlarını korumak ve iyileştirmek sosyal sigortanın hedefidir. (Arıcı, 1999: 88)

Devlet tarafından organize edilerek genel olarak zorunluluk esasına dayanan ve kendine özgü kural ve işleyişe sahip olan sosyal sigortalar, daha önceden belirlenmiş beklenmeyen durumlarda medya gelen, işsizlik, gelir kaybı ve ölüm halleri neticesinde her hangi bir şarta tutulmadan almaya hak kazanıldığı bir sistem ve güvencedir. (Özdemir,2007: 91-92)

Sosyal sigortalar belirli bir miktarın işçi ve işveren tarafından yüklenilerek ve ayrıca devletin finansman olarak katkı sağladıkları bir sistem mekanizması şeklinde yürütülmektedir. Özel sigortalardan farkı ise risk unsuru taşımasıdır. Ayrıca katılımın zorunlu olması başka bir ayrım olarak görülmektedir. (Tokol,2000: 152-153)

Sosyal devlet ve Sosyal politikanın araçları insanın onurun yakışan tarzda belirli bir yaşam seviyesine katkıda bulunmayı, maddi ve manevi destekte bulunmayı, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmesine yön vermeyi toplumsal gelişmeye katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Etkin verimli ve denetilebilir bir sistemin oluşturulması için hem devletin hem sivil toplum kuruluşlarının hem de toplumun birlikte koordineli bir şekilde çalışmalı bireyin refahını yükseltmeyi ve güvenli bir ortamı oluşturmayı sağlamalıdır.

2.2. SOSYAL BELEDİYECİLİK

Günümüzde sosyal devlet ve sosyal devletin bir yansıması olarak görülen sosyal belediyecilik ve uygulamaları günden güne önemi artan ve farklı yelpazelerle genişleyen bir sürecin yerel yönetimler içindeki en önemli işlev gören belediyelerin hizmet sunma faaliyetlerinin yeni bir boyut değiştirmesine sebebiyet vermektedir. Kamu yönetim anlayışının değişmesi, Küreselleşme ve yerselleşmenin hız kazandığı çağımızda toplumların bilgi teknolojileriyle değişen her şeyin takip edildiği ve bir ortamda, insan ihtiyaçlarının sınırsız ve sürekli değişmesi nedeniyle belediyelerin de beldede yaşayan belde sakinlerinin ihtiyaç ve isteklerini karşılamak, belediyelerin hizmet sunma algısının değişmesiyle karşı karşıya bırakmıştır. Dolayısıyla klasik belediyecilik anlayışının alt yapı, ulaşım, çöp toplama, temizlik gibi rutin işlerin yanında sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlerin de sunulmaya başlanmasıyla,

özellikle dezavantajlı sosyal gruplara(çocuk, yaşlı, engelli vb), yardıma muhtaç kesimlere, korunmaya muhtaç kadınlara, gençlere, yönelik hizmet sunma çeşitliliği arttıran yeni bir anlayış olan sosyal belediyecilik kavramını gündeme getirmiştir.

2.2.1. Kavram ve Tanım Olarak Sosyal Belediyecilik

Göçle beraber nüfusun artması ile kentlerde toplumsal sınıfların çeşitlenmesine bağlı olarak kültürel sosyal ve ekonomik farklılıklar oluşmuş, belde sakinlerinin refahını ve sükûnetini sağlayan belediyelerin herkese adil ve eşit bir şekilde topyekûn yerel kalkınmayı, refahı ve kültürel seviyelerini yükseltecek şekilde hizmet üretmesine ve var olan olumsuz farklılıkları minimize ederek toplumsal barışı sağlayan hizmet anlayışı üretmesine, toplumun birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirmeye yönelik anlayışa evirilmesine itmiştir.

Bu nedenle küreselleşme ve yerelleşme anlayışı ve nüfus artışına bağlı olarak kentleşmenin hızlanması neticesinde merkezi yönetimlerin yerine getirmekle yükümlü olduğu bir takım kamusal hizmetleri yerel yönetimler tarafından yerine getirilmeye başlanmış ve yerel yönetimlerin görev ve işlemleri bu sayede artmıştır. (Sezer ve Önder, 2012: 257), Artan bu görevlere eğitim, sağlık, konut, işsizlik sorununu çözmede girişimcilik desteği gibi sosyal hizmetler sunmakla görevli merkezi yönetimlerin görevlerini sunmaya üstlenen yerel yönetimler, yeni sosyal ihtiyaçlarının gelişen refah toplumlarda olduğu gibi bu görevleri karışılmaya ilave olarak sunmaya başlamışlardır. (Ersöz, 2005: 134).insanın eğitim, sosyal ve kültürel düzeyi arttıkça arzu ve ihtiyaçları da artmaktadır. Bu arzu ve ihtiyaçları yaşadığı beldenin ihtiyaçlarını karışılmada en yakın organ olan belediye kurumunun da gelişmesine ve buna bağlı olarak da hizmet sunma alışkanlığının değişmesine neden olmuştur.

Yerel yönetimler, yerel sorumluk kapsamında halka yakın konumda olmaları kapsamında sosyal politikaları, sosyal hizmetleri daha etkin rol aldıkları önemli yönetim kademeleridir. Bu yönüyle sosyal devletin eksik kaldığı hallerde yerel yönetimler devreye girerek sosyal belediyecilik çalışmaları yapmaktadırlar. (Batal, 2015: 231). Bu anlayış ekseninde, yerel yönetimlerin bir birimi olan özellikle belediye idaresi halk ve devlet arasında bir nevi köprü vazifesi görmektedir.

Belediye, Belde halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karışılmak üzere kurulan, karar organlarını seçmenler tarafından oluşturulan özerk ve tüzel kişiliğe sahip bir örgüt olarak tanımlamıştık. Buna istinaden mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlar kategorisine belde sakinlerinin sadece fiziksel bir alandan ibaret olmayıp, sosyal, iktisadi ve kültürel ihtiyaçları da kapsayan niteliğe bürünmektedir. (Öz ve Yıldırımalp, 2009: 457). Buna istinaden belediye hizmetlerini üç farklı şekilde karşımıza çıkmaktadır. İlk olarak, klasik-rutin belediyecilik anlayışı olan kentin yolunu, suyunu, imarını yönetmek, park yapmak gibi görevleri üstlenen belediyecilik, ikinci olarak belde sakinlerinin sosyo-ekonomik yapılarını güçlendirmeye çalışma anlayışıdır. Son olarak, beldede yaşayanların sosyal varlık olmalarından kaynaklanan sosyal belediyecilik anlayışıdır. (Can, 2006: 18 akt, Ünal ve Caner, 2014:37). Dolaysıyla sosyal belediyecilik yerel yönetimlerin sosyal işlevlerini güçlendirmenin yanında sosyal yaşam içinde daha etkin bir politika belirleme bir diğer ifadeyle sosyal devlet olmaktan kaynaklanan görevlerini yerine getirme anlayışı olarak görülmektedir.(Adıyaman ve Demirel 2011:116) Toplumu oluşturan bireyin asgari yaşam seviyesini korumak ve refahını yükseltmek anlayışıdır sosyal belediyecilik. Sosyal belediyecilik hemşerilerine daha iyi bir yaşam seviyesi yakalamayı ve sunduğu sosyal nitelikli mal ve hizmetlerle sosyal adalet çerçevesinde bütçelerine katkı yapan belediyecilik olarak tarif edilir.(Yönten ve Şimşek, 2016: 83).

Toplumsal sorunların ortadan kaldırmayı ve yardıma ihtiyaç duyanların durumlarını iyileştirmeyi bunlarla beraber halkın yaşadıkları alanlarda sükûnet, sağlık ve güvenli bir ortamın oluşturulmasını planlayan belediyecilik sosyal belediyeciliktir.(Ünlü, 2016: 68).yardıma muhtaç olanların durumunu iyileştirirken kısa vadeli iyileştirme ve uzun vadeli kalıcı çözümler hedeflenmelidir. Yardıma muhtaç bireyin potansiyel güç ve kabiliyetine uygun istihdam edilmeyi sağlamayı ve kalıcı bir şekilde yoksulluğu bitirmeyi hedeflenmelidir sosyal belediyeler.

En geniş ifadeyle Akdoğan'a göre sosyal belediyecilik, toplumsal alanlarda planlama ve düzenleme görevi yükleyen bu kapsamda kamu harcamalarını eğitim, sağlık, konut ve çevreyi de içine alacak biçimde sosyal amaca yönlendiren yerel otoriteye bu görevleri yükleyen anlayıştır. İşi olmayan ve bakacak kimsesi olmayanlara yardım eden sosyal dayanışma ve bütünleşme ile beraber sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmalarının icrası, altyapı yatırmalarının tesisi için bilinçli politikalar öngören; ayrıca

bireyler ve toplumlar arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adaleti güçlendirme gayreti olarak yerel idarelere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir. (Akdoğan, 2006: 44).buna göre sosyal belediyecilik bireylerin birbirleriyle uyumlu, hoşgörülü genel geçer normlara uygun olan ve kent yaşantınsa uyumlu bir çevrede yaşamlarını kolaylaştıracak süreci ifade eder. Ayrıca sosyal belediyecilik uygulamaları ile belediyeler kendi imajlarını halk tarafından fark edilir kılmak için farklı uygulamaları gereçleştirmek isterler. Sosyal devlet anlayışının uzantısı olan sosyal belediyecilik araçlarıyla yerel halkın refah seviyelerini yükseltmeyi toplumsal düzeni, adalet ve barışı korumayı; bölgesel düzeyde kalkınmayı gerçekleştirmeyi hedefleyen kurumlardır.(Pektaş, 2010: 4) yerel kalkınmayı gerçekleştirmek sadece bölgesel alanda değil ülke genelinde de katkı yapılması anlamına gelmektedir. Bu yönüyle sosyal belediyecilik ülkenin menfaat ve refahına, sağlık ve huzuruna ekonomik ve kültürel gelişmesine katkı yapan birimler olarak görülmektedir.

Sosyal belediyecilik toplumun ekonomik, sosyal ve kalkınmasında rol alan, bireyler arasındaki gelir düzensizliğinde düzenleme işlevi gören, adalet ve barışı gerçekleştirmeye çalışan ve uygulamalarıyla eğitime, sağlığa, kültüre, spora destek olan anlayışı ifade etmektedir.

2.2.2. Sosyal Belediyecilik Hizmetlerinin Temel Fonksiyonları

Sosyal devletin yereldeki uygulayıcısı olan sosyal belediyecilik, merkezi yönetimlerin yerel yönetimlere görevlerinin bir kısmının paylaşmasıyla belediyelerin halka en yakın olmalarından ve yereldeki en başta çözüm bulan kurumlar olması dolayısıyla görev ve hizmet yükünü daha da arttırtmış ve çeşitlendirmiştir. Ayrıca Avrupa birliği uyum süreci ve birçok uluslararası düzenlemeler ve ülkemizdeki düzelmelerde sosyal belediyeciliğin işlevlerini artmasına neden olmuştur. Akdoğan göre sosyal belediyeciliğin temel fonksiyonları şunlardır.(Akdoğan, 2006: 44-45).

Sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon, Yardım etme ve gözetme, Mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme, Yatırımdır.

2.2.2.1. Sosyalleştirme / Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon

Sosyalleştirme, bireyin topluma adapte olmasını sağlayan toplumun oluşturduğu gelenek ve göreneklere uyma sürecidir. Kişinin doğumuyla başlayıp ölümüne kadar devam eder. Birey aileden başlayarak belli başlı davranış kalıplarını öğrenerek çevresi, okul ve meslek hayatını da kapsayarak sosyalleşme surecini devam ettirir. Başka bir değişle sosyalleşme bireyin yaşadığı çevrede bulunulan okul, aile ve mesleki kurumlar gibi sosyal kurumların kendisiden istenilen biçimde davranmasını ve içinde bulunduğu kültürde diğer kişilerle geçinmeyi öğrenme süreci olarak tanımlanır. (Pektaş, 2010: 14). Toplumun benimsediği kurallara bireyin uymasını ve buna bağlı olarak davranış sergilemesi beklenilir buna aksi davranışlarda bulunulmamsını ve bulunduğu takdirde yaptırım uygulanması ile karşı karşıya kalınacağını ifade eder.

Ünal ve Caner belediyelerin sosyalleştirme fonksiyonuna vurgu yaparak belediyenin belde sakinleri arasında toplumsal ilişkinin iyileştirilmesi ve farklı kültürel anlayış değerlerinin birlikte yaşanması konusunda gereken çalışmaları yapar'' 5393 sayılı kanun maddesinden belediyelerin toplumun sosyalleştirme konusunda çıkarımda bulunmuşlardır. (Ünal ve Caner, 2014: 38,)

Belediyeler halka en yakın kurumlar olması dolayısıyla sosyalleşme konusunda yerleşiklerine kültürel etkinlikler ve seminerler, konferanslar, kütüphaneler, kültür merkezleri gibi uygulamalarla toplumsal düzene uymalarını ve sosyal ortamın gerektirdiği şekilde davranmalarını sosyal kontrol işlevleriyle yerine getirmektedirler. Dolayısıyla da bu gibi etkinlik ve uygulamalarla da bireyleri rehabilite ederek topluma kazandırılmaya çalışılmaktadır. rehabilitasyon bireyin doğuştan ve sonradan sosyal ya a fiziksel engel durumunun ortaya çıkmasından dolayı topluma uyma, edepte olma sürecini kendi kendine veya destek görerek engellilik durumunu ortadan kaldırmayı topluma kazandırılması olarak görülmektedir. Ayrıca bireylerin sosyal sağlık ve yaşamlarını korumaya, toplumdaki yaşam kalitelerini arttırmayı hedeflenmelidir. engelli, yaşlı sokak çocuklarını madde bağımlılıklarını, terör ve toplumsal olaylarından etkilenenleri çeşitli sosyal rehabilitasyon hizmetleriyle topluma kazandırılmaya yönelik hizmetlerdir.(Karataşoğlu, 2009: 28-30)

2.2.2.2. Yardım etme ve gözetme(sosyal yardım)

Belediyeler belde de yaşayan halkın genel durumunu bilmekle beraber yardıma muhtaç ve dezavantajlı (yaşlı, engelli, kimsesizler gibi) kesimlerin durumlarını yakından takip etmek ve onların muhtaçlık durumlarını ortadan kaldırmak ve refahlarını yükseltme yükümlülüğünü üstenen kurumlardır.

Sosyal belediyeciliğin esas amaçlarından biri de belde sakinlerinin yardıma muhtaç olanları korumak ve sosyal dokuya elini koyarak kişiler ve gruplar arasında çıkan değer/davranış dengesizliklerini asgari seviyeye indirmektir. (Keleş, 2008: 54). Belediye ve diğer sivil toplum kuruluşları bireylerin durumunu gözeterek ihtiyaçlarına göre maddi ve manevi yardımda bulunmaktadır.

2.2.2.3. Mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme

İdari yapılanmamızda önemli işlevler üstlenen yerel yönetim kuruluşları topluma kılavuzluk ederek belirli olay ve zamanlarda yönlendirme yaparlar. Halkın sorunlarını hangi kurumlar ve nasıl çözebilecekleri konusunda danışmanlık hizmeti sunmaktadırlar. .(can, 2006: 19). Belediyelerin tüketici danışma merkezleriyle halka rehberlik etme ve onları çözüm odaklı bilgi ve tavsiyelerle yönlendirme yapmaktadır.

Belediyenin hedeflerinden biride topluma sosyal danışmanlık hizmeti sunmak, var olan sorunların çözümü noktasında izleyecekleri yolu göstermek, bazı özel gün ve olaylarda halkın bilinçlenmesini mobilete olmasını yani harekete geçmesini sağlamaktır. (Akdoğan, 1999: 36). Ayrıca bazı büyükşehir belediyelerin gençlere yönelik üniversite tercih yerleştirme danışmanlığı hizmeti sunduğu ve öğrencilere rehberlik ettiği görülmektedir. Örneğin,İstanbul büyükşehir belediyesi tarafından her yıl üniversite giriş sınav sonrası öğrenicilere İstanbul'un birçok ilçesinde ve 50'ye yakın noktasında Tercih Danışma Merkezi ile ücretsiz danışmanlık hizmeti vermektedir.(www.ibb.istanbul.)

Danışma, kültür merkezleri ve bilgi evleri gibi kurumlar kurarak bireylerin kabiliyetlerini, istek ve arzularını gerçekleştirecek şekilde mobile etmeyi(harekete geçme) girişimlerine de kaynaklık etmektedir. Kent konseyleri, çocuk meclisleri gibi faaliyetlerle mobilete etme örneklerini de vermek mümkündür.

2.2.2.4. Yatırım

Yerel idareler halkın ekonomik geçinme sorunlarına yardımcı olmakla beraber tamamen köklü bir şekilde çözüme kavuşturma olanağı bulunmamakta, geçim şartlarını kolaylaştırıcı tedbirlerle çözüm arayışında bulunmaktadırlar. Örneğin ekmek fabrikaları, aşevleri, tanzim satış mağazaları, sığınma evleri, mahalle konakları (sağlık ocakları, kütüphaneler) vb, faaliyetler yoluyla yatırım yaparak kolaylaştırıcı imkânlar sunarlar. (Beki, 2009: 60). Ek olarak, son zamanlarda sıkça gündemde olan gençlik merkezleri, bilgi evleri, kültür ve meslek edindirme kursları gibi uygumlalar da verilebilir.

Yerel idarelerin bu tür hizmetlerin yaygınlaştırması ile halkı rahatlatmakta ve aynı zamanda ekonomik olarak refahlarını sağlayan bir takım hizmetleri ifa etme kabiliyetini gösterir kılmaktadır. Daha sağlıklı ve refah sağlanmayı amaç edinen idareler, belde sakinlerine bu girişmelerle hem ekonomik hem sosyal fayda sağlayan hem de ülke istihdamına katkıda bulunan yatırımlar yoluyla ekonomiye, topluma yararlı birimler haline getirmektedir.

2.2.3. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi

Sosyal belediyecilik konusu ülkemizde geçirdiği süreci özellikle cumhuriyet'ten sonraki tarihsel perspektif ışığında üç döneme ayırarak değerlendirilecektir.

2.2.3.1. 1923-1950 arası dönemde sosyal belediyecilik

Türkiye'nin kuruluş yılları olması ve savaşın kentlerde bıraktırdığı yıkıntılar üzerine kurulu bir devletin sosyal, siyasal ve ekonomik düzeyinin koşulları pek parlak olmağı bir döneme denk gelse de yerel yönetimlerle ilgi önemli adımlar atmıştır. 1924 yılında 442 sayılı Köy Kanunu çıkartılmış ve sonrasında 1930'da yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye kanunu ile yerel yönetimler ile sosyal alanlarda birtakım görevler yüklemiştir. 1580 sayılı Belediye yasa, 2005 yılına kadar geçerliliğini sürdüren, cumhuriyet döneminde belediyelerin temel yasası olarak yaklaşık 75 yıl süreyle en uzun faaliyet gösteren yasa olmuştur. Bu yasayla belediyelerin sosyal alanlar dâhil olmak üzere pek çok çeşitli görevler vermiştir.

İlgili yasanın 34. maddesinde kimsesiz, öksüz ve fakir çocuklara giyecek, yiyecek ve barınma ihtiyaçlarını karşılamak, fakir hastalara bakmak ve karşılıksız ilaç vermek, gibi sosyal görevler belediyelere yüklenmiştir. Ayrıca 45.maddesinde yetimhane, acezehane, tımarhane gibi kurumların kurulmasını belediyelere verilerek sosyal belediyecilik konusunda önemli adımlar atılmıştır. Bu dönmede çıkarılan kanunlar ayrıntılı ve toplu düzenlenmemiş yüzeysel ve yetersiz kalmıştır.(Ortaylı, 1995: 295). Ayrıca verilen görevler zorunlu tutulmayıp belediyelerin insiyatiflerinde bırakılması ve kaynak bulmada yetersiz kalmaları yüzeysel kalmalarının bir diğer nedenleri olarak görülebilmektedir.

Bu dönemde dünya kapitalist sistemini etkileyen 1929 buhranın meydana gelmesi ve savaş sonrası yaralarını sarmaya çalışan Türkiye'yi etkilemesi sonucunda belediyecilik anlayışının gelişmesini de yakından sarsmış, ülkemizin özgürlükçü yaklaşımlardan uzaklaşmasına itmiştir. .(Erbay ve Akgün, 2013: 72). Bu dönemde bir diğer önemli gelişme de belediyelerle ilgili 1948'de 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu çıkartılmış, belediyelerin gelirleri düzenlenmiş ve belediyelerin borçlanabilme imkânı sağlanmıştır. (Erbay ve Akgün, 2013: 73).

Belediyecilik cumhuriyetin kuruluşundan II. Dünya Savaşının sona ermesinden sonrasına dek nicel ve nitel olarak pekiyi bir gelişme gösterememiştir. Belediyelere ve il özel idarelerine verilen bazı görevler 1950'li yıllardan itibaren bakanlıklara devredilerek, merkezileşme eğilimi güçlü kılınmıştır. (Ersöz, 2011: 85).

2.2.3.2. 1950-1990 arası dönemde sosyal belediyecilik

Kırdan kente göç hareketliliğin yaşandığı ve buna bağlı olarak artan nüfusun kentlerde gecekondulaşma, işsizlik, çarpık kentleşme, alt yapı sorunları gibi olguların çıktığı 1950'li yılların başlıca sorunları olarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla hızlanan kentleşme kentler Kalabalıklaşmış, belediyelerin en çok yöneldikleri sosyal politikalardan kentsel altyapı faaliyetlerine yönelmiştir. Daha çok 1930 tarihli belediye yasası ve diğer benzer yasalar ile belediyelere verilen çeşitli sosyal eksenli görevler yeterli mali imkân bulamamaktan ve ilgisizlikten dolayı merkezi yönetimlerin yerine getirilmesi durumunda bırakmıştır. (Keleş, 2008: 41.). Kısaca Türkiye'nin kentleşmenin miladı olarak 1950'li yılların ortalar ile 1960'lı yıllarda şehirleşme çok hızlı bir şekilde ivme kazanmıştır. Belediyeler mali ve yönetsel sıkıntılar nedeniyle hizmet sunma

noktasında çok verimli olamamış, imkânları kullanmada ve kaynakları bulmakta zorluk çekmişlerdir. (Yıldırım, 1990: 25). Klasik temel hizmetleri karışılmaya çalışmaya başlayan belediyeler zamanla artan nüfusun çeşitliliği ve farklılaşan sosyo kültürel yapısı beraberinde bir dizi sorunlar ve ihtiyaçların doğurduğu talepler, belediye idaresini farklı süreç ve yeni anlayışlara ve arayışlara itmiştir. Ayrıca 1961 anayasasıyla ilk kez kabul edilen "sosyal devlet" ilkesi merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin özellikle belediyelerin anlayış ve hizmet sunuma biçimini yani sosyal belediyecilik olgusunu gündeme gelmesini sağlamıştır.

1970'li yıllarda belediyecilik konusunda önemli gelişmelerin yaşandığı ve sosyal belediyecilik anlayışının kurumsallaşmaya yaygınlaşmaya başladığı bir dönem olarak ön plana çıkmıştır. Türkiye'de kavram olarak sosyal belediyecilik ilk kez 1973-1977 yılları arasında o dönemdeki belediyeciliği tanımlamak için kullanılmıştır. Ön plana çıkan aşevi ve fırın hizmeti üretmeye başlayan bazı ihtiyaçları direk üretimle yatırımları üstleyen belediyeler ve yine bu dönemde birlikler kooperatifler ve şirketler ile girişimlerle sivil toplum kuruluşları ile sendika ve meslek örgütleriyle organize olarak yeni belediyecilik olgusunu uygulamaya ve tanımlamaya çalıştıkları bir sürecin aşaması olan sosyal belediyecilik tanımlamasıdır. (Kesgin, 2008: 97).

Sosyal belediyecilik anlayışı doğrultusunda bu dönemde kullanılan beş temel ilkeyi konumuzu daha iyi kavrama bakımından şu şekilde ifade edilebilir:

"Demokratik Belediye", halkın kendi yönetimini belirlemesi (kendi kendini yönetme) ve her düzeyde karar alma sürecine katıldığı, yürütme ve deneteme faaliyetlerine aktif bir şekilde rol aldığı emekçi ve daha geniş halk kesiminin temsil edildiği belediye anlayışı,

"Üretici Belediye", aracı ve pasif hizmet anlayışıyla hareket eden değil daha aktif hizmet anlayışını savunan girişimci, yönlendirici ve üretici kuruluş olmayı hedefleyen belediye anlayışı,

"Tüketimi Düzenleyici Belediye", genel olarak kentsel tüketimin düzenlenmesinde aracız, sağlıklı ve ucuz tüketimin teşvik ve temin edilmesini, belediye önderliğinde üretici ve tüketici kooperatifleri örgütleyen halk pazarları ve tanzim satış mağazalarını oluşturup belde halkına elverişli ortam sağlayan belediye anlayışı,

“Birlikçi Bütünlükçü Belediye”, nüfus artışına bağlı olarak hızlı bir şekilde şehirleşmenin yoğun olarak artmasına bağlı sorunların meydana gelmesi belediyeleri tek başlarına çözüm üretmekte yetersiz bırakmıştır. Bundan dolayı işbirliği yapacakları, ortak çözümler konusunda dayanışma içinde oluşumu hedefleyen belediye anlayışı,

“Kaynak Yaratıcı Belediye”, kaynak yetersizliğini, kaynaklara verimli ve etkin bir şekilde dönüştüren kent ve çevresinde oluşan imkânları toplum yararının çıkarları doğrultunda kullanmayı sağlamak, belediyelerin vergilendirme yetkilerini terk edebilecekleri ve yukarıdaki ilkeleri gerçekleştirmek için kaynak yaratıcı belediye anlayışını ifade eden ilkelerdir.. (Erim,1990:386). Kısaca sosyal belediyecilik anlayışının gelişimi doğrultusunda ortaya çıkan farklı belediyecilik tanımlamaları belediyelerin, halkın tüketim olanaklarını sağlıklı ve ucuz piyasada temin edilmesinde kolalaştırıcı, üreticiye ürettiklerini kolay bir şekilde piyasaya sürmesine yardımcı ve teşvik edeci mekanizmayı icra etmeyi gerek kooperatifler ve gerek tanzim satış mağazalar aracılığıyla belde sakinlerine hizmetler sunan ve demokratik imkânlar sağlayıcı şekilde zemin kuran belediyeciliği ifade eder. Diğer yandan kaynak sorunu aşan imkânsızlıkları imkânlı hale çeviren kaynak yaratıcı belediye anlayışını savunur.

Bu dönemde atılan demokratikleşme ve özerkleşmeye yönelik adımların başarıya tam anlamıyla ulaşamamıştır. Demokratik belediyecilik ilkelerini sürdürülebilir kılmak için ve hukuka uygunluğunu sağlamak amacıyla 1978 yılında kurulan Yerel Yönetim Bakanlığı ve aradan çok fazla zaman geçmeden kaldırılması olumsuz sonuçları arasında görülebilmektedir. (Erbay ve Akgün, 2013: 73).

1980’li yıllarda kamu yönetimi anlayışı, küreselleşme, neo-liberal politikalar ve uluslararası kuruluşlardan etkilenmiş ve değişmeye başlamıştır. AB’ye uyum çerçevesinde izlenen politikalar özellikle Avrupa Yerel Özerklik Şartı’nın yerselleşme ve özerklik vurgusu bu dönemin önemli gelişmeleridir.

Türkiye’ de 12 Eylül 1980 Darbesi ile birlikte yerel sosyal politikalarda değişmeler yaşanmıştır (Özkiraz ve Şimşek, 2013: 29). Hem ekonomik hem sosyal hem politik bir değişim meydan gelmiştir. Bu değişimle beraber sosyal belediyecilik anlayışı da değişim yaşamıştır. Ayrıca 1982 anayasasının 27.maddesinde "büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir" şeklindeki ifadesi 1984 yılında

büyükşehir Belediye örgütünün kurulmasını sağlayan 3030 sayılı yasa çıkartılarak belediyecilik anlayışının şekillenmesine ve çeşitlenmesine zemin oluşturmuştur.

24 Ocak 1980 kararları ile liberal politikalar izlenerek kamu kesiminin etkinliğini azaltmak, özelde ise KİT'lerin etkinliğini azaltmak ve özel kesimin gelişmesi amaçlanmıştır. (Tokol, 2012: 33). Böylece özelleştirme anlayışının yaygınlaşmasına devletin küçültülmesi, yerel yönetimlerin hizmetlerinin bir kısmını özel şirketler aracılığıyla yürütülmüştür.

1990'lı yıllara gelindiğinde ise sosyal politika alanındaki gelişmeler belirgin halde görülmeye ve" sosyal belediyecilik" anlayışının ön plana çıkmasını ve gündemde kalmasını sağlamıştır. (Negiz, 2011:324).

Bu yıllardan itibaren özellikle büyükşehir belediyelerinde sosyal belediyecik uygulamaları daha çok yaygınlık kazanmışlardır. Hem nicelik hem tür bakımından hizmet çeşitliliği artan sosyal belediyecilik hizmetleri özellikle kültürel nitelik taşıyan uygulamalara ağırlık verilmiş sonrasında dezavantajlı (özürlü, yaşlı, korunmaya muhtaç çocuklar gibi) kesimlere yönelik uygulamaları hayata geçirmeye çalışmışlardır. Bu uygulamalara istinaden yoksullar için aşevleri açılması kimsesiz ve fakirlere yiyecek, giyecek temin etmek ve barınma ortamını sağlamak, öğrencilere karşılıksız burs vermek, yaşlılar için huzur evleri ve kadın sığınma evleri kurmak, meslek ve beceri Kurslarını açmak gibi kapsamlı sosyal kültürel etkinlikleri düzenleme konusunda çeşitlilik arttırılmıştır. (Ersöz, 2006: 141).

1994 seçimlerinden sonrası yerel yönetimlerin yerselleşmenin etkisiyle, yerel kalkınmaya, istihdama yönelik çalışmalar, yoksallıkla mücadele hizmetlerine kadar görevlerini genişletmiş ve insiyatif kullanımları artmıştır. Daha önce merkezi hükümet tarafından düşünülen kalkınma uğraşları bu tarihlerden sonra belediyelerin projeleri haline gelmeye başlamıştır. (Keskin, 2008:102).

Bu dönmede hızlı bir seyir izleyen ve çeşitli hizmetler sunmaya başlayan sosyal belediyecilik, tam anlamıyla bu dönemler ve dönemlerden sonra belirgin bir şekilde görülmüştür. Ancak artan ve çeşitlenen nüfusun talepleri ve günden güne değişen dünya ve kültürel faaliyetler karşısında belediyecilik hizmetleri eksik kalmıştır. Bu yönüyle belediyecilik konusunda kamu yönetimi alanında yeni reformlar ışığında yenilenmesi gerektiği fikirlerini gündeme getirmiştir.

2.2.3.3. 2000 sonrası dönemde sosyal belediyecilik

2000'li yılların başarında ise, temeli daha önce atılan ve gittikçe çeşitlenen hizmetlerle genişleyen sosyal belediyecilik hızlı bir şekilde anlayışının ötesine geçmiştir. Yerel halkın ekonomik, fiziksel ve kültürel kalkınmasında, istihdamın sağlanmasında rol alan bir belediyecilik anlayışına dönüşmüş, mesleki ve beceri kurslarıyla ön plana çıkmıştır. Sosyal ve ekonomik yardımların içi genişletilerek bir hizmet anlayışını değiştirmiştir. (Ersöz, 2011: 144).

Bu anlayış doğrultunda ivme kazanan ve farklı çerçevede şekilleşen sosyal belediye olgusu önemli mesafe kat etmiştir. Öncelikle yoksullara, muhtaçlara, kimsesiz çocuklara yardım etmek, engelli ve yaşlıların ihtiyaçlarını gidermek amaçlı klasik belediyecilik hizmetleri iken kültürden spora eğitimden sağlığa; istihdamdan kalkınmaya, yaşanabilir doğal bir çevreye kadar genişleyen bir hizmet ağına evrilen "sosyal belediyecilik" olgusunu çeşitlendirmiş ve kavramını genişletmiştir.

Toplumsal ve idari yapının dönüşüm yaşadığı ve karşılık bulduğu 2000'li yıllarda belediyeler yoksulluğun derinmemesini engelleyecek şekilde işsizlik ve istihdamı çözecek sosyal organizasyon işlevi üstlenecek birer kurum haline gelmişlerdir. .(koç ve ökmen, 2015: 71)

2004 yılı ve sonrasında gerek AB'ye uyum sureci çerçevesinde gerek AYYÖŞ'ün yerselleşme ve özerklik vurgusu ve kamu yönetimin yeniden yapılandırılması amacıyla yerel yönetimler alanında birçok önemli düzenleme yapılmıştır. Yapılan bazı düzenlemelerin başlıcaları şu şekildedir:

2004 yılında 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye kanunu (3030 sayılı kanun yerine)

2005 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu (1580 sayılı kanun yerine)

2005 yılında 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

2005 yılında Mahalli İdare Birlikleri Kanunu

2008 İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun

2012 yılında 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Kanununda ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanundur. Böylece önemli işlev ve görev yükleyen düzenlemeler hukukumuzda yerini almıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi ile 5393 sayılı Belediye Kanunları bugün faaliyet gösteren belediyelerin sosyal nitelikli görevlerinin temel dayanaklarını oluşturmuştur. (Pektaş,2010: 12).

Bu kanunlarda direk olarak 'sosyal belediyecilik' ismi geçmemektedir. (Özgökçeler ve Bıçkı, 2012: 45). Ancak sosyal yardım ve sosyal hizmet çerçevesinde bir takım sosyal faaliyetlerden atıflar yapılarak sosyal belediyeciliğin temeli atılmıştır.

Bu kanunlar ışığında yerel yönetimlerin özellikle belediyelerin, kamu reformu sonrası sosyal belediyecilik anlayışına atıf yapılan düzenlemeleri genel bir şekilde değerlendirmekte yarar vardır.

2.2.4. Anayasal Dayanak Oluşturan Kanunlar Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik

5393 sayılı kanun ve 5216 sayılı kanun çerçevesinde sosyal belediyecilik konusuna ilişkin değerlendirmeler ele alınacaktır.

2.2.4.1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda Sosyal Belediyecilik

2005 yılında çıkarılan ilgili kanunla beraber belediyelerin sosyal belediyecilik konusunda faaliyetleri ve görevleri arttırılmıştır.

5393 sayılı yasada belediyenin tanımı yapılarken 'mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçları karşılamak' şeklindeki ifadeyle her türlü faaliyetleri kapsamaktadır. Hem sosyal hem kültürel hem ekonomik faaliyetler alarak düşünülebilmektedir.

İlgili yasanın 13'üncü maddesinde hemşehri hukukunu düzenleyen

Beldeyi oluşturan sakinlerin, belde hakkında ve belediyenin karar alma süreçleri ve hizmet uygulamalarına etkin bir şekilde katılma, yapılan faaliyetler konusunda bilgilenme ve beldeye tarafından verilen yardımlardan faydalanma hakları bulunmaktadır. Lakin yardımlar sunulurken insan onurunu kırmayacak şekilde yapılması zorunluluğuna dikkat edilmesidir. Maddenin devamında belde sakinleri

arsında sosyal ve kültürel faaliyetlerin geliştirilmesini sağlama ve kültürel değerlerin korunması noktasında ilgili çalışmalarını yapar denilerek belediyelerin sosyal belediyecilik yapmasına vurguda bulunmuştur. Çalışmanın yapısı ve içeriği çağın ihtiyaçlarını, beldenin ve çevresinin sosyo-kültürel koşullarını içeren uygulamalar olmalıdır. Bu çalışmanın içinde üniversitelerin, kamu kurumundaki meslek ve sivil toplum örgütlerinin, sendika ve uzman kişiler dâhil edilip yardımcı olmaları sağlanmalıdır.

Yasanın 14.maddesinin (a) fıkrasında belediyenin görev ve sorumluluklarını düzenleyen kaslık belediye hizmetlerinin yanında, kültür ve sanat, gençlik ve spor faaliyetleri, sosyal yardım ve hizmetler, meslek ve beceri kazandırma gibi hizmetleri yapar ve yaptırır hatta ticaretin ve ekonominin geliştirtmesinde rol oynar denilerek, sosyal belediyeciliğin konusunu genişlettirmiştir. Devamında 6360 sayılı yasala eklenen önemli bir yenilik olan kadınlar ve çocuklar için konukevleri açma zorunluluğunu büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'i aşan belediyelere yüklemiş sosyal içerikli uygulamaları zorunluluk esasına tabi tutmuştur. Bu maddenin (b) bendinde Devletin bünyesinde bulanan okulların tesisinde ve bakımlarını üstlenmede okulların her türlü ihtiyaçları olan araç ve gereçleri karşılamayı temin etmede ve ettirmede sorumluluk verilmiştir. Ayrıca sağlık ve mabetlerin açılımsında, kültür ve tarihi dokuların yapılmasında ve korunmasında önemli işlevler verilmiştir.

6360 sayılı yasala gelen bir yenilik daha Spora destek vermek amacıyla amatör spor kulüplerine gerek nakit gerekse ayni yardım sağlayarak her türlü amatör spor müsabakalarını düzenler ve başarılı olan öğrenci, sporcu ve yöneticilere meclis kararıyla ödüllendirilebilir denmekte ve sporu ve sporcuları teşvik ederek gelişmesine katkı sağlamaktadır. İlaveten belediyelerin gıda bankacılığı yapabilir ifadesi getirtmiştir.

İlgili yasanın bir sonraki maddesinin (m) bendinde ticaretin ve ekonominin düzenlenmesini içeren, izinsiz ve satış yapan seyyar satıcıların men edilmesi sonucunda gıda bankacılığında kalan malların yoksulluğa dağıtılacağını ifade etmekle yoksulların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sosyal belediyeciliğe önem atfetmiştir.

Belediye meclisinin görev ve yetkilini düzenleyen 18 maddenin (p) bendinde, Yurt içindeki ve yurt dışındaki belediyelerle karşılıklı ilişkilerin geliştirtmesi, kardeş kent projelerinin yapılmasının önemine, iktisadi ve sosyal faaliyetleri güçlendirmek

bağlamında kültür, sanat ve spora yönelik çalışmalarının yapılmasına değinilmiştir. Böylece sadece ülke içi uygulamalarla yetinilmeyip ülke dışı uygulamalarıyla da işbirliği yapılmasını ve sosyal faaliyetlerin geliştirilmesini, beldeyi ve belde halkının sosyallik düzeyinin yükseltilmesi açısından önemlidir.

Belediye bakanının görevleri arasında belde halkının huzur ve mutluluğunu korumak, sağlıkla ilgili konularda önlem almaktır. (5393 Sayılı Belediye Kanunu, madde.38/m) yani beldenin, sükûnetini sağlayarak refahını yükseltmektir. Bu fıkradan hemen sonra gelen (n) bendi bütçede yoksullara ve muhtaçlara verilen ödenekleri kullanmak, engelliler için hizmetleri sağlamak ve engeliler merkezinin açılmasını yürütmektir. Buna ilaveten ilgili yasanın 60'ıncı maddesinin (i) bendi, belediyenin haramca yaptığı kalemler arasında düşük gelirli, yoksul ve kimsesizlere, engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar belirtilmiş ayrıca kullanılması için de belediye idaresinin başı olan başkanının görevleri arasında da belirtilmiştir.

Belediye mücavir alanları içinde kendisine, eşine veya ergenlik yaşını geçmemiş çocuklarına ekonomik durumu yetersiz olanlara ve bir afete maruz kalanlara arsa tahsisi imkânı sağlanabilir denilmektedir.

Sosyal işlevler sağlayan bir diğer madde de kent konseylerine yönelik kent yaşamını ela alan 76'ıncı maddesi, kent yaşamında birlik ve beraberlik bağı bilincinin yerleştirilmesinde, kalkınmanın gerçekleştirilmesi ve çevre duyarlılığın sağlanması işlevlerini yapmak ve sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı ilkelerini tesisine çalışmak olarak ifade edilmiştir.

Son olarak, 5393 sayılı yasanın 77'ıncı maddesinde, Sağlık, eğitim, spor ve çevrenin geliştirilmesi, korunması, kütüphanelerin yaygınlaştırılması, parkların oluşturulması kültür hizmetlerinin yapılmasını, yaşlılara çocuk ve kadınlara, engellilere, muhtaçlara hizmet sunumunu icra etmek, beldede dayanışma ve katılımı gerçekleştirmek maksadıyla gönüllü katılımını özendirmek faaliyetlerini ifade etmektedir. Böylece belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamında 5393 sayılı yasanın çerçevesinde çağrıştırdığı uygulamaları ifade etmeye çalışıldı.

2.2.4.2. 5216 Sayılı Belediye Kanunu'nda Sosyal Belediyecilik

3030 sayılı yasa 1984 yılında ile kurulan büyükşehir belediye yasası 2004 yılına kadar devam etmiş 2004 yılında yürürlüğe giren 5216 yasayla varlığına son verilmiştir. 5216 sayılı yasayla birlikte belediyelerin sosyal belediyecilik faaliyet ve işlevlerini arttırmıştır. Sosyal belediyecilik ile ilgili başlıca maddeleri şu şekilde ifade edilebilir.

5216 yasanın 7'ınci maddesinin (m) fıkrasına göre, büyükşehir belediyesinde, Sosyal alanların, bölge parklarının, hayvanat bahçelerinin oluşturulması, kütüphane, müze ve sanat faaliyetlerinin düzenlenmesi, eğlence ve dinlenme gibi alanların yapılmasına veya yaptırılmasına / işletip, işlettirilmesine olanak sağlamaktır. Ayrıca gerekli durumlarda amatör spor kulüplerine nakdi yardım sağlamak ve takımlar arasında müsabakalar düzenlemek başarılı olanlara ödül verilmesi gibi faaliyetler sosyal belediyecilik anlayışına hizmet etmektedir.

Madenin (n) bendinde ise, Lüzum görülmesi durumunda eğitim, sağlık ve kültür faaliyetlerini icra edebilmek için bina yapmak, gerekli tesisatların kurulması için yeterli malzeme desteğinin sağlanmasına dikkat çekmiştir. Dolayışla sosyal ve kültürel faaliyetlerin yaygınlaştırılmasına, spora ve sporcuya destek verilmesine, eğitim ve sağlık hizmetlerine kadar genişleyen sosyal içerikli düzenlemeler yapılmış ve sosyal belediyeciliğin konusunu zenginleştiren konular işlenmiştir.

Yasanın (v) beninde ise sağlık kurumları, gezici sağlık birimleri aracılığıyla yetişkinlere, engellilere, kısaca toplumun tüm kesimlerine (çocuk, genç, yaşlı kadın) her türlü hizmetleri yapmak ve bu doğrultuda tesisler, meslek ve yetenek edindirme kurslarını kazandırmak gibi faaliyetlerle hizmet sunma olanaklarını ifade etmektedir. Bu hizmetleri sağlamak çocukların ve gençlerin zararlı ortamlardan korunmasına, yetişkinlerin de kültürlenmesine ve zamanlarını güzel bir şekilde geçirmelerine ortam hazırlamaktadır.

Bütçede yoksul ve muhtaçlara verilen ödenekleri kullanmak, engellilerin haytalarını kolaylaştırmak için engelli merkezlerini kurmak büyükşehir belediye başkanının görevleri ve yetkilerini düzenleyen 18'ıncı maddesinin (m) bendinde ifade edilmiştir. Bu yasa 5393 yasasında ifade edildiği gibi burada da zikredilmiştir. Yoksul ve muhtaç durumunda bulunan kişilere kanun koyucular tarafından ayrılan ödeneğin

kullanılmasını sağlama ve belediye başkanın görevleri arsında sayılmış ve engelliler için kurulan merkezlerin içinde her türlü maddi ve manevi ihtiyaçlarını giderecek mekanizmalar ve kurslar faaliyet göstermelidir.

Büyükşehir belediye giderleri arasında sayılan harcamalardan biri de 24'üncü madde (j) bendinde şu şekilde ifade edilmiştir. Geliri düşük, yoksul, muhtaç ve kimsesizlere müteveccih sosyal hizmet ve sosyal yardımlar için harcama yapma, kaynak bulup kullanma yetkisi vermek toplumsal gelir dengesizliğini tesis etmek açısından önemlidir.

2.2.5. Türkiye' de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Ülkemizde belediyeler tarafından her kesime yönelik sunulan çeşitli hizmetler ve uygulamalar vardır. Bu sunulan hizmetler belediyeden belediyeye, bölgeden bölgeye değişkenlik göstermektedir. Bu değişiklikleri Sosyal, ekonomik, kültürel faktörler ve belediyelerin kaynak düzeyi, toplumun talepleri gibi etmenler etkilemektedir.

Sosyal belediyecilik çerçevesinde sunulan hizmetlerin başlıcaları şu başlıklar altında ifade edilebilir (Akdoğan, 2006, ss. 45-46):

- Kimsesizlerin, evsizlerin, sokak çocuklarının ve muhtaç kadınların barınma ihtiyaçlarını karşılamak,
- Öksüzlere çocuk yuvaları ve kreşler yapmak, yaşlılara huzurevleri tesis etmek,
- Sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri ve öntanı merkezlerini hizmete sokmak,
- Hastaneler civarında hasta yakınları için misafirhaneler oluşturmak,
- Kültür, sanat ve spor tesisleri açmak,
- Tiyatro, sinema, kütüphane ve kültür merkezlerini mahallelere kadar yaygınlaştırmak,
- Fakir, muhtaç ve yaşam mücadelesi veren kesimlere yönelik aş evleri ve imarethaneler kurmak,
- Özürlüler için ulaşım, eğitim, sağlık ve sosyo-kültürel ortamlarda kolaylık sağlayıcı tedbirler almak,
- Beceri ve meslek edindirme kursları açmak,
- Park-bahçeler ve piknik alanlarını yaygınlaştırmak,

- Doğal dengeyi koruyan ve çevresel şartları düzenlenmiş ucuz konut alanları üretmek,
- İş kuracak kadın ve gençlere yönelik rehberlik yapmak, makine ve ekipman desteği sağlamak,
- Tanzim satış mağazaları ve ekmek fabrikaları kurmak,
- Gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi yardımı yapmak,
- Toplumsal gruplar, sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütlerine rehberlik etmek, onlarla dayanışma ve yardımlaşmayı geliştirmek,
- Gençlerin, engellilerin ve kadınların toplumsallaşmalarını sağlayacak merkezler açmak,

Sosyal belediyecilik kapsamında sunulan faaliyetleri çiçek'e göre, yaşlılara, engellilere, çocuk ve gençlere, yoksullara, kadınlara yönelik uygulamalar olarak ifade edilmektedir. (Çiçek, 2012:104). Bu ifadeleri başlıklar doğrultusunda açıklamakta yarar vardır.

2.2.5.1. Yaşlılara yönelik uygulamalar

Değindiğimiz belediye kanunlarına ek olarak yaşlıların gerek örf ve adetlerden kaynaklı gerek devletin sosyal uygulamalarından olsun ihtiyaç ve bakımları konusunda toplumsal duyarlılık bilincinin gereği olarak değerli bulunan çınarlarımız olarak görülmektedir. Kendilerini yalnız hisseden ve bakımını üstlenmeyecek yaşlılar için bazı kurumlar kurmaktadır. Bunların başında huzur evleri gelmektedir.

Sosyal yardımlar, Karslıksız sağlık hizmetleri, fizik tedavi uygulamaları, huzur evlerinin açılması, ayni ve nakdi yardım hizmetleri belediyeler tarafından sunulmaktadır. Ayrıca bazı belediyeler, ulaşım hizmetlerinden ücretsiz ve indirimli tarifeler uygulamakta, kültürel geziler ve eğitim faaliyetler verilmektedir.(Çiçek,2012:104). Bu faaliyetlerle yaşlıların sosyalleşmesine katkı sağlamakta ve gerekli maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamaktadır, sosyal organizasyonlarla fiziksel ve ruhsal olarak dinç kalmaları sağlanmaktadır.

2.2.5.2. Engellilere yönelik uygulamalar

Spor eğitim, sosyal, ekonomik ve fiziksel olarak sorunlar yaşamakta ve toplumsal süreçlerin içinde bulunmama sorunlarını yaşamakla beraber birçok soruna çözümler getirilmiştir.

Engellilere yönelik sunulan bazı hizmetler alt başlıklar şeklinde verilebilir.

- Evde yapılan bakım hizmetleri,
- Rehabilitasyon birimleri kurmak
- Ayni ve nakdi destekler yapmak,
- Eğitimler ve kültürel faaliyetler sunmak,
- Rehberlik hizmeti sunmak,
- İstihdam imkânı oluşturmaktır. (Ersöz, 2011: 176).

Her alanda hayatlarını kolaylaştıracak tedbirler almak ve uygulamak, sosyal belediyecilik kapsamında sunulan eğitimler, seminerler, kurslar, aktiviteler, geziler gibi faaliyetlerden yararlanmalarını kolaylaştıracak araç ve gereçlerle sunulması gerekliliğidir. Böylece yalnızlık duygusundan kurtulmaları ve topluma uymaları sağlanmaktadır.

Belediyelerin kentsel alanların engelli vatandaşların yararlanabilecekleri şekilde kullanmalarını uygun hale getirmelidir. (Kesgin, 2014: 6).

2.2.5.3. Çocuk ve gençlere yönelik uygulamalar

Çocuk ve gençlerin kendilerini ifade edebilecek ortamların olması ve bu ortamlarla gelişmelerini arttırabilmeleri, eğitimler ve gerekli pedagojik hizmetlerle kötü alışkanlıklardan korunarak sağlanmalıdır.

Belediyelerin çocuklar için çocuk bakım yuvaları, çocuk kulüpleri, park ve çocuk bahçeleri ve trafik eğitim alanları gibi hizmetler sunmaktadır. (Akarsu, 2014: 55). Ayrıca tezimizin konusunu oluşturan bilgi evleri de çocuk ve gençler için önemli işlev ve hizmetler sunmaktadır.

Gençlerin madde alışkanlığını önlemek, eğitimlerine, sosyal ve kültürel katkı sağlamak amacıyla kültür merkezleri önemli fonksiyonlar üstlenmekte, gençlerin boş zamanlarını değerlendirecekleri sanat ve eğitim kursları kapsamında müzik, tiyatro,

resim, yabancı dil kursları, yazarlık atölyesi, bilgisayar kursları gibi faaliyetler verilmektedir. Buna yönelik olarak, çocuk ve gençlerin gelişimlerine destek olunmakta, zamanlarını değerlendirebilme imkânı verilmekte ve böylece toplum için yararlı bireyler kazanılmaktadır. Kültür ve bilgi evlerinin başlıca faaliyet ve uygulamaları çocuk ve gençlere yöneliktir.

2.2.5.4. Yoksullara yönelik uygulamalar,

Sosyal belediyecilik kapsamında yoksullara ayni ve nakdi yardımlar, aşevleri, toplu konut inşası gibi faaliyetler bu kategoride değerlendirilmektedir. (Genç ve Barış, 2015). Belediye, yoksullara yeme, içme, gıda, yakacak, barınma gibi yardımların yapıldığı bilinmektedir. Ayrıca belediyelerin meslek edindirme kurslarıyla yoksulluğu ve işsizliği azaltmak noktasında eğitimler vermektedir. Toplu sünnet faaliyetleri, ekonomik yönden evlenmeyen gençlere verilen beyaz eşya veya nakdi yardımlar buna yönelik uygulamalardır.

2.2.5.5. Kadınlara yönelik uygulamalar

Anayasada özel olarak korunması gereken kesimler arasında sayılmış ve belediye kanunlarda kadınlar için koruma evleri açılması hükmü gereği kadınlara ayrı bir önem verilmiştir. Belediyeler tarafından sağlanan mesleki ve sanat edindirme kurslar aracılığıyla hem sanat öğrenerek hem ekonomik olarak kendilerine destek vermektedirler.

Şiddete maruz kalan kadınlar için kadın sığınma evleri barınma ile birlikte eğitim, sağlık ve psikolojik destek hizmetleri sunmaktadır. Dolayısıyla belediyeler, kadın sığınma evi açarak kadın ve çocukları koruma hizmetini ifa etmektedir. (Karataş ve diğerleri, 2008).

Son zamanlarda bazı belediyeler park ve bahçeler adı altında kadınları istihdam ederek kentlerin çiçeklerle süslenmesine ve ekonomiye katkıda bulunmalarına olanak vermişlerdir.

Ayrıca sosyal belediyecilik anlayışı, uygulamaların yanı sıra genel itibariyle kapsadığı hedefler vardır. Bunlar:

- “Kentlerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimi” kapsamında ele alınan altyapı, konut vb. politikalar, iş imkânlarının geliştirilmesi, kültürel faaliyet yapan merkezlerin kurulması hedeflenmeli
- “sosyal refah gelişimi” kapsamında yoksulluk ve dışlanmanın en aza indirilmesi, sosyal hizmetler ve sosyal koruma sağlanarak sosyal refahın gerçekleştirilmesine
- “demokrasi kültürünün gelişimi” kapsamında belediyenin hizmet ve faaliyetlerinde sivil toplumun ve katılımın özendirilmesi ve yaygınlaştırılmasını teşvik etmek bu sayede halkın demokrasi kültürüne katılmasını sağlamak,
- “kentlerin çevresel gelişimi” kapsamında yeşilli kent merkezlerini kurmak, sera gazların azaltılması konusunda önlemler almak, sürdürülebilir enerji kaynaklarını kullanmayı sağlamak ve çevreyi korumaya çalışmak soysal belediyeciliğinin başlıca hedefleri arasındadır.(Koray ve Temiz,2014: 20-21). Bu anlamda kentlerin sosyal, ekonomik ve kültürel gelişimini sağlayan, doğal ve çevresel bakımdan bakımlı ve yaşanılabilir kent tasarlayan sosyal belediyecilik anlayışını benimseyen, sosyal refahı seviyesini yükselten ve demokrasi bilincinin gelişmesine katkı yaparak çalışan belediye anlayışını hedeflemektedir.

2.2.6. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri

1970’ten sonra bazı belediyeleri tanımlamak için kullanılan sosyal belediyecilik, büyükşehir belediyelerinin kurulmasından sonra 1990’larda kurumsallaşmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır. Daha sonra yapılan reformlar sonrası önemli işlevler, görevler üstlenmiş ve başarılı mesafeler yol almışsa da bazı imkânsızlık ve sorunlar yaşamıştır.

Ayrıca kentleşmenin artması, artan nüfusun çeşitlenmesi, dünya sistemindeki yönetsel değişiklikler ve insan toplulukların sınırsız talepleri karşısında yönetsel kurumların gerek ekonomik gerek siyasi gerek de yönetimsel sorunları karşısında yetersiz kalmalarına neden olmuştur. Günümüzde sosyal belediyeciliğin işlev ve uygulamaları belediyeden belediyeye değişkenlik arz etmektedir. Genel itibariyle sosyal belediyelerin aynı sorunlardan kaynaklanan sıkıntılar yaşadığı bilinmektedir. Bu bağlamda sosyal belediyeciliğin asıl sorunlarını ve bu sorunlarına yönelik çözüm önerileri ifade edilmeye çalışılacaktır.

Başlıca sorunlar, ekonomik kaynak metresizliği, borçlanma ve mali disiplin sorunu, uzman personel yetersizliği, sosyal belediyeciliği algılama sorunu, koordinasyon sorunu, sosyal hizmet ve yardımlara ayrılan pay eksikliği, yöneticilerin ilgisizliği ve duyarsızlığı, merkezi yönetimle ile belediyeler arasındaki eşgüdüm ve koordinasyonsuzluk, belediye yöneticilerinin sosyal belediyeciliğe negatif tutumları, denetim eksikliği, sosyal doku çalışmalarının yeterince yapılamaması olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.6.1. Ekonomik kaynak metresizliği

Sosyal belediyecilik uygulamalarının yerine getirilebilmesi ancak ayrılan gelir ve paylarla mümkün olabilmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri kanunu, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5779 sayılı İl Özel İdareleri ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun, belediyenin gelir kaynaklarını oluşturan başlıca kanunlardır, (Arıkboğa, 2016:281). Ayrıca 2012 tarihinde 6360 sayılı Kanun'la genel bütçe vergi gelirlerinden yerel yönetimlere aktarılan pay oranlarını BŞB'nin il sınırları içindeki genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı %5'lik pay %6'ya çıkarılmışsa da yeterli olamamakta ve belediyelerin öz gelirleri de mali desteği karşılamamaktadır. Belediyelerin merkezi hükümete bağımlı olma sonucunda sosyal politikaya ayırdıkları harcamalar sınırlı kalmaktadır. (Yılmaztürk ve Güler,2017: 16). Ayrılan paylar ve oranlar bazı belediyelerin klasik hizmetlerine bile yetersiz gelmektedir. Belediyelerin Sosyal belediyecilik uygulamalarını gerçekleştirebilmeleri için mali imkân desteği sağlanmalı ve belediyelerin kendilerine kaynak oluşturma yöntemi bulmalıdır. Belediyeler, bölgenin elverişli ortamına bağlı olarak, "yenilenebilir enerji kaynakları ile güneş enerjisi, rüzgâr santralleri" gibi uygulamaları kurarak hem belediye idaresinin hem beldenin ihtiyaçlarını giderirken ekonomik anlamda tasarruf ve kazanç sağlamış olacaktır. Aynı zamanda kaynak bulma noktasında sıkıntıları hafifletmiş ve merkezi idarenin bağımlısı olmaktan, kendi imkânları dâhilinde sosyal belediyecilik uygulamalarını gerçekleştirme potansiyeline erişecektir. Bilindiği gibi belediye faaliyet ve hizmetlerinin ifa edilmesi için öncelik mali durum ve hizmetin ivediliğine göre yerine getirlmektedir.

2.2.6.2. Merkezi Yönetimler ve Belediyeler Arasındaki Eşgüdüm ve Koordinasyonsuzluk

Belediye ve merkezi yönetimler arasında yapılan yardım ve hizmetlerin sınırları kapsamı ve hangi hizmetlerin ne ölçüde kim tarafından sunulması gerektiği netlik kazanmamış bir belirsizlik mevcuttur. Bu nedenle hizmet alanının açık şekilde tespit edilmemesi kişilerin, kurumların görev ve sorumluluklarında çakışmalara yol açmaktadır (Keskin, 2008: 146).aynı kişilerin farklı kurumlardan aynı yardımlardan faydalanmanın önü açılmakta başkalarının yardım almamasına sebebiyet verilmektedir. Çok başlılıktan kaynaklı kurumlar birbirlerini görevli görmekten dolayı hizmetten elini çekmesine diğer kurumlar üzerine işi atmaya yol açmaktadır. Bazı belediyeler sosyal politikayı merkezi yönetimin bir görev olarak saymakta ve kendilerini sosyal politikanın aktörü konumda görmedikleri için, kısa vadeli, mevsimlik sosyal harcamalara neden olmayan projelere kaçmaktadır. (Seyyar, 2008: 37). Önemli olan tüm kurumların işbirliğiyle, kısa vadeli olmayan süreklilik arz eden her türlü kesime fayda sağlayan bir dönemle sınırlı kalmayıp uzun vadede hem ekonomik hem tasarruf sağlayıcı projelerin hayat bulmasına çalışmak gerektiğidir.

Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve ilçe belediyeleri sosyal politika ile ilgili birçok çalışma yapmaktadırlar. Bu konuda yetki ve görevlerin paylaşılmamsından dolayı etkin, verimli olmalarını güçleştirmekte ve israfla bu hizmetlerin ziyan olmasına yol açmaktadır. Belediyelerin ve merkezi yönetimlerin yanında sivil toplum kuruluşlarının da sosyal yardım ve hizmet programlarına yer vermektedirler. Birbirinden ayrı ve habersiz ve işbirliği yapmadan gerçekleştirilen yardımlar toplam verimliği düşürmektedir. (Bayındırlık Bakanlığı, 2009: 80). Bu hizmetleri sunan tüm kuruluşlar ortak bir veri tabanı gerçekleştirmeli ve ondan belli başlı kriterler çerçevesinde faaliyetlerini yapmalı böylece toplam fayda maksimize edilmiş olmaktadır.

Bu çerçevede kurumların, yöneticilerin görev, sorumluluk ve yetkileri revize edilmeli koordinasyon sağlanmalıdır. Sosyal politika konusunda plan, programlar yapılmalı gönüllü tüzel ve gerçek kişiler, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenler dâhil edilerek çalışmalar yapılmalıdır. (Seyyar, 2008: 37-40). Kurumlar arasında koordinasyonsuzluk sarmalını aşmalı, iletişimi ve eşgüdümü sağlayacak, kaynak

israfının ve yardımların mükerrer yapılmasını önleyecek mekanizmaların devreye girmesine, planlı, programlı işbirliği içinde çalışmalarını gerçekleştirmelerine zemin hazırlamaları gerekmektedir.

2.2.6.3. Sosyal belediyeciliği algılama sorunu

Belediye idare ve yöneticililerinin sosyal belediyeciliği yanlış anlama ve negatif bir tutum sergilemeleri sosyal belediyeciliğin tam anlamıyla anlaşılmadığının belirtisidir. Bazı belediyelerdeki görevliler sosyal yardım ve hizmetlerin önemini, sosyal barışa ve kalkınmaya katkısını, sosyal düzenin ve huzurun tesisindeki etkinliğini kavrayamadıkları gibi sosyal belediyeciliğin kapsamında yapılan harcamaların gereksiz olduğu düşünülmektedir. (Demir, 2006: 145).belediye idaresinin takındığı negatif tutumlar sebebiyle sosyal politika uygulamalarını gereksiz ve sadece alt yapı işlerinden ibaret gören ve küçük ölçekli hizmetlerle yetinmeyi maharet gören belediye anlayışıyla kalmalarına neden olmaktadır.

Sosyal belediyeciliğin belli bir standartta olmaması nedeniyle belediyelerin sübjektif ölçütlerle ve hizmet kriterinin kıyaslama yoluyla oluşturduklarından için yaşadıkları sorunları bulunmaktadır. (Ateş, 2009: 93-94). Bu anlamda sosyal belediyeciliğin nesnel ve öznel biçimde sunulması esastır.

Daha önce ifade edildiği gibi sosyal belediyecilik toplumun ekonomik, sosyal ve kalkınmasında rol alan, bireyler arasındaki gelir düzensizliğinde düzenleme işlevi gören, adalet ve barışı gerçekleştirmeye çalışan ve uygulamalarıyla eğitime, sağlığa, kültüre, spora destek olan anlayışı ifade etmektedir. Sosyal belediyeciliği doğru anlamak/algılamak ve ona göre uygulamalarla halka hizmet sunmak, çağın gereklerine göre sosyal ve kültürel içerikli projeler üretmek, demokrasiyi güçlendirmeye yarar sağlayacaktır.

2.2.6.4. Uzman personel yetersizliği

Uzman personelin eksikliğinin olması sosyal belediyeciliğin bir diğer sorunudur. Belediyelerde sosyal belediyecilik uygulamalarının yürütülmesinde, planlamasında ve organize edilmesinde istihdam edilecek personelin bulunması konusunda güçlük yaşanmaktadır. Büyükşehir belediyeleri ve bir boyutta il belediyeleri

müstesna tutulmak üzere, belediyelerde mecburi bazı unvan dışında çalıştırılan personel, icra ettikleri işin niteliklerine göre belirli eğitim süzgecinden geçmemiş bulunmaktadır. Ayrıca kaliteli ve donanımlı personelin tercihi büyükşehirler olmaktadır. (Çöpoğlu, 2014:241). Uzman personelin eksikliği belediye örgütünün yönetim ve işleyişinde aksamlara sebebiyet verecek ve belediyelerin sunması gereken hizmetlerin geç işlemesine neden olacaktır.

Beledîyiler personel alırken kayırmacılık, yandaşlık yapmadan belediyenin ihtiyaçlarına ve işin aslına göre, adaletli ve hakkaniyet çerçevesinde liyakat sahibi kişileri tercih etmelidir. Bunu sağlayan belediyeler hem belediye idaresine hem de halka verimli, etkili ve faydalı olmada başarılı sağlayacaktır.

2.2.6.5. Borçlanma ve mali disiplin

Belediyeler, nüfus artışına bağlı olarak kentleşmenin getirdiği sosyal ve ekonomik problemlerin artması sonucunda kaynak yetersizliğinin bulunması ve bazı projeleri gerçekleştirmek, gelir-gider dengesizliğini gidermek amacıyla borçlanmaya başvurmaktadırlar.

Olağanüstü bir gelir olarak gelecek kuşakları yükümlülük altında bırakan borçlanma, geri ödenmesi gereken bir kaynaktır. Ancak borçlanmanın hangi alanda kullanılması önem taşımaktadır. Genel olarak yararları gelecek yıllara aşan yatırım harcamaları için kabul görülen, gelecek nesillerin faydalanmadığı cari harcamalar için münasip görülmediğinin anlayışıdır. (Arıkboğa, 2016:279). Cari harcamalar kullanılmakla bir yıl içinde tükenen dayanıksız harcamalardır. Personel maaşları, ödenek ve yolluklar, kırtasiye giderleri gibi tüketime yönelik harcamalardır. Yatırım harcamaları ise üretimi arttırıcı özelliği olan ve faydası bir yıldan fazla olan dayanıklı mallara yapılan harcamalardır. Köprüler, barajlar. Büyük inşaat projeleri, kamulaştırma giderleri, makine teçhizat gibi üretime yönelik harcamalardan oluşur.

Fakat belediyelerin olağanüstü bir gelir yöntemi olan borçlanma, belde halkının ihtiyaçlarını uzun vadede çözüm getiren yatırımlara yönelik kullanılmadığı, amacı dışında kullanılmasına ve yaygınlaşmasına neden olmuştur. Cari harcamaların kapsamında olan personel maaşlarını bile ödemekte zorluk çeken sözde vatandaş odaklı hizmet yapmak isteyen belediyelerin sosyal belediyecilik sunmasını beklemek zordur.

(Yersiz, 2018: 74). Borçlanma yükü altında bulunan belediyelerin sağlıklı ve geleceğe yönelik yatırımların yapmasına ve sosyal belediyeciliğe ilişkin çalışmalar yapmasına zorluk çıkaracaktır. Bundan dolayı öncelikle, mali plan ve programlar hazırlayan, kendilerine kaynak bulabilen, kısa dönemli olmayan uzun vadeli yatırımlar planlayan, yerel halkına faydasına göre sosyal kültürel programlar uygulayan yani sosyal belediyeciliği önceleyen hedefler hazırlamalı ve uygulamaya çalışmalıdır.

2.2.6.6. Sosyal durum tespitinin yapılamaması

Belediyelerin, sosyal politika aracılığıyla yaptığı hizmet ve yardımların sistematik bir yapıda yapılamamasının nedeni sosyal durum/sosyal doku tespitinin eksikliğidir.

Önemli işlevlerden olan sosyal doku beldede yaşayanların envanterini (sağlık, gelir durumu yaş ve kültür bilgileri gibi) çıkarmak belediyelerin yapacağı sosyal ve fiziksel yatırımlar hakkında ön görüler elde etmesinde kılavuzluk yapacaktır. Böylece sosyal belediyecilik uygulamasında sosyal dokunun işleviyle gerçek ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesi sağlanacaktır. (Keleş, 2008: 110) Sosyal belediyeciliği hedefleyen bir belediye, verilerle kentin sosyal, ekonomik ve kültürel haritalanın çıkarılmasını sağlayarak işe başlamalıdır. Çıkarılan bu veriler merkezi yönetimlerle, sivil toplum ve gönüllü kuruluşlarla paylaşılmalıdır.

Sosyal doku tespiti çalışmalarında belde halkına sorulacak soruların; genel nüfus bilgileri, konut, sağlık, ev halkının gelir durumu ve meslek bilgileri, hane halkının sosyal konumunu ölçen bilgiler ve sosyal aktiviteler ve belediyeden beklentiler ve sosyal eğilimlerle ilgili bilgilerin bulunması elzemdir. Bu çalışmalarla beldede yaşayanların genel özellikleri, eğilimleri, imkân ve düzeylerinin yanında halkın beklenti ve düşünceleri hakkında genel bir kanı oluşturacaktır. Buna göre idari otoriteler kara verirken halkın beklenti ve eğilimleri göz önünde bulundurulacak, beldede yaşayanların sorunları kısa sürede çözümlenebilecek ve acil ihtiyaçlara hızlı bir şekilde cevap bulacaktır.(Erdem, 2017:243), sosyal doku envanterinin oluşturulmasında belediye personelinin yananında alanında uzman kişilerin, sivil toplum kuruluşlarının, kent konseylerinin ve akademisyenlerin bulunması yaralı, kolaylaştırıcı objektif olmasını sağlayacak ve sosyal belediyecilik kapsamında yapılacak çalışmalara bir yol haritası işlevi görecektir. Sosyal doku haritalarıyla beledîyiler, sosyal belediyecilik

uygulamalarını halkın daha etkin katılımını sağlayacak, toplumsal faydayı artıracak ve çalışmalardan verimli sonuçlar elde edilecektir. Böylece halkının memnuniyetini sağlamış bir sosyal belediye söz konusu olmaktadır.

2.2.6.7. Belli bir amacın olmaması, kayırmacılık ve denetimsizlik

Sosyal belediyeciliği hedefleyen tüm belediyeler öncelikle amaçlarını belirlemeli, plan ve projelerini hazırlamalı buna göre yol haritasını oluşturmalıdır. Amaçsız ve programsız olmak belediyeler için problem teşkil etmektedir. Amaçsız bir program ve proje gündelik bir yol olsal da gelecek bakımdan vadesi yoktur. "Vadesi olmayanın vakti de yoktur". Uzun ve kalıcı kalmak isteyen belediyeler sadece seçimi kazanmaya yönelik kısa vadeli programlarla günü kurtarma peşinde koşmamalı geleceğe odaklı, evrensel eksenli anlayışlara odaklanmalıdır.

Belediyeler, başladıkları birçok sosyal belediyecilik uygulamalarını yaparken plansız, amaçsız bir şekilde başkanların seçim vaatleri doğrultusunda yapmaktadır. Hatta vaatlerin yüksek maliyetli ve toplumsal faydalarının düşük olmasına rağmen vazgeçilememektedir. Projelerin Plansız ve amaçsız oluşu, uzun vadeli ve sürdürülebilir olmasına engel oluşturmuştur. (Çöpoğlu, 2011: 71). Amacı olmayan proje, program ve uygulamalarının kalıcı, istikrarlı ve sürdürülmesi zor olmasının ötesinde belediye idaresine hem zaman kaybı hem kaynak israfına yol açacaktır. Aynı zamanda belde halkının beklenti ve ihtiyaçlarını gündelik karışılmaktan öteye geçmeyecek sorunların daha da büyümesine sebep oluşturacaktır.

Bir başka neden de sosyal belediyeciliğin belli bir standardının olmayışı, net kurallara bağlanmayışı ve etkin denetimin yapılmaması sorunudur. Denetimin etkinsizliğine ve eksikliğine bağlı olarak kayırmacılığa yol açmaktadır. Açıklık(şeffaflık), nesnellik(tarafsızlık), gibi ilkelerin yerine partizanlık, kayırmacılık, öznellik, keyfilik uygulamalarının kullanılmasına zemin oluşturmaktadır. Partizanca uygulamalarıyla belediye bir nevi seçmen kitlelerine vefa borcu ödemesi, bir de gelecek seçimlerde oyları garantilemeye çalışmaktadır. Sosyal nitelikte yapılan hizmetler siyasi yakınlık, hemşehrilik, akraba, eş-dost ilişkileri bağlamında sunulması belediyeyi bir kamu kurumu olmasından çok küçük bir grup ve kulüp seviyesine indirgemesine neden olacaktır. (Keskin, 2008: 148-150).sosyal belediyecilik kapsamında yapılan/yapılacak tüm uygulamaların şeffaf, nesnel, partizanlıktan uzak, açık bir şekilde dürüstlük ve hak

eksenli belediyecilik anlayışı benimseyen, etkin ve şeffaf bir denetim mekanizması işlemsi gerekmektedir. Yapılan denetimler kamuoyula paylaşılmalıdır.

Sosyal belediyeciliğin etkinlik ve uygulamaları denetime açık olmalı ve denetim yapılırken belediye meclisleri, sivil toplum kuruluşları aynı zamanda belde de oturan kesimler dâhil edilmelidir. (Pektaş 2010: 17). Denetim, evrensel ve uygulanabilir çerçevede yapılmalı en önemlisi de halkı içine katan koşullarda gerçekleşmelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİK BAĞLAMINDA BİLGİ EVİ UYGULAMALARI: ZEYTİNBURNU BELEDİYE ÖRNEĞİ

3.1. ZEYTİNBURNU İLÇESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Asıl konumuzu oluşturan bu başlık altında Zeytinburnu belediyesi, sosyal belediyecilik bağlamında bilgi evi uygulamaları değerlendirilecektir. Konumuzun daha iyi anlaşılması açısından öncelikle Zeytinburnu ilçesi, Zeytinburnu belediyesinin sosyal belediyecilik faaliyetleri hakkında bilgilendirme yapılması önem arz etmektedir. Son olarak asıl konumuzu oluşturan Bilgi Evi uygulamaları değerlendirilecektir.

3.1.1. Zeytinburnu Belediyesi

Bu başlık altında Zeytinburnu ilçesinin tarihi ve konumu, demografik ve sosyo-kültürel yapısı, belediyenin idari yapısı hakkında bilgilendirme yapılacaktır.

3.1.2. Tarihi olarak Zeytinburnu ilçesi ve konumu

Osmanlı zamanında, Zeytinburnu sınırları içinde ilk yerleşim alanın kazlıçeşme dolaylarında olduğu bilinmektedir. Türklerin İstanbul'u almasıyla Rumlar arasındaki çıkan ihtilaflar neticesinde Rumlu bir zümre (Kudüs Papazlar) İstanbul'dan ayrılarak kazlıçeşme civarında deniz kenarında "Zeytinburnu" adıyla anılan yere yerleşmişleridir. Kudüslü Papazların iklimin elverişli olmasını değerlendirip zeytin, çeşitli birçok tarım ürünleri sebze ve meyveler yetiştirmiştir. Yörenin doğayla iç içe ve güzel bahçelere sahip oluşu gezinti ve dinleme alanıyla bir cazibe merkezi haline getirmesine yol açmıştır. Ayrıca Kazlıçeşme ve Bakırköy arasında "İskender Çelebi" adıyla bilinen bir gezintinin bulunması bölgenin önemli hale gelmesini sağlamıştır. Buralarda bulunun köşk ve yalılarda zaman zaman Osmanlı padişahlarının uğradıkları mekânlar arasında olması yörenin huzur ve sükûneti bakımından da bölge hakkında izlenimler vermektedir.

Fatih sultan Mehmet'in İstanbul'un fethetmesiyle başlayan imar faaliyetleri, İstanbul'u cazibe merkezi haline getirme amacı kapsamında, bilinmemiş tanınmamış meslek, zanaat ve esnaflık türlerini ve ustaları İstanbul'a çekmek ve bu doğrultuda icraatlar yapmak olmuştur. Bunun akabinde Yedikule Hisarının inşasından sonra tabakhaneler kurdurtmuş böylece Fatih tarafından Kazlıçeşme yöresinde ilk salhaneler(kesimevleri) açılmış ve debbağcılık geliştirilmiştir. Daha sonra Zeytinburnu dünyada ve Türkiye'de deri ihtiyacını karşılamada büyük pay sahibi olmasını ve

dericilik sektörüyle anılmasını zemin oluşturacaktır.. Böylece Zeytinburnu'nun yerleşim alanı olarak açılması ve genişlemesi sürecini etkileyen bir diğer faktör dericilik sektörü olmuş ve Türkiye'de dericilik sektörünün ilk başladığı yer kazlıçeşme olarak bilinmektedir. Suyunun bol olması ve debbağlık sektörünün genişlemesiyle kızlıçeşme yöresi Edirne ve Anadolu'daki esnafları buraya çekmiştir. Bu yapıların yanında fatih, cami inşa ettirmiştir.

Bu semtin sur dışında olması istanbul halkı için olumsuz olarak görülmesine neden olmuştur. Güvenlik ve korunaksız olarak düşünülmekteydi. Ancak 16.yy'ın başlarında sur dışında yapılan mescid ve tekkeler in yaygınlaşması bu semtte yapılan yerleşim alanlarını etkilemiştir. Osmanlı devrinde semtin manevi bir değerinin olduğu yapılardan anlaşılmaktadır. Bu yapılardan, Yenikapı Mevlevihanesi Seyyid Nizam Tekkesi, Merkez Efendi külliyesi en önemlileridir.

16.17.ve 18.yy'lar Zeytinburnu'nun tarihi dokusu (Türk İslam) oluştuğu zamanlar olarak ön plana çıkmaktadır. Söz konusu devirlerde bu bölgeler(Marmar'dan Haliç e kadar uzanan sur dışı bölgesi) yoğun yerleşmelerin görülmediği bu alanlar istanbul da bulunan dervişlerin tercih ettikleri yerler olmuş ve 19.yy da Zeytinburnu ve etrafının Yenikapı Mevlevihanesi'ndeki mevlevi dervişlerin etkinlik alanı haline geldiği bilinmektedir. (Atik, 2014: 60).

19.yy'ın (1800'lü yıllar) başında ekonomik olarak daha çeşitlenmiş ve gelişme gösterdiği yıllar olmuştur. 1850 yılında Zeytinburnu Bez Fabrikası, 1923 den sonra Mensucat Santral Fabrikası, Çimento Fabrikası, Askeri Fabrika ve Deri Sanayinin kurulması ile bölge yerleşim alanı haline geldi.

Bununla beraber yerleşmelerin daimi ve yoğun olarak görüldüğü dönem II. Abdülhamid'ın istanbul da yapılacak iki saniyeden birinin bu semte inşa edilmesi planınıdır. Bu sanayi kompleksi içinde baruthane, tüfekhane, fişekhane bulunmakta ve diğerlerinin yanında askeri hastanenin inşa edilmesiyle semtin nüfus yoğunluğu artmıştır. Bu tarih 19.yüzyılın sonlarına denk gelmektedir

Bu gelişmelere rağmen Zeytinburnu'nun uzun bir süre ciddi bir kalabalık nüfus akımına uğramasının nedenlerinden biri de semtin içinde bulunan meşhur bahçeler, bağlar, çiftlikler ve çayırların korunmak istenmesidir. Bir diğer neden de Zeytinburnu

arazilerinin büyük bir kısmı vakıf statüsünde olmasıdır. Ayrıca buranın sur dışında ve savunmasız bir yer olduğu düşüncesi de yerleşmeyi olumsuz etkilemiştir.

20.yy' ların başında semtin birkaç yeri haricinde sakin ve yerleşik olarak boş bir alandı. 1946 itibaren Sanayileşmenin gelişmesiyle Anadolu'dan gelen göçler bölgenin kaderini değiştirmiştir. Buna paralel olarak 1950'li yıllardan sonra kentleşme yoğun ve hızlı bir şekilde ivme kazanmış ve balkanlardan gelen göçlerle birlikte semtin nüfus yoğunluğu ciddi ve düzensiz bir şekilde dağılmasına yol açmıştır. Güzel bağ ve bahçelerin yerine artık günlük yapılan derme çatlı yapılar (gecekondular) almıştır. Gecekondulaşma ciddi bir boyut alarak beraberinde kentsel sorunlar getirmiştir. Zeytinburnu artık bir gezinti ve mesire alanı olmaktan çıkmış nüfus istilasına uğramıştır. Fakat Osmanlı ve öncesinden kalma çırpıcı çayırı ise varlığını günümüze kadar muhafaza edebilmiştir.

Zeytinburnu bölgesinin doğusu Fatih, batısı Bakırköy ilçesine bağlı olarak 1953 yılına kadar idare ediliyordu. 30 Temmuz 1953 tarihinde "Zeytinburnu Bucağı" olarak Fatih ilçesine bağlanmıştır. Semtin hızlı nüfus ve göç artışı karşısında beraberinde idari sorunlar getirmiş ve Zeytinburnu'nun bir bucak olarak yönetilemeyeceği anlaşılmıştır.

1957 yılında 7033 sayılı yasayla Zeytinburnu ilçe statüsünü kazanmış ve İstanbul'un 14. İlçesi olarak idari yapılanmaya kavuşmuştur. Merkezde bulunan ilçenin idari yapılanmasında sadece mahaller bulunmaktadır. 13 mahallesi bulunmaktadır.. Bu mahalleler, Nüfus büyüklüklerine göre sıraladığımızda Nüripaşa mahallesi, Telsiz, Sümer, Veliefendi, Çırpıcı, Seyitnizam, Merkezefendi, Yeşiltepe, Beştelsiz, Gökalp, Yenidoğan, Maltepe ve en az nüfuslu Kazlıçeşme mahallesi olarak sıralanmaktadır.(2018 TÜİK nüfus verilerine göre yapılmıştır.)

Zeytinburnu 1984 yılına kadar belediyecilik faaliyet ve hizmetlerini İstanbul Belediyesi'nin şube müdürlüğü adı altında yürütmüştür. 9 Temmuz1984 tarihinde 3030 sayılı kanun ile ilçe belediyesi statüsü verilerek Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Kelime olarak Zeytinburnu, "zeytin" kısmını bölgenin kıyı kesimlerinde yetiştirilen zeytinlerden almakta, "burun" kelimesi ise Marmara denizi kıyısının görünüm olarak kıyının burun şeklinde çıkak olmasından almaktadır. Kısaca

Zeytinburnu, zeytinlikten ve deniz kıyısının burun'a benzetilmesinden ileri sürülen iki kelimenin birleşmesiyle oluşmuştur.

Konum olarak, Batısında Bakırköy ile Güngören, güneyinde Marmara Denizi ve kuzey kısmında ise Bayrampaşa ve Eyüp ilçeleri bulunan, doğusunda surlarla ayrılan Fatih ilçeleri arasında bulunan bir konuma sahiptir. İlçe genel olarak düz bir ova görünüme sahiptir. İlçenin doğu- batı doğrultusundaki genişliği 2.5 km civarındadır. Güneyden kuzeye uzunluğu ise 5.5 km'dir.

Konum olarak Zeytinburnu birçok açıdan özellikle ulaşım noktasında stratejik bir öneme sahiptir. İlçenin diğer ilçelere bağlantı sağlayan geniş ulaşım ağ sisteminin bulunması hususunda da İstanbul için merkezi kavşak noktada işlevsel hizmet sunmaktadır. Asya ve Avrupa kıtasını birbirine bağlayan Marmaray ve Avrasya tüneli bu noktada işlev gören ulaşım sistemleridir. Uluslararası D 100 karayolu ve diğer şehir içi ulaşımı sağlayan metro, tramvay metrobüs gibi araçlar ilçenin sınırları içinde bulunmaktadır.

3.1.3. Demografik yapı ve sosyo- kültürel yapı

1950'li yıllardan sonra hızlaşan kentleşme, Zeytinburnu ilçesini etkilemiş, sanayileşme ile beraber göç eklenince nüfus artışı ciddi seviyelere yükselmiştir. İlçe oluşundan sonra yapılan 1960 yılında yapılan genel nüfus sayımında (Zeytinburnu için ilk nüfus sayımı) 88.341 kişi olarak belirlenmiş 2000'li yıllara kadar geçen süreçte ortamla 3 kat artış göstererek 250 binlere yaklaşmıştır.

2007 ADNKS' ye göre Zeytinburnu nüfusu 288.743 olarak belirtilmiş 41.074 artış yaşanmıştır. Bu verilere göre nüfus bakımından İstanbul'un 39 ilçesinden 25.sırada yer almıştır.

Zeytinburnu'nun son on yıllık nüfus değişimi aşağıda tablo şeklinde verilmiştir.

Tablo 3.1: Zeytinburnu İlçesinin Yıllara Göre Nüfus Miktarı

YIL	TOPLAM NÜFUS	ERKEK	KADIN
2018	284.935	142.052	142.883
2017	287.378	143.504	143.874
2016	287.897	143.895	144.002
2015	289.685	144.666	145.019
2014	287.223	144.928	142.295
2013	292.313	147.719	144.594
2012	292.407	147.719	144.594
2011	293.228	147.716	145.512
2010	292.430	147.011	145.419
2009	290.147	146.101	144.046
2008	288.743	145.315	142.743

Kaynak: TÜİK

2018 ADNKS verilerine göre Zeytinburnu nüfusu **284.935**. olarak belirtilmiştir. Cinsiyete göre dağılımı ise 142.052 erkek ve 142.883 kadından oluşmaktadır.(TÜİK)

2008 den 2013' e kadar nüfus düzenli bir şekilde artış göstermiş, 2013 ten sonra genel olarak azalma göstermiştir. 2017 den 2018'e ise, nüfus yaklaşık olarak % 0.85 oranında azalma göstermiştir.

Zeytinburnu nüfus çeşitliliği bakımından oldukça zengin bir görünüme sahiptir. İlçenin nüfusunu yurtiçi ve yurtdışı göçler oluşturmuştur. Yurtdışından ilk gelen göç dalgasını oluşturan Bulgaristan, Yunanistan, Afganistan ve Batı Trakya göçmenleri Zeytinburnu nüfusunu arttırmıştır. Göçmenlerin hemen hemen hepsinin Türk kökenli olması yaşam ve kültürel bakımından tutunmaları kolaylaştırmıştır. Ayrıca çeşitli dernekler kurarak (Özbek, Uygur, Afgan, Türkmenistan gibi dernekler) varlılarını bunlar aracılığıyla sosyalleşmeye katılmaktadırlar. Daha sonra günümüzde Süriye'li sığınmacı mültecilerin eklenmesiyle son gelen göç halkasını oluşturmuş ve ilçenin nüfus çeşitliliği artmıştır.

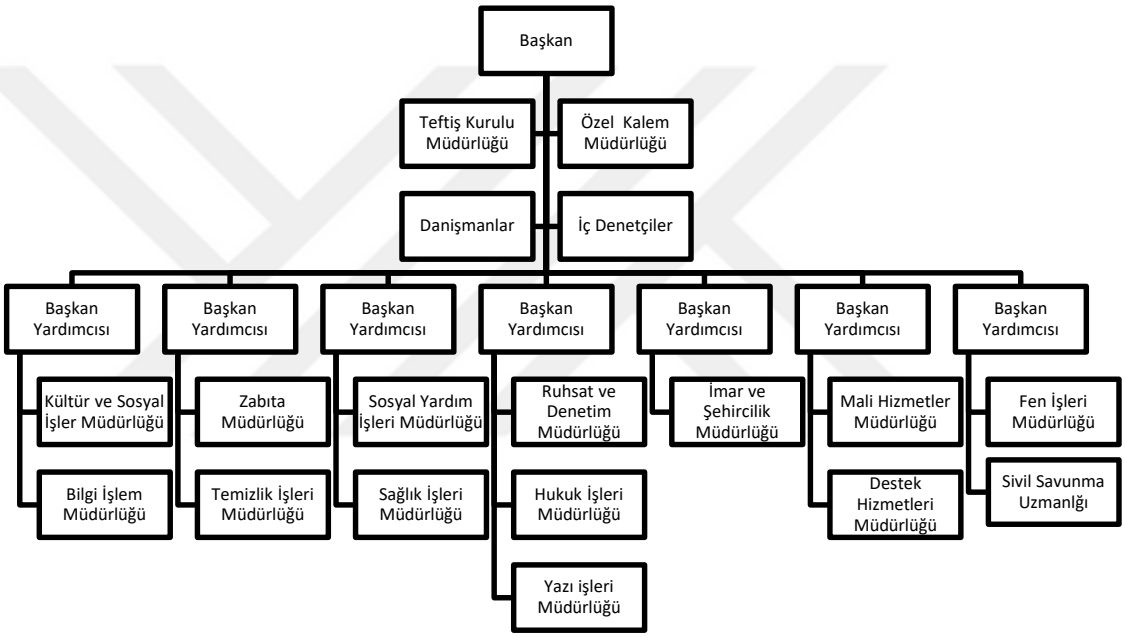
Son yıllarda artan göçle beraber nüfusun resmi olarak azalma göstermesi yabancıların resmi kayıt altında bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

İlçe, Son yıllarda Anadolu'dan gelen göçler özellikle doğu ve güneydoğu bölgelerinden yoğun bir nüfus almıştır.

3.1.4. Zeytinburnu Belediyesi İdari yapısı

Belediye yönetim ve hiyerarşik yapısı hakkında bilgi veren idari yönetim şeması aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3.2: Zeytinburnu Belediyesi İdari Yapısı

Kaynak: Zeytinburnu Belediyesi 2015-2019 stratejik plan

Norm kadro esasına göre belirlenmesi zorunlu olan bu şekildeki yapılanma tüm belediyelerin uyması gereken prosedürdür.[1]

3.2. ZEYTİNBURNU BELEDİYESİNİN SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI VE SUNAN BİRİMLER

Zeytinburnu belediyesinin insan yaşamının her evresinde sosyal yardımlardan, eğitim, sağlık ve kültüre kadar geniş yelpazede faaliyet sunmayı hedef edinen sosyal

[1] Zeytinburnu başlıklı kısımda yer alan bilgiler Zeytinburnu belediyesinin www.zeytinburnu.com.tr adresinden alınmıştır.

belediyeciliği önceleyen ve bu kategorilerde hizmet sunmaya çalışan uygulamaları ele alınacaktır.

Yapılan çalışmalar belediyenin kaynaklarından, faaliyet raporlarından ve görüşmelerden faydalanarak yapılmıştır. Bu çalışmaları iki şekilde gruplandırarak yapılmıştır. Sosyal işler müdürlüğünün yaptığı ve kültür ve sosyal işler müdürlüğünün yaptığı sosyal belediyecilik hizmetleri kapsamında incelenecektir.

3.3. SOSYAL YARDIM İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN SUNULAN SOSYAL BELEDİYECİLİK FAALİYETLERİ

Bu birim tarafından sunulan hizmetler sosyal yardımlar, sosyal hizmetler, AKDEM ve ZEYKOM şeklinde tasnif edilerek gruplandırılmıştır.

Bu çalışmada Zeytinburnu Belediyesinin 2017 Faaliyet raporlarından faydalanılmıştır.

3.3.1. Sosyal Yardımlar

Ayni ve nakdi yardımlar şeklinde belediye tarafından belde halkına sunulan yardımlardır.

3.3.1.1. Nakdi Yardımlar

Para olarak karşılanan yardım türüne nakdi yardım denir.

3.3.1.1.1. Mağdur Aile Yardımı

Herhangi bir durumda zarara uğramış ve muhtaç halde bulunan belde sakileri belediyeye başvuru yaparak, belediye tarafından sosyal durum belirlemesi yapıldıktan sonra komisyonun uygun görmesi halinde çeşitli nedenlerle evi yanmış ve mağdur olanlara 2017 yılı içinde 47 aileye 322.725,00 TL nakit yardımı Zeytinburnu belediyesi tarafından sağlanmıştır.

3.3.1.2. Ayni yardımlar

Para dışındaki mal ve hizmet karşılığı olarak yapılan yardımlardır.

3.3.1.2.1. Daimi Erzak Yardımı

Belde sakinleri arasında yardıma muhtaç durumu belirlenen ve evlerinde yemek yapılabilecek durumda olanlara düzen ve tertipli olarak erzak yardımında bulunuluştur. Toplamda 3330 aileye olmak üzere 8476 adet erzak desteği 2017 yılında Zeytinburnu Belediyesi tarafından yapılmıştır.

3.3.1.2.2. Hasta Bezi Yardımı

İlçede ikamet edenler arasında belediyeye müracaat ederek durumları tespit edilen 29 engelli, yatalak ve çocuklara Zeytinburnu belediyesi tarafından düzenli olarak 2017 yılı içinde 19.544 tane hasta bezi verilmiştir.

3.3.1.2.3. Tıbbi Destek Malzemeleri

Bir diğer yardım da tıbbi destek malzemeleri kapsamından 60 mağdur ve engelli hastaya gerekli malzeme yardımı yapılmıştır.

Tablo 3.3: Tıbbi Destek Malzemeleri

MALZEME	HASTA
Tekerlekli Sandalye (Yetişkin)	15
Tekerlekli Sandalye (Çocuk)	5
Hasta Yatağı	15
Hasta Bakım Malzemesi	11
Akü	4
Havalı Yatak	4
Banyo Sandalyesi	3
Oksijen Makinesi	2
Akülü Tekerlekli Sandalye	1

Kaynak: 2017 Faaliyet Raporu

3.3.2. Sosyal Hizmetler

Sosyal hizmetler adı altında aşevi (ikram evi), eğitim ve öğretime destek hizmetleri, spora yönelik hizmetler, sosyal organizasyonlar yapılmaktadır

3.3.2.1. Aşevi (İkram evi) hizmetleri

Genel olarak yaşlı ve yemek yapma konusunda yeterli durumda bulunmayan ve bazı özel günler için yapılan yemek hizmetleridir.

3.3.2.1.1. Sıcak Yemek Hizmeti

Evinde yemek pişirmesi konusunda mutfak veya benzer alanları olmayan aş pişiremeyecek derecede ihtiyar, fiziksel ya da ruhsal olarak engel durumu olan 2017 yılı içinde ilçede ikamet eden 142 aileye aşevinden düzenli bir şekilde haftanın yedi günü dört çeşit yemek hizmeti verilmiştir.

3.3.2.1.2. Yerinde Yemek Hizmeti

Zeytinburnu Aşevi binasında haftanın yedi günü boyunca belirli saatler arasında herkese çorba hizmeti sunulmaktadır.

3.3.2.1.3. Cenaze Evlerine Yemek Hizmeti

Belediye tarafından yakını vefat eden 2017 yılı içinde 787 aileye taziye evlerine yemek yardımı yapılmıştır.

3.3.2.1.4. Diğer Hizmetler

2017 yılı içinde muharrem ayı dolaysıyla yapılan aşure ilçede dağıtılmıştır.

3.3.2.2. Eğitim ve Öğretime Destek Hizmetleri

Öğrencilere maddi destek sağlamak amacıyla verilen yardımlardır.

3.3.2.2.1. Kırtasiye Yardımı

2017 yılı içinde zeytinburnu ilçesinde bulunan okullarda eğitime devam eden İlköğretim öğrencilerine 30 TL'lik kırtasiye kuponu, İlk ve Ortaöğretim öğrencilerine ise 110.000 adet defter Zeytinburnu belediyesi tarafından öğrencilere verilmiştir.

3.3.2.3. Spora Yönelik Destek Hizmetleri

Sporu teşvik etmek ve sporculara destek vermek amacıyla yapılan hizmetlerdir.

3.3.2.3.1. Amatör Spor Kulüplerine Destek

Sporun beden ve ruh sağlığı için koruma sağladığı, geçlerin boş zamanlarını değerlendirerek kötü alışkanlıklardan korunması noktasında işlevsel özelliklere sahip olduğu bir gerçektir. Bu yönüyle spor hem ülkemizde hem dünyada gelişerek ve geniş kitlelere yayılarak faaliyetini sürdürmektedir.

Zeytinburnu belediyesi tarafından Amatör Spor Kulüplerinin spor malzeme ihtiyaçlarını karışılmaktadır. Ayrıca Kulüplere yapacakları maç, antrenman gibi faaliyetleri için araç tahsisi sağlamaktadır.

Sporu teşvik etmek amacıyla Zeytinburnu belediyesi tarafından amatör futbol takımları ararsında Futbol Turnuvası düzenlenmektedir. Dereceye giren takımlara ödüller verilmektedir.

Belediye meclis kararıyla başarılı olan amatör sporculara spora destek amacıyla Zeytinburnu belediyesi tarafından Amatör Spor Kulüplerinin spor malzeme ihtiyaçlarını karışılmaktadır. Ayrıca Kulüplere yapacakları maç, antrenman gibi faaliyetleri için araç tahsisi sağlamaktadır.

Sporu teşvik etmek amacıyla Zeytinburnu belediyesi tarafından amatör futbol takımları ararsında Futbol Turnuvası düzenlenmektedir. Dereceye giren takımlara ödüller verilmektedir.

Belediye meclis kararıyla başarılı olan amatör sporculara, spora destek amacıyla nakit yardımı verilmektedir. (Aydın, 2008:210-211).

Spora, sporculara destek vermek ve teşvik etmek sosyal belediyeciliğin temel fonksiyonlarını uygulamaya dönük hizmetleridir. Özellikle bireylerin sosyalleşmesine katkı yaparak topluma sağlıklı nesiller yetiştirmektedir.

Zeytinburnu Belediyesi tarafında amatör spor kulüplerinin malzeme ihtiyaçlarını karşılamakta sporculara ve kulüplere nakit yardımı yapmaktadır. Yapılan nakit yardımı tablo şeklinde verilmiştir.

Tablo 3.4: Ödül dağılımları

FERDİ SPORCU ÖDÜLLERİ (65.000,00 ₺)	
Boks (2 Sporcu)	7.000,00 ₺
Karate (3 Sporcu)	12.000,00 ₺
Taekwondo (6 Sporcu)	46.000,00 ₺
KOMİSYON YARDIMLARI (653.000,00 ₺)	
Beştelsiz Atletizm Takımı	50.000,00 ₺
Zeytinburnu 1957 Spor Kulübü	100.000,00 ₺
Liglere Katılım Payı (16 Kulüp)	212.500,00 ₺
16 Spor Kulübüne Nakdi Malzeme Yardımı	290.500,00 ₺
MALZEME YARDIMI (12.083,93 ₺)	
2 Kulüp	12.083,93 ₺
TAKIM ÖDÜLLENDİRMELERİ (35.500.00 ₺)	
2 Kulüp (Basketbol)	7.000,00 ₺
1 Kulüp (Atletizm)	6.000,00 ₺
3 Kulüp (Futbol)	22.500,00 ₺

Kaynak: 2017 Faaliyet Raporu

3.3.2.4. Sosyal Organizasyonlar

Belde halkının sosyo-kültürel ihtiyaçlarını karşılamak ve keyifli vakit geçirmelerini sağlamak amacıyla düzenlenen organizasyonlardır.

3.3.2.4.1. Radyo Festivali

Zeytinburnu belediyesi tarafından organize edilen "Yöresel Tatlar Eşliğinde" 4. Radyo Festivali Zeytinburnu meydanında bazı ulusal radyoların katılımı ile 08-15 Nisan 2017 tarihleri arasında gerçekleşmiştir.

3.3.2.4.2. Ramazan Etkinliği:

Sosyal organizasyonlar bünyesinde ramazan ayı boyunca halkın birlik ve beraberlik içinde ilişkilerin güçlendirilmesi, manevi duyguların geliştirilmesine yönelik yapılan faaliyetlerdir.

Zeytinburnu belediyesi tarafından 2017 yılında ramazan ayı boyunca toplamda 6 Meydan İftarı ve 11 Sokak İftarı vererek binlerce belde sakinlerini bir araya getirmiş ve gönülleri bir arada birleştirmiştir.

Ramazan ayında her gün teravih namazı sonrasında limonata ikram edilerek ayrı camilerde olmak üzere bu etkinlik hizmeti verilmiştir.

Zeytinburnu meydanında ramazan ayı boyunca farklı sanatçıların katılımıyla konser ve söyleşiler zeytin burnu belediyesi tarafından düzenlenmiştir.

3.3.2.4.3. Cumhuriyet Koşusu

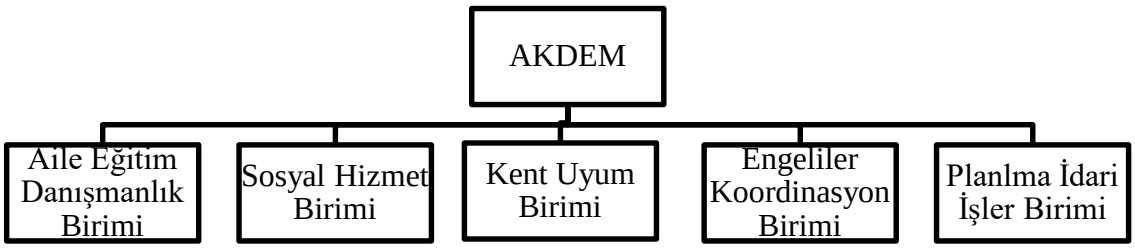
2017 yılında 9.'su düzenlenen Zeytinburnu Cumhuriyet Koşusu Beştelsiz Spor Kulübü ve Zeytinburnu belediyesi tarafından organize edilmiştir. Ülkemizden ve dünyadan yaklaşık 1356 sporcunun 307'si Bayan Sporcu, 1049'u ise Erkek Sporcunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

3.3.2.4. Yöresel Günler

Zeytinburnu belediyesi tarafından 2017 yılı içinde 14 kez Yöresel Günler Programı kapsamında 25 hemşehri derneğin katılmasıyla düzenlenen organizasyondur.

Bu kapsamda yapılan tüm faaliyet ve uygumlalar sosyal belediyecilik fonksiyonlarından sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon, yardım etme ve gözetme, rehberlik etme gibi unsurların icra edilme hususunda belediyenin sosyal belediyecilik uygulamalarını gerçekleştirmeye çalıştıklarını göstermektedir.

3.3.3. AKDEM (Aile, Kadın Destekleme ve Engelliler Merkezi)

Aile, Kadın Destekleme ve Engelliler Merkezi (AKDEM). Ailelerin, kadınların çocuk ve engellilerin sorunlarına yönelik çözüm bulmak ve onların sosyal yaşamda etkin ve aktif rol alabilmeyi sağlayan her türlü ihtiyaçlarını karşımla konusunda hizmet üretmek için oluşturulan bir birimdir.

AKDEM sadece kadınlara yönelik olmamakla beraber bütün aile fertlerine yönelik çalışmalar yapmaktadır. Bu merkez, kaliteli bir yaşam olanağından mahrum kalan yaşlılar, kadınlar ve engeliler için bir danışma, eğitim, rehberlik ve tedavi amaçlı birim olarak ifade edilmektedir. Özellikle toplumun temel yapısını oluşturan aile üzerine odaklanmaktadır. Değişmekte olan toplumsal ve iktisadi hayatta sağlıklı ve sosyal bir birim olan ailenin bireylerine refah ve huzuru sağlayabilmek için projeler geliştirmekte ve toplum için birsel gelişmeye rehberlik etmektir.(Aydın, 2008:177).

3.3.3.1. Aile Eğitim ve Danışmanlık Birimi

Birimde aile bireylerinin gerekli konularda bilinçlendirmek, aile arasındaki münasebeti güçlendirmeyi sağlayan eğitim, rehberlik ve ihtiyaç duyulan desteğin sağlanması amaçlanmaktadır. Aile eğitim ve danışmanlık hizmet sunumunu uzmanlar tarafından verilen yaşam boyu eğitim, hukuki danışmanlık, psikolojik destek, beslenme danışmanlığı hizmetinden 2017 yılı içinde 11.324 kişinin yararlanması sağlanmıştır. Anne ve çocuklarına özel projeler ve hizmetler sunmaktadır. Anne ve anne adaylarına yönelik eğitimler, okul-öncesi ve anaokulu düzeyinde bulunan çocuklarını kapsayacak şekilde hizmetler yürütülmektedir. Ayrıca kadınlara Sosyal, psikolojik danışmanlık verilmekte, annelik ve babalık eğitimleri, bilinçli ebeveyn eğitimleri, güzel sanatlar faaliyetleri, geziler, çevre bilinci seminerleri, gibi hizmetler sağlanmaktadır. Bu kapsamda verilen hizmetler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.5: Aile Eğitim ve Danışmanlık hizmetleri

AİLE EĞİTİM DANIŞMANLIK BİRİM HİZMETLERİ	HİZMET SAYISI
Yaşam Boyu Eğitimler	3.014
Seminerler	2.629
Projeler	169
Etkinlikler	1.664
Geziler	284
Psikolojik Danışmanlık	2.827
Beslenme Danışmanlığı	507
Hukuki Danışmanlık	230
TOPLAM	11.324

Kaynak: 2017 Zeytinburnu Belediyesi Faaliyet Raporu

3.3.3.2. Sosyal Hizmet Birimi

Bu birimde, yaşam bakımından kendi ihtiyaçları gidermede problem yaşayan dezavantajlı kesim olarak nitelenen kişilerin yaşam kalitesini arttırmak ve ailelerin yükünü hafifletmek için evde bakım, medikal, etkinlikler, sosyal ve psikolojik rehberlik desteği sağlanmaktadır. Bu saydığımız hizmet türlerinden 2017 yılı içinde toplamda 1.616 kişi sosyal hizmetten yararlanmıştır.

Evde bakım hizmetleri, evde bakım uzmanı ve sertifikalı ekip tarafından sağlanmaktadır. Engelli, yaşlı, bakıma muhtaç kişilere banyo, yaşamsal ortamların nezafeti, refakat desteği kapsamında evde ve hastanede gereği duyulan (pansuman, kan tahlili, heyet raporu) gibi birtakım bakım hizmeti sunulmaktadır. Bir anlamda aile ve birey için farklı bir gün geçirme olanağı tanınmış ve bir nebze olsun ailenin yükü hafifletilmiş bulunulmaktadır.

3.3.3.3. Kente Uyum Birimi

Zeytinburnu ilçesinin nüfus yapılanmasında büyük çoğunluğu göçmenler oluşturmaktadır. Böyle bir nüfusa sahip bir ilçenin belediyesine düşen işlerin başında göçmenlere yönelik bilinçlendirme eğitimleri, sosyal uyum, psikolojik destek, rehberlik ve yönlendirme hizmetleri sunmaktır.

Çeşitli nedenlerle ülkesinden ayrılan bireyler sosyal, ekonomik ve psikolojik sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Yerel yönetimlerin özellikle belediyelerin göçle gelen kişilerin bütünleşme, adaptasyon sürecinde önemli fonksiyonları icra ettikleri bilinmektedir.

Zeytinburnu ilçesinde 2009 yılında kurulan Kente Uyum Birimi çeşitli nedenlerle göç eden bireylere kent ve kent yaşamına uyum sağlamak amacıyla göçmenlere sosyalleşmeye noktasında katkı yapmak ve rehberlik etmek için oluşturulan birimdir.

2017 yılında Kente Uyum Birimi tarafından verilen hizmetten toplam 3.934 kişi faydalanmıştır. Kısaca bu hizmetler ve yararlan kişiler: (eğitimlerden 1.045 kişi, sosyal danışmanlık hizmetinden 217, etkinliklerden 293, seminerlerden 102, geziler 307 ve projelerden 1.970 kişi)

Sosyal danışmanlık yapan bu birim bünyesinde sosyal yardım, sağlık, eğitim ve ikamet gibi temel konular için başvuruda bulunan göçmenler için Türkçe, Farsça, Özbekçe, Arapça, İngilizce ve Rusça dillerinde hizmet vermektedir.

3.3.3.3.1. Uyum Okulu

Türkiye'de bir ilk olan Uyum Okulu ülkemizde ve dünyada örnek olarak gösterilmektedir. Farklı ülkelerden ve kültürlerden gelen çocuklar için adaptasyon süreçlerine katkı yapmak amacıyla kurulan ve 22 modülden oluşan okuldur. belli bir yaş aralığında bulunan çocukların gelişimine, eğitimlerine yardımcı olmak, , psikolojik ve sosyal desteğini sağlanmak, sanatla becerilerini geliştirmek ve sportif faaliyetlere katılmalarının desteklenmesi hususunda sosyalleşmeleri hedeflenmektedir. Zeytinburnu ilçesi gibi kozmopolit bir nüfusa sahip olan bir belediyenin farklı kültürleri bir arada hoş görü içinde yaşamalarını sağlayan birimler kurması yerinde ve elzemdir.

Uyum Okulu tarafından verilen hizmetler şu şekilde verilmektedir.

Temel Eğitim: AKDEM, göçle gelen 6-14 yaş arasındaki çocuklara hayatı tanımak ve kolaylaştırmak için temel konularda eğitimler vermektedir. İlçede hayat, gelenek ve görenekler, doğa ve çevre, ulaşım, genel kültür ve çocuk hakları hakkında bilgilendirmeler yapılmaktadır.

Psiko-Sosyal Çalışmalar: Uyum Okulu tarafından eğitim alan çocukların, göçün getirdiği çeşitli sorunların travmatik sonuçları asgari düzeye indirmek için psiko-sosyal çalışmalar kapsamında sanat çalışmaları, öfke kontrolü, hayal gücünü geliştirmeye yönelik çalışmalardır.

Çocuk Korosu: uyum okulu tarafından farklı kültürlerden gelen çocuklara müzikle verilen eğitimdir. 6-14 yaş arası göçle gelen çocukların "Müziğin Dili Yoktur" sloganı ile kendi toplumların müziğini ve yaşadıkları toplumun müzik dilini bilmelerine yönelik çalışmalardır. Böylece Türkçe'yi müzik diliyle pekiştirme ve toplum içinde özgüven kazanmaları sağlanmaktadır.

El Sanatları: Uyum Okulu kapsamında verilen bir diğer eğitimde el sanatlarına yönelik hizmetlerdir. Çocukların motor becerilerini geliştirmek ve hayal dünyalarını dışa yansıtma ve sanat ruhunu ortaya çıkarma amacına yönelik çalışmalardır.

Mahremiyet Eğitimi: Uyum Okulu tarafından verilen Türkçe eğitimini tamamlayan çocuklara kendilerini istismara karşı korumalarına yönelik psiko-drama yöntemi ile verilen eğitimdir. Bu eğitimle, İyi ve kötü davranışları ayırt etmeleri ve karşı koymaları becerisi kazandırılmak istenmektedir.

Geziler: Uyum Okulu öğrencilerine yönelik şehir ve tarih bilinci geliştirmek ilçeyi, İstanbul' u tanıtmak, sosyal ve kültürel kapsamında gezi etkinliklerinden oluşmaktadır.

Uyum Çalışmaları: Türk ve göçle gelen çocukların Uyum Okulu tarafından bir araya getirilerek birbirlerini tanımaları kaynaşmaları ve farklı kültürlerle bir arada yaşamaları hedeflenmektedir. Futbol ve basketbol maçı, okçuluk eğitimi, sanat çalışmaları gibi aktivitelerle birilik ve beraberlik bilincinin geliştirilmesine yönelik hizmetlerdir.

3.3.3.3.2. Göçmen Kadınlar Kulübü

Kente Uyum Birimi kapsamında 2015 yılında faaliyete geçen Göçmen Kadınlar Kulübü, ülkelerinden çeşitli nedenlerle ayrılan kadınların bir araya gelmeleri sağlanarak, çeşitli konularda eğitimler almaları, bilgi ve becerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu çalışma kapsamında ilçede yaşayan yabancı uyruklu kadınlara eğitim ve atölye çalışmaları hizmeti verilmektedir.

Eğitim çalışmalarında sağlıklı yaşam kadın, bebek ve çocuk sağlığı, ev ekonomisi ve yasal haklar konuları işlenmektedir.

Atölye çalışmalarında ise, el emeklerine yönelik keçe yapımı, boncuk işleme, kokulu taş ve kumaş atölye çalışmalar gibi kadınların el işleri yeteneklerini geliştirilmesi ile meslek edindirme kapsamında verilen eğitimlerdir.

Kar Serçesi: Bu kapsamda yapılan bir faaliyet de Kar Serçesi adıyla yapılan atölye çalışmaları sonucunda çıkan ürünlerin satılarak yabancı kökenli kadınlara ekonomik katkı yapılması amaçlanmaktadır. Kar Serçesi Marmara Belediyeler Birliği tarafından organize ettiği yarışmada Altın Karınca ödülüne layık görülmüş, sosyal belediyecilik kapsamında adını tüm dünyaya duyurmak, ürünlerini genişletmek için çalışımlarını sürdürmektedir.

Buna ek olarak, göçmen bireylerin adaptasyon süreçlerini sağlamak, toplumda olası olumsuz yargıları kırmak için projeler sunulmuştur.

Tablo 3.6: Kente uyum birimi projeleri

KENTE UYUM BİRİMİ PROJELERİ	KİŞİ
"Başka Ülkede Çocuk Olmak" Resim ve Kompozisyon Yarışması	1.342
"Başka Ülkede Çocuk Olmak" Resim ve Kompozisyon Yarışmasının Ödül Töreni	550
"Aynı Pencereden Projesi": Mektuplaşma	60
Kar Serçesi	18
TOPLAM	1 .970

Kaynak: Zeytinburnu Belediyesi 2017 Faaliyet Raporu

Kente Uyum Birimi tarafından yabancı kökenli bireylere, özellikle kadın ve çocuklara yönelik eğitimler, geziler, sosyal ve ekonomik katkı sağlayan çalışmalar kent ve kentlilerle uyum süreci, sosyo-psikolojik destekler sunularak sosyal belediyecilik adı altında Zeytinburnu belediyesi tarafından çalışmalar yaparak örnek projeler gerçekleştirmektedir.

3.3.3.4. Engelliler Koordinasyon Birimi

Zeytinburnu ilçesi sınırları içinde ikamet eden engellileri tespit edildikten sonra engellilere yönelik bireysel ve grupsal, ruhsal ve fiziksel her türlü sosyo-psikolojik desteğin sağlanması noktasında eğitimler ile engellileri sosyal hayata tutunmalarını kolaylaştıracak tedbirlerin alınmasına yönelik çalışmalıdır. Dezavantajlı olarak bilinen bu kesimler ayrıca anayasada özel olarak korunması gereken gruplardan arasında yer almaktadırlar. Sosyal belediyecilik konusu bakımdan önemli bir yeri olan engelliler, belediyelerin sosyal sorumluluk yükümlülükleri bulunmaktadır. Dolayısıyla Zeytinburnu belediyesi AKDEM bünyesinde Engelliler Koordinasyon Birimi oluşturularak bu alanda engellilere hayatı kolaylaştırmak, maddi ve manevi gelişimlerine destek olmak amacıyla hizmet vermektedir.

Çeşitli eğitimler (okul öncesi hazırlık eğitimi, okuma, yazama, el sanatları becerisi, spor ve sanatsal faaliyet) verilerek, sosyal ve sağlık danışmanlık hizmeti (hidroterapi ve psikolojik danışmanlık hizmeti, fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmeti,), sosyal etkinlikler ve gezi aktiviteleri ile engellilere sosyalleştirmeye katılmaları

sağlanmakta, ürettikleri ürünleri satarak gelir elde etme olanağı tanınmaktadır. Bununla beraber rehabilitasyon olmaları sağlanmaktadır.

Engelliler Koordinasyon Biriminde; iki psikolog, iki hidroterapist, iki usta öğretici, iki fizyoterapist, altı eğitmen, bir atölye eğitmeni, bir müzik eğitmeni bir görevli bulunmaktadır.

2 psikolog, 6 eğitmen, 1 atölye eğitmeni, 1 müzik eğitmeni, 2 usta öğretici, 2 fizyoterapist, 2 hidroterapist ve 1 birim sorumlusu görev yapmaktadır. 2017 yılı içinde bu birimden 823 engelli aktif bir şekilde hizmetlerden yararlanmıştır.

Engelliler Koordinasyon Birimi tarafından yapılan sosyal organizasyonlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.7: Sosyal organizasyonlar

SOSYAL ORGANİZASYONLAR	KİŞİ
Otizm Farkındalık Günü	420
Down Sendromu Farkındalık Günü	450
İftar Programı	700
Asker Kına Programı	340
Atla Terapi	20
Dünya Engelliler Günü	140
TOPLAM	2070

Kaynak: Zeytinburnu Belediyesi 2017 Faaliyet Raporu

3.3.3.5. Planlama Ve İdari İşler Birimi

Planlama ve idari işler biriminde danışmanlık hizmeti, İş-kur kaydı ve yönlendirme, ulaşım hizmetleri el emeği ve göz nuru pazarı hizmeti verilmektedir.

Danışmanlık hizmetine 2017 yılında genel başvurusu alınan 5927 kişi faydalanmış, 7185 kişiye de İş-kur birim noktasında İŞKUR işsizlik kaydı yapılarak gerekli rehberlik ve destek yapılmıştır.

Ulaşım hizmetinde ise 2017 yılı içinde 3 servis aracıyla (2'si asansörlü) toplamda 6.451 defa 212 engelliye bu hizmetten yararlanmıştır. Buna ek olarak yaşlı ve engeliler için AKDEM bünyesinde yapılan faaliyet ve eğitimlerden yaralanmak ve birim dışındaki işleri için de uygun olması halinde servis hizmeti sunulmaktadır.

El Emeği Göz Nuru Pazarı'nda ise el örgüsü, iğne oyası, ahşap boyama, takı süsleme sanatı gibi beceriler üye olan kadınlar tarafından el emeği kapsamında yaptıkları ürünleri tezgâhlarda satmaktadır. Bu hizmetle kadınların ev ekonomine katkı yapmalarına ve yaptıkları ürünleri kurulan pazarda satabilmeleri imkânı verilmiştir.

3.3.4. Yerel Kalkınma ve AB İlişkileri Koordinasyon Merkezi

Günümüzde küreselleşmeyle beraber sosyal, siyasal ve yönetsel ilişkilerin farklı boyutlara ve değişimlere neden olduğu bir çağın gereklerine, ihtiyaç ve koşullarına uymayı gerekli kılmaktadır. Bu nedenle Zeytinburnu belediyesi tarafından ZEYKOM bünyesinde yerel kalkınma ve AB ilişkileri iki temel konuda çalışmalar yapmak üzere bir merkez kurulmuştur. Bu merkez Türkiye'de ilk olarak uygulayan belediye Zeytinburnu belediyesi olmuştur.

ZEYKOM kurulmasının temel nedenlerinden ilki, İçinde bulunduğumuz AB müzakere sürecinde daha bilgili, daha etkin ve aktif, donanımlı yerel yönetimlere ve halka, daha somut, şeffaf nesnel ölçütlere duyulan ihtiyaçtan gelmektedir. İkincisi, yaşadığımız yüzyılda gelişmenin temelini oluşturan sürdürülebilir yerel kalkınma çalışmaların oluşturması nedenidir.

Zeytinburnu içinde yerel ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak ve Zeytinburnu içindeki kuruluşlara, bireylere ve diğer belediyeler için AB ile ihtiyaç duydukları bağlantılı konularda danışmanlık hizmeti vermek ve koordinasyonu sağlamak amaçlanmaktadır.

3.3.4.1. Yerel Kalkınma ve Kent Konseyi

Belediyenin sınırları içerisinde ikamet eden vatandaşların sosyal, ekonomik ve kültürel düzeylerini arttırmak, belediyenin karar ve hizmetlerinin geliştirilmesinde etkin olmak ve halkı yönetime katmak amacıyla yürütülen faaliyetlerdir.

Bu kapsamda yapılan, Kent Konseyi Çalışmaları, Kadın Meclisi Çalışmaları, Engelliler Meclisi Çalışmaları, Yaşlılar Meclisi Çalışmaları, Lise Buluşmaları, Gençlik çalışmaları belde sakinlerini yönetime katmak, sosyalleşmelerine ortam sağlamak ve belediye örgütünün çalışmalarına aktif etmek amacıyla düzenlenen çalışmalardır.

3.4. KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN SUNULAN SOSYAL BELEDİYECİLİK FAALİYETLERİ

Bu başlık altında Kültür, Organizasyon, Bilgi Evi, Gençlik Merkezi sosyal belediyecilik yönünde Zeytinburnu belediyesinden ve faaliyet raporlarından yararlanarak bilgilendirme verilecektir.

3.4.1.Kültür Gezileri

Tarih, kültür ve milli bilinci pekiştirmek, birlik ve beraberliği geliştirmek, toplumun ve tarihin akışını değiştiren olayları zihinde tutmak ve canlandırmak, yaşadıkları bölgenin turistlik yerlerini tanıtmak maksadıyla belediye tarafından geziler düzenlenmektedir.

3.4.1.1.Çanakkale Gezileri

Zeytinburnu Belediyesi, 18 Mart Çanakkale'de yazılan tarih destanını yerinde, görerek ve hissettirerek, vatanseverlik duygularını, milli kültür ve manevi bütünlüğü pekiştirmek, yapılan kahramanlığı gençlere ve belde halkına yaşatmak için geziler düzenlemiştir.

Zeytinburnu Belediyesinin 2018 yılı verilerine göre Çanakkale Gezisi'ne 11.385 kişi katılmıştır.

3.4.1.2. Bilecik-söğüt gezileri

Bilecik-söğüt gezileri ise, Osmanlı'nın kurulması ve genişlemesinde, imparatorluk haline gelmesinde ülkemizin var olmasına zemin hazırlayan yer olması ve önemli tarihsel izler barındırması dolayısıyla belediye tarafından Bilecik'e geziler düzenlemiştir. Zeytinburnu Belediyesinin 2018 yılı verilerine göre bu geziye 1980 kişi katılmıştır.

Bu gezilerle, gençlerin ve belde halkının tarih bilincinin, maddi ve manevi duygularının pekişmesine, birlik ve beraberliğin gelişmesine, sosyal ve kültürel çevrelerinin geliştirilmesine, sosyalleşmeye katkı sağlamaktadırlar.

3.4.2. Merkezefendi Geleneksel Tıp Festivali

19 yıldır Zeytinburnu belediyesi tarafından kutlanan Merkezefendi Geleneksel Tıp Festivali, kültür ve sanat faaliyeti açısından önem arz etmektedir.

2018 yılı itibariyle 18. Merkezefendi Geleneksel Tıp Festivali 30 Haziran-08 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Festivalin birinci önemli işlevi olan Sağlık yaklaşımını, ünlü Mesir macunun Mucidi Hekim Merkez Efendi'nin zatında hatırlatmak, çok çeşitli bitki ve doğal güzelliklere sahip olan Tıbbi Bitkiler Bahçesini aracı kılarak zenginleştirmek, ikinci olarak da Zeytinburnu ilçesine kültür şenliği ortamı sağlamaktır.

Sağlıklı yaşam üzerine çeşitli etkinlikler yapılmaktadır. Tıp tarihi sempozyumu ve geleneksel tıp seminerleri, çocuk etkinlikleri, sağlıklı gıda panayırı, kültür gezileri, sağlıklı ürünlerden kozmetik yapım ve kullanımı, müzik konserleri, atölye çalışmaları gibi faaliyetler icra edilmektedir.

Bu kapsamda, Festival boyunca 2018 Zeytinburnu Belediyesi verilerine göre 24 çocuk programı, 16 atölye çalışması, 8 seminer, 8 dinleti, 7 konser, 3 Sağlık Tarihi ve Müzeciliği Sempozyumu, 1 sergi, gerçekleştirilmiştir.

3.4.3. Fotoğraf Yarışması

Zeytinburnu'nun tarihi ve güzelliklerini geçmişten geleceğe taşımak, kültür ve sanat faaliyetlerini gerçekleştirmek fotoğraf ve sanatçılarının gelişmesine katkı sağlamak adına her yıl Zeytinburnu belediyesi tarafından "Zeytinburnu konulu" fotoğraf yarışması düzenlenmektedir.

2018 yılı içinde 8. Düzenlenen fotoğraf yarışması serbest ve foto öykü olmak üzere iki kategoride yapılmıştır.

Tablo 3.8: Fotoğraf yarışması ödül

Serbest kategori 879 kişi 3.079 fotoğraf	TL	Foto Öykü kategorisinde 249 kişi 2474 fotoğraf	TL
1.lik ödülü	6000	1.lik ödülü	8000
2.lik ödülü	4000	2.lik ödülü	6000
3.lük ödülü	3000	3.lük ödülü	4000
ZB'nin özel ödülü	2000	ZB'nin özel ödülü	3000
Mansiyon ödülü	1000	Mansiyon ödülü	2000
Sergileme ödülü	500		
Toplam ödül	16.500	Toplam ödül	23.000

Kaynak: Zeytinburnu Belediyesi sosyal kültür müdürlüğü

Her iki kategoride toplamda 1.128 kişi ve 5.526 fotoğraf yarışmışına katılmış, kazanılan toplam ödül 39.500 TL olarak dağıtılmıştır.

Fotoğraf yarışmalarıyla Zeytinburnu'nun güzelliklerini ve tarihini fotoğrafla belgelemek, fotoğrafı ve fotoğrafçıları desteklemek amacına hizmet etmektedir.

3.4.4. Geleneksel Sanatlar Tasarım Yarışması

2018 yılında altıncısı gerçekleştirilen Geleneksel Sanatlar Tasarım Yarışması "Geleceğin Ustaları" tema'sıyla sanatı ve sanatçıyı desteklemek amacıyla düzenlen yarışmalar düzenlenmiştir.

Dereceye girenlere nakit yardımı yapılmış, verilen ödüller sayesinde bu ve benzeri yararlı organizasyonlar halkın katımlını arttırmakla birlikte etkinliğini de ortaya koymuştur.

3.4.5. Kamuoyu Araştırmaları

Zeytinburnu belediyesinin yaptıkları çalışmalar ve faaliyetlerin halk arasında nasıl değerlendirdiğini saptamak ve bu çalışmalar neticesinde strateji belirleyerek sosyal alanda çalışmalar gerçekleştirilmiştir. 2018 yılı içinde farklı zaman aralığında 10.200 denek ile kamuoyu araştırması yapılmıştır. Bu yönüyle halkın nabzını yoklamak ve ona göre çözümler üretmek, belde ve belde halkının istek ve görüşlerine değer vermek, belediye tarafından yapılan çalışmalar hakkında genel bir değerlendirme almak ve bir anlamda belediyenin halk tarafından iyi izlenimler edinilmesi ve geleceğe yön vermesi açısından önemlidir.

3.4.6. Zeytinburnu Kültür ve Sanat Merkezi (ZKS)

Belediyeler tarafından son zamanlarda giderek artan kültür merkezleri, kültür ve sanat faaliyetlerini uygulamak, halkın kişisel, toplumsal ve kültürel düzeylerini arttırmak, eğitimlerine, sosyalleşmelerine katkıda bulunmak, sağlıklı ve temiz ortamlarda bu faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla kurulmuş olan bu yapılar, hem belediye için hem vatandaş için önemli fonksiyonlar icra etmektedirler.

Zeytinburnu ZKS İlk olarak 2009 da faaliyetlerine başlamış, çok fonksiyonlu olarak birçok alanda hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda sinema, tiyatro, söyleşi, seminer, kütüphane, konferans, dinleti, yabancı dil, vb., etkinliklerin, eğitimlerin ve organizasyonların yapıldığı mekanlar olarak görülmektedir.

Zeytinburnu ZKS'de 2009 dan 2018' e kadar kültür merkezinde düzenlen;

- 946 söyleşi ve seminere 70.191 kişi,
- Sahnelenen 529 seans oyununa 196.144 kişi,
- 762 çocuk tiyatrosuna 251.947 kişi,
- 6.650 seans sinema filmine 226.158 kişi,
- 306 farklı konsere 101.298 kişi,
- Nağmedâr'da düzenlenen 301 dinletiye 23.890 kişi katılmıştır. Böylece dokuz yıl boyunca toplamda 1.673.341 kişi etkinliklerden yararlanmıştır.(Zeytinburnu kültür ve sanat merkezi).

Ayrıca, belediye ile Zeytinburnu Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünün karşılıklı işbirliği ile düzenlen kurlar ZKS'de gerçekleşmektedir. Kurslar, 15 yaş ve üstü yetişkinler için alanında uzman eğitmenler tarafından verilmektedir. Her yıl ekim ayında başlayan kurslar, mayıs ayında düzenlenen mezuniyet ve sertifika şöleni ile sona ermektedir. Bu kapsamda 2017-2018 verilen kültür ve sanat kursları branşları şu şekildedir (www.zeytinburnukultursanat.com,2019):

Yazarlık, Diksiyon, Bağlama, Gitar, Keman, Ney, Piyano, Kanun, Kemençe, Şan, Tiyatro, Halk oyunu, Fotoğrafçılık, Ebru, Minyatür, Temel resim, Karikatür, Hüsn-i hat, Kaligrafi, Rölyef, Tezhip, Yağlıboya, Osmanlı Türkçesi, Arapça, İngilizce, Sosyal medya kurslarından oluşmaktadır.

Bu tür etkinlik ve kurslarla vatandaşların hobi veya meslek edindirme amaçlı, boş zamanlarını değerlendirme, kültür ve sanat dünyalarını geliştirme, yeni ve farklı çevreler edindirme, ilgi duydukları ve sevdikleri kurslara katılmaktadırlar.

Sanat ve kültür faaliyetlerinin icrasında nicelik önemli olmakla beraber nitelik daha önemlidir. Bu bağlamda verilen kurs ve etkinlikler kaynak ve zaman israfına neden olmadan etkin, verimli, faydalı bir şekilde yerine getirilmesi icab etmektedir.

3.4.7. Gösteri Sanatları Akademisi (GSA)

Zeytinburnu belediyesi tarafından kurulan Gösteri Sanatları Akademisi, Eylül 2016 tarihinden beri faaliyetlerini sürdürmektedir. Türkiye'de yerel yönetimler tarafından bir ilk olma özelliğini taşıyan akademi, genel olarak 16 yaş üstünde profesyonel hedefi olan ve sanat ilgi duyan bireylere yönelik teorik ve uygulamalı akademik seviyede eğitimler verilmektedir. Ayrıca yetenekli görülen 16 yaş altındaki bireylere de hazırlık eğitimi verilmektedir. GSA, Konservatuvara Hazırlık, Sahne Sanatları Bölümü, Yönetmenlik ve Sinema bölümü üç alanda Zeytinburnu ZKS'de ücretsiz hizmet vermektedir.

Eğitimler, atölye çalışmaları yanı sıra alanında ünlü kişilerle (söyleşilerle), öğrencileri bir ara getirilerek desteklenmektedir.

Zeytinburnu belediyesi, bu alanda eğitim gören örgencilere, çağın şartlarına uygun eğitim alanı kapsamında sahne sanatlarına, sinema ve yönetmenliğe yönelik teorik ve uygulamalı dersler verilerek ve bu alanda özgün ve yenilikçi eserler bu eserleri kazandıran fertler yetiştirmeyi kazandırmayı hedeflemektedir.

GSA, iki yıl ürede yaklaşık 300 gencin hayatına gösteri sanatları alanında profesyonel bir kariyer fırsatı aralamış, eğitim faaliyetleri yanında 2017-2018 eğitim döneminde, 10 söyleşi ile 528 sanatseveri sinemanın usta isimleriyle buluşturmuştur. Akademi bünyesinde kurulun GSA Tiyatro Topluluğu tarafından 5 seans oyuna 1950 kişi, akademi etkinlikleri dâhilinde gerçekleştirilen 2 özel etkinliğe 705 kişi katılmıştır**.** (Zeytinburnu belediyesi 2017-2018 etkinlikleri).

3.4.8. Zeytinburnu Bisiklet Hareketi (ZEYBİS)

Zeytinburnu Bisiklet Hareketi, dönemin belediye başkanının öncülük ettiği, trafikten kaynaklan sorunları hafifletmek, çevreye duyarlılık gibi hassasiyetlerin geliştirilmesi ve ilçede bisikleti ulaşımın bir parçası haline getirmek amacıyla yapılan bir harekettir.

Bir trafik devrimi olarak ZEYBİS, Belediye çalışanlarının ve vatandaşların araç yerine bisikleti ulaşım aracı olarak kullanılmaya teşvik etmektedir.

ZEYBİS'in amacı, ilçenin trafik yoğunluğunu azaltmak, çevreyi daha temiz tutmak, sağlıklı bir yaşam sunmak ve bu anlamda trafik dönüşümünü gerçekleştirmektir.

Neden ZEYBİS?

- Belediye tarafından yapılan anketler sonucunda, sorunların başında trafik sorunun çıkması
- Zeytinburnu'nun yoğun bir nüfusa sahip olması
- Deri ve tekstil atölyelerinin başta olması nedeniyle gündüz iş yoğunluğunun ciddi bir trafik ve otopark sorunu oluşturması
- Düzensiz kentleşmenin yeni yolların açılmasına engel olması ve yeterli alanların bulunmamsı

Gibi nedenlerle trafik, belediyenin yetkisinde olmamasına rağmen çözüm arayışları sonucunda trafikte dönüşüm hareketi olarak ZEYBİS'i gerçekleştirmeye karar verilerek belediye tarafından başlatılmıştır.

Yasal olarak trafiğin 50 km/s hızların altında seyrettiği yollarda bisiklet ile motorlu taşıtlar yolu kullanabilmektedir. Bu sayede UKOME kararıyla ilçede faaliyet gösteren tüm yolları bisiklet ve motorlu taşıtların ortak kullanımına göre bisiklet levha ve işaretleri yerleştirilerek Zeytinburnu belediyesi tarafından bu hizmetlerin kullanımına çalışılmıştır.

30 Nisan 2018 den beri belediye başkanı (Murat Aydın) makam aracı yerine ilçe içinde bisiklete binerek halkla doğrudan ilişki kurulmasına katkılar sağladığı

belirtilmiş ve ayda ortalama 300 km bisiklete bindiği, 80 litre yakıt tasarruf sağladığı 9.500 kalori harcadığını belirtmiştir. (www.zeybis.com, 2019)

Ayrıca ZEYBİS, Bisikleti yaygınlaştırmak ve farkındalığı arttırmak için bisiklet görünürlülüğünü arttırmak yani "asgari kalabalık" oluşturarak trafikte görünür hale gelmek nedeniyle 5 Temmuz 2018 de itibaren her hafta bisiklet turu düzenleyerek trafikte söz sahibi olmaya çalışmaktadır. Zeytinburnu içinde 10 km süren turdan sonra çekiliş sonucunda Biruni Üniversitesi sponsorluğunda bir adet bisiklet ve bisiklet aksesuarları hediye edilmektedir.(www.zeybis.com, 2019)

Zeytinburnu belediye başkanın ve personelinin bisiklet kullanmaya ve belde halkını da teşvik etmesi sosyal, çevresel, sağlık ve trafik açısından önemli bir hareket olmakla beraber yönetimin halkla iç içe olması ve belde halkının sorun ve ihtiyaçlarını doğrudan başkana iletmesinin yolu ve başkanın sorunları bizzat görmesi bakımından da faydalı olmaktadır. Şehir içinde makamı aracı yerine bisiklet kullanmak aynı şekilde belediye çalışanlarının mesai saatleri içinde kullanılan bisikletler sayesinde enerji ve kaynak tasarrufu sağlamakta, çevre sağlığına olumlu bir şekilde etki etmektedirler.

3.4.9.1. Bilgi Evleri

Sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde hizmete sunulan bilgi evleri hakkında bilgi, yapılan etkenliklerinden ve yapılan sosyal aktivitelerden, eğitimlerden, çocuk ve gençlere sağlanan hizmetlerden, bu bölüm başlığı altında bilgilendirmeler yapılarak bilgi evleri anlatılacaktır.

Bilgi evleri, ilköğretim çağında bulunan üyelere bilgiye ulaşma, okuma alışkanlığını kazanma, kendini geliştirme, boş zamanlarını değerlendirme imkânı sunma, bilgisayar ve internete ulaşama imkânı olmayan çocuklara bu imkânlardan yaralanmalarını sağlamak, şehrin farklı yerlerinde bulunan kütüphanelere ulaşma güç ve zahmeti bilgi evleri aracılığıyla aşarak kitap okuma alışkanlığını kazandırmak ve yaygınlaştırmak, ders çalışma ortamı oluşturmak, kültürel ve sosyal hayatın gelişmesine katkıda bulunmak, çocuklara bu yönde kılavuzluk yapmak ve yönlendirmek maksadıyla hizmete açılmıştır. (www.bilgievi.org.tr).

İlk olarak çocuk ve gençlere yönelik faaliyetlerde bulunan Bilgi Evleri, artan ilgiler nedeniyle yetişkinlere de hizmet vermeye başlamıştır. Yani 7'den 70 herkesin

yaralanacağı bir şekilde hizmet vermektedir. Bilgi evlerinin amaçları aşağıda özetlenebilir.

- Güvenilir bir ortamda bilgisayar ve temiz internet hizmeti sunmak
- Ders çalışma ortamı olmayanlara çalışabilecekleri ortam sağlamak
- Merkezi kütüphanelere ulaşamayanlara kütüphanecilik hizmeti vermek
- Çocuk ve gençlere için ödev ve dersleri konusunda rehberlik etmek ve yardımcı olmak
- Kitapla buluşturmak, kitap okuma alışkanlığını kazandırmak, sevdirmek ve yaygınlaştırmak için ortam ve etkinlikler yapmak
- Üyelerin sosyal ve kültürel gelişmesini destekleyerek çeşitli etkinliklerle zenginleştirmek
- Üyeleri, okul ve ev ortamı dışında üçüncü ortam olarak kötü alışkanlıklardan korumak
- Yapılan etkinliklerle üyelerin öz güven kazanmalarına, kişisel gelişmelerine katkıda bulunmak
- Ahlaki, kültürel ve milli değerlere sahip bireylerin yetişmesine, ülkeye iyi fertler kazandırmak.

Türkiye'de bilgi evleri ilk defa Zeytinburnu Belediyesi tarafından 1 Şubat 2015 tarihinde Zeytinburnu'nun Merkezefendi ve Seyitnizam mahallelerinde açılarak faaliyetlerine başlamıştır. İlk olarak ilçede iki sayı olan bilgi evleri, zamanla artan ilgi ve yoğunluk nedeniyle daha sonra açılan Sümer Bilgi evi, Beştelsiz, Yeşiltepe ve Yenidoğan-Gökalp Bilgi evleriyle beraber toplam bilgi evi sayısı 7 olmuştur.

İlk olarak hizmete açılan Seyitnizam Bilgi Evi, idare odası, kütüphane ve bilgisayar bölümünden oluşmaktadır.

Yoğun ilgi ve artan talepler aynı zamanda edilen tecrübeyle beraber 2008 yılında Sümer, Yeşiltepe, Beştelsiz Bilgi Evleri açılarak bölümleri arttırılmıştır. Çok amaçlı salon, ilköğretim öğrencileri için bilgisayar bölümü, lise, lisans öğrencileri ve yetişkin grubu için bilgisayar bölümü ve idare odası olarak tasarlanmıştır.

Buna rağmen ihtiyaç ve talepler karşısında yetersiz kalan Bilgi Evleri'ne, ek olarak 2011 yılında Yenidoğan-Gökalp Bilgi Evi açılarak beş bölüme ek 64 kişilik konferans salonu ve 20 kişilik etüt sınıfı eklenmiştir.

Son olarak 2013 yılında açılan ve diğer Bilgi Evlerine nazaran daha işlevsel ve modern şekilde tasarlanıp açılan Veliefendi Bilgi Evi diğer bölümlere ek olarak atölye sınıfı, satranç sınıfı, spor salonu ve resim atölyesi ilave edilmiştir.

2017 yılında yıkılıp yeniden inşa edilen Merkezefendi Bilgi Evi, en modern şekilde tasarlanıp üyelerin kullanımına açılmıştır. Kütüphane ve bilgisayar bölümünü, 2 adet çok amaçlı salon, etüt sınıfı, okuma salonu, satranç sınıfı, sinema salonu, mescit ve idare odasından oluşmaktadır.

Bilgi Evleri, ilkokul çağında bulunun yaş ve üstü olan herkes üye olabilmekte; Pazar günü kapalı olmak üzere, haftanın altı günü 09.00-17.00 saatleri arasında açık olarak hizmet vermektedir. Bilgi evlerinin üyelere sağladıkları avantajlar ise;

- Öğrencilerin ödev ve projelerini bilgisayar ortamında hazırlayabilme,
- İnternet ortamında araştırma yapabilme,
- İnternetten araştırılmış ve bilgisayarda hazırlananmış ödevleri yazıcıdan çıktı olarak alabilme,
- Bilgisayar bilgilerini pratik yaparak geliştirebilme
- Okuma alışkanlığı kazanma,
- Kütüphaneden ödünç kitap alabilme (15 günde 2 adet kitap ve 15 gün daha uzatma),
- Ders çalışma ve kitap okuyabilme,
- Ansiklopedilerden ve yardımcı ders kitaplarından yararlanma,
- Kulüp ve grup faaliyetlerine katılma,
- Seminer ve konferanslardan yararlanma,
- Perde –projeksiyon sistemiyle belgesel ve film gösterimini izleme,
- Düzenlen yarışma ve etkinliklere katılma,
- Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma gibi başlıca avantajlardan üyeler faydalanmaktadır.

Böylece üyelerine kütüphanenin yanında sosyal, kültürel, bilimsel ve sportif gelişmelerini sağlayacak faaliyet ve etkilikler sunmakta, eğitimlerine katkıda bulunarak, çeşitli bilgilere erişimlerini kolaylaştırmaktadır.

Bilgi evleri geleneksel konak mimari (semt konağı) şeklinde özgün bir görünüme sahip mahallede resmiyetten uzak, üyelerine huzur, refah ve sağlıklı bir ortam sağlayacak, keyifli vakit geçirebilecek şekilde inşa edilmiştir.

Her yıl hizmet alımı ihalesi belediye tarafından yapılan Bilgi Evleri, personel sayıları değişkenlik göstermekle beraber genel olarak, bir Bilgi Evinde 3 rehber öğretmen, 1 yönetici ve 1 hizmetli olmakla birlikte toplamda 5 görevli hizmet sunmaktadır. Yönetici ve rehber öğretmenlerin, öğretmenlik formasyonuna sahip,

Eğitimde tecrübeye, ehliyet ve liyakate sahip, bilgisayarı etkin ve aktif kullanabilen, değişime ve gelişime açık, takım ruhuna yatkın olan kişiler olmasına dikkat edilmektedir. Bütün bilgi evlerinin belli bir hizmet kalitesi standardına olması ve koordineli bir şekilde yürütülebilmesi için de personel Bilgi evleri koordinatörü olarak görev yapmaktadır.(Aydın,2008:192). Personel sayıları Bilgi Evlerinin büyüklüğü ve yoğunluğuna göre değişiklik göstermektedir.

3.4.9.1. 2018 Yılında Sayısal Verilerle Bilgi Evleri

Zeytinburnu belediyesinin kaynakları, faaliyet raporları ve bilgi evinin kaynaklarının sayısal verilerinden faydalanılarak bu çalışma hakkında sayısal veriler aşağıda verilmiştir.

- 2018 yılında 5.677 kişinin Bilgi Evlerine yeni kayıt yapmasıyla birlikte toplam üye sayısı 66.556'ye ulaşmıştır.
- Bilgi Evleri Veli Tanıtım Toplantılarına 771 kişi katılmıştır. Yeni katılan 4.438 ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin velisine "Hoş Geldin Mektubu" gönderilmiştir.
- 2018 yılında 125.199 adet ödünç kitap olmak üzere bugüne kadar üyelere, toplamda 1.165.98 ödünç kitap verilmiştir.
- 2018 yılında Bilgi Evlerindeki 198 bilgisayarlardan üyeler, 571.998 kez faydalanmıştır.

- 2018 yılında 357 seans film gösterimi yapılmış, toplamda 20.293 izleyiciye ulaşılmıştır.
- Bilgi Evlerinde düzenlen her gün 10.30-ile 11.00 arasında "Oku Saati" etkinliğine üyeler, 29.932 kez katılım göstermiştir.
- 5.284 üyenin günlük ve haftalık faaliyetlerde başarı göstermesi sonucunda çeşitli ödüller verilmiştir.
- Her ay, Bilgi Evlerinde düzenlen Ayın Öğrencisi Ödül Töreni kapsamında 1.596 kişi ödüllendirilerek, velilerine "Tebrik Mektubu" gönderilmiştir.
- 2018 yılında kulüp faaliyetlerine 4.093 üye katılım göstermiştir.
- 2018 yılında1.339.054 defa, toplamda 4.322.824 defa üyeler Bilgi Evlerine giriş-çıkış yapmıştır.
- 2019 yılında 1.012 Dijital Üye Kartı olmak üzere toplam 31.146 Dijital Üye Kartı yapıldı. Bu yıl
- 5.259 Dijital Üye Kartı ile
- Toplam 30.134 Dijital Üye Kartı yapılmıştır.
- 1.050 Bilgi Evleri üyelerine yaşadıkları şehrin tarihi ve kültürel mekânları gezi düzenlenmiştir.
- "Okullar Bilgi Evinde" projesi kapsamında sınıfça Bilgi Evlerine gelen 33.143 öğrenciyle kulüp ve seminer etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.
- Zeytinburnu ilçesinde bulunan 20 lisenin 12.sınıfında okuyan 1.275 öğrencisine düzenli olarak Bilgi evlerinin tanıtımı yapılmıştır.
- Bilgi Evlerinin 69 üyesi olan liseli öğrencilere üniversiteli olma yolunda eğitici rehberlik gezileri düzenlenmiştir.
- Bilgi Evlerinde Ramazan Ay'ında kurulan iftar sofralarına 715 üye ile iftar programı verilmiştir.
- Dönem sonlarında karne ve başarı belgelerini getiren 2.957 üyeye hediye verilerek karne sevinci paylaşılmıştır.
- Mayıs ayında gerçekleştirilen Zeytinburnu Bilim ve Kültür Şenliği'ne katılarak Akıl ve Zeka Oyunları, Kağıt Sanatları ve Robot Yapım atölyeleriyle Bilgi evleri üyeleriyle etkinlikler gerçekleştirilmiştir.
- Veli Akademileri, Bir İnsan Bir Enstrüman, Geri Dönüşüm gibi proje ve seminerlere ev sahipliği yapılmıştır.

- İlçede bulunan özel ve resmi 85 eğitim kurumunu 20 defa ziyaret edilerek karşılıklı işbirliğini arttırmak ve bilgi evleri etkinliklerini tanıtmak amacıyla bilgilendirmeler yapılmıştır.
- 2018 yılında 5, toplamda 65 belediyeye ve çeşitli kurumlara tanıtım ve danışmanlık yapılmıştır.
- Sporu desteklemek amacıyla üyelerle 10. Zeytinburnu Uluslararası Cumhuriyet Koşusu ve 40. Vodafone İstanbul Maratonu'na seyirci olarak katılım gösterilmiştir.
- 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren Zeytinburnu web sitesi 82 farklı ülkeden ve 81 ayrı ilden toplamda 552.470 defa ziyaret dilmiş, açıldığı 2 Mayıs 2011 den bugüne 149 farklı ülkeden 8.617.938 kez site tıklanmıştır.
- Tatil dönemlerinde olmak üzere futbol turnuvasına 105 üye, voleybola 56 üye, bilgi yarışmalarına 28 üye. Satranç ve masa tenisi turnuvalarına her birine 21 üye katılarak bu organizasyonlar düzenlenmiştir. Ayrıca münazara yarışmasına katılan 21 üyenin karşılıklı sevgi ve saygı çerçevesinde ilgili yarışmaya katılmıştır.
- Atölye çalışmalarında toplamda 2.684 üye katılarak, temel resim, anlayarak hızlı okuma, drama, halk oyunları, karikatür, mental aritmetik, robot yapımı, gitar, bağlama, keman ve piyano gerekli eğitimlerden yaralanmıştır.

Bilgi Evlerinde, 2014 yılında başlatılan atölye çalışmalarıyla rehber öğretmenler eşliğinde üyelerin, sanatsal yönlerini ortaya çıkarmak ve yeteneklerine göre yönlendirilip eğitsel ve kültürel seviyelerine katkı yapmaktır.

Robot Yapımı ile öğrencilerin üç boyutlu düşünebilme, şekil ve hayal gücü yeteneği, problem çözme mantığı, icat yapma düşünceleri gelişmektedir.

3.4.9.2. Bilgi Evi Faaliyetleri

Bilgi Evleri bünyesinde yapılan yarışmalar, kulüpler, programlar ve sosyal çalışmalar bu başlık altında değerlendirilmiştir.

3.4.9.2.1.Yarışmalar

Sosyal belediyecilik kapsamında faaliyet gösteren Bilgi Evleri kapsamında yapılan yarışmalarla üyelerin eğlenerek öğrenmelerine katkıda bulunmak, rekabetin yanında dostluğu ve dürüstlüğü pekiştirmek, kültürel ve sosyalleşmelerini sağlamak amacıyla çeşitli yarışmalar düzenlenmektedir. Bu kapsamda resim yapma ve şiir ezberleme yarışmaları, kültür ve bilgi seviyesini arttırmaya yönelik bilgi yarışmaları, üyeler arasındaki ilişkileri güçlendirmek ve eskide kullanılan iletişim aracı olan mektubu hatırlatmak için mektup yazma yarışmaları, on parmak hızlı yazma yarışmaları, öykü yarışması ve geleneksel kitap okuma yarışmalarıdır. Önemli olmasından dolayı geleneksel kitap okuma yarışması ve öykü yarışması üzerinde durmakta yarar vardır.

3.4.9.2.1.1. Geleneksel Kitap Okuma Yarışması

"En iyi eğitim, kitap okutan eğitimdir." Sloganı doğrultusunda yapılan etkinliklerden biride kitap okuma yarışmasıdır.

İlk olarak Bilgi Evinin açılmasıyla 2005 yılının Nisan ayında ilk okuma yarışması düzenlenmiştir. Bilgi Evleri açıldığından beri çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin sosyal ekonomik ve kültürel açıdan yaşamlarına katkı sağlamak amacıyla, her sene bahar aylarında düzenlenen okuma yarışması bugüne dek on iki defa tekrar edilmiş, 2018 yılı içinde 14.Geleneksel Kitap Okuma Yarışması gerçekleştirilmiştir.

Bu yarışmaya Zeytinburnu ilçesinde ikamet eden ilkokul 4. Sınıftan itibaren tüm öğrenciler (ortaokul, lise üniversite) ve tüm yetişkinlerin katılabildiği bir yarışma olup, toplum genelinde okuma alışkanlığı kazandırmak, okumayı teşvik etmek ve sevdirmek, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili bir şekilde kullanılması amacıyla kitap okuma yarışması düzenlenmektedir. Kitap okuma yarışması toplumun tüm kesimlerini kapsayacak şekilde dört gruba ayırarak yapılmakta ve değerlendirilmektedir. Birinci grubu oluşturan ilkokul 4. Ve 5.sınıflar, ikinci grubu 6,7 ve 8. Sınıflar, üçüncü grubu lise öğrencileri, dördüncü grubu ise yetişkinler şeklinde sınıflandırılmıştır. Gruplar için belirlenen yedişer kitaptan sorumlu olmak üzere eserleri okuyup çoktan seçmeli 100 sorudan test sınavı olmaktadırlar. Sınav sonucunda başarılı olanlara ödül verilmektedir. Her gruptan olmak üzere ilk üçe giren katılımcılar ailelerinden 2 kişiyle kültür gezisini

katılmaya hak kazınır. Ayrıca sınava katılan tüm yarışmacılara kırtasiye seti verilmektedir.

Tablo 3.9: Geleneksel Kitap Okuma Yarışması Ödüller

ÖDÜLLER Her grubun;	Birincilerine	3.000 TL
	İkincilerine	2.000 TL
	Üçüncülerine	1.500 TL
	Dördüncülerine	1.000 TL
	Beşincilerine	750 TL
	6, 7, 8, 9 ve 10' uncularına	600 TL

Kaynak: www.bilgievi.org.tr, 2019.

14. Geleneksel Kitap Okuma Yarışması sonucunda;

- 7.520 katılımcı,
- 36.219 okunan kitap,
- 49 yarışmacı ödül,
- Toplam 51.600 TL para ödülü,
- 39 üyenin velisiyle beraber katıldığı Çanakkale yaz kampı gezsisi yapılmıştır.

Gelişmiş ülkelerin genelinde kitap okuma oranlarının yüksek bir seviyede olması az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ise düşük bir seviyede olması bilinmektedir. Bu nedenle okumaya yarışmaları ile toplumun tüm kesimlerine okuma alışkanlığını kazandırmak, okuyan, sorgulayan, eleştiri yapabilen, düşünce ve duygularını ifade edebilen, okudukça ufku genişleyen ve okumanın ehemmiyetini idrak edebilen, ülkenin milli, kültürel ve bilimsel kalkınmasında yararlı, bilinçli bireylerin yetişmesine katkı sağlamaktadır.

Tablo 3.10: Yıllara Göre Geleneksel Kitap Okuma yarışması İstatistikleri

YILLAR	Kitap Okuma Yarışması	Katılımcı Sayısı	Okunan Kitap Sayısı
2018	14.	8.455	23.219
2017	13.	7.520	35.444
2016	12.	8.120	32.259
2015	11.	7.330	27.324
2014	10.	5.911	20.654
2013	9.	5.140	21.362
2012	8.	6.081	25.614
2011	7.	5.186	20.763
2010	6.	4.099	17.854
2009	5.	3.079	18.570
2008	4.	846	6.146
Toplam		64.545	262.209

Kaynak: www.bilgievi.org.tr, 2019.

Not: 2005, 2006, 2007 yıllarında yapılan yarışmalar test usulüyle yapılmadığı için istatistikler verilmemiştir.

3.4.9.2.1.2. Öykü Yarışması

Bilgi Evleri üyesi olan 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencileri, lise ve lisans öğrencileri ile yetişkinlere okumayı ve yazmayı teşvik etmek, çocukların ve gençlerin potansiyellerini ortaya çıkarmak, kişisel ve sosyal gelişimlerine destek olmak, dilin doğru ve etkili biçimde kullanmayı sağlamak, öykücülüğe yeni eserler ve yeni genç yazarlar kazandırmak amacıyla Bilgi Evleri tarafından öykü yarışması düzenlenmektedir. Düşünen ve düşündüğünü etkili ve düzgün bir dille yazıya aktarabilen, hayal ve gerçek olaylardan eserler üretebilen ve Türkçenin doğru kullanılmasını etkin bireylerin kazanılması hedeflenmektedir.

İlk olarak 2014 yılında düzenlen Öykü Yarışması, 2018 yılı itibariyle 4.Öykü Yarışması yapılmış ve 2.351 öyküyle katılım sağlanmıştır. Öykü yarışmasının konusu "serbest" ve bir kişi en fazla iki öykü ile katılabilmektedir. Öykü yarışması üç ayrı kategoride yapılmakta: her kategoriden dereceye girenlere para ödülü verilmektedir.

Dereceye girenlere de ailelerinden iki kişi ile beraber kültür gezileri düzenlenmektedir. Bu kapsamda;

4.Öykü Yarışmasına 2.351 öyküyle katılım gerçekleştirilmiştir.

- 24 yarışmacıya ödül verilmiştir.
- Nakdi para olarak 37.500 TL toplam ödül verilmiştir.
- 27 üye ile velinin katılımıyla Çanakkale yaz kampı gezsisi yapılmıştır.

Tablo 3.11: Öykü yarışmasında gruplar ve ödüller

GRUPLAR					
1.Grup	6, 7 ve 8 sınıf		Her grubun;	Biricilerine	5.000 TL
2.Grup	Lise öğrencileri			İkincilerine	3.000 TL
3.Grup	Üniv. Öğrencileri ve yetişkinler			Üçüncülerine	2.000 TL
				Teşvik (5'er kişi)	500 TL

Kaynak: www.bilgievi.org.tr, 2019.

İlk üç eserin dışında her gruptan beşer eser sahibine teşvik olarak 500 TL ödül verilmektedir. Öykü yarışmaları ile çocuk ve gençlerin aynı zamanda yetişkinlerin kendilerine güvenerek üretkenlik yönlerinin ortaya çıkmasına, yazarlık serüveninin başlamasana bu yönde ilerleme fırsatını yakalama konusunda katkılar sağlamakta düzenli okur ve yazar olmalarının önü açılmaktadır.

Tablo 3.12: Yıllara göre Öykü İstatistikleri

Yıllar	Öykü Yarışması	Teslim edilen öykü yarışması
2018	4.	2.351
2017	3.	1.796
2016	2.	1.386
2015	1.	806
Toplam		6.339

Kaynak: www.bilgievi.org.tr, 2019.

Öykü yarışmasına katılım düzenli olarak bir artış göstermiştir.

3.4.9.2.2. Projeler ve sosyal çalışmalar

Bu kapsamda bilge nesil projesi, üstün zekâlılar, iyilik sosyal çalışmalar ve iyilik kumbarası projesi incelenmiştir.

3.4.9.2.2.1. Bilge Nesil Projesi

Bilge Nesil, Sosyal hayatta aktif, başarılı, yeterli özgüvene ve donanıma sahip, sorumluluk alabilen, çevresine duyarlı ve saygılı, ahlaki değerlerin farkında olan etkin bir kitle oluşturmak için başlatılan bir projedir. Beden, ruh, zihin ve ahlak olarak sağlıklı ve dengeli bir karaktere, başkasının hak ve hukukuna riayet edip saygı gösteren, bilimsel ve hür düşünebilen, milletine karşı sorumluluk duyan, ülkesine üretken ve faydalı bireyler yetiştirmeyi, hedeflemektedir.

Bu doğrultuda, Bilge Nesil üyelerine temel insani değer ve erdemlerin kazandırılması, toplum tarafından kabul gören değerlerin sohbet ortamında geliştirilmesi ve pekiştirilmesi, kültürel ve manevi değerlerinin güçlendirilmesi, toplumsal hayatta ahlaki ve etik kuralara bağlı, bilimsel ve sosyal yaşamda etkin rol alan ülkesine ve milletine faydalı bireyler yetiştirmek, milli ve manevi değerlerine bağlı örnek bir Bilgi Evi kitlesi oluşturmak amacıyla Bilge Nesil projesi uygulamaya geçirilmiştir.

2010 yılından beri uygulamada olan "Bilge Nesil" projesi üyeler üç gruba ayrılarak; birinci grubu oluşturan 5 ve 6.sınıf, ikinci grubu 7 ve 8.sınıf, üçüncü grubu ise lise öğrencileri oluşturmaktadır.

Bilge Nesil üyeleri 2018 yılı itibariyle toplamda 564 kişiden oluşmaktadır. Her yıl ekim ayı ile başlayan Bilge Nesil çalışmaları haziran ayında yapılan geleneksel bir piknikle sona ermektedir. İlk aşamada, her öğretmenin 5 kişiden oluşan bir öğrenci grubu ile bulunmakta ve her öğretmen haftalık kendi grubuyla 1 saat süren ve önceden belirlenen müfredat konuları ile muhabbet ortamında toplantı yapmaktadır. Üyelerin belli başlı konular hakkında bilinçlenmesi, özgüven duygularının geliştirilmesi ve çocukların ve gençlerin sağlam bir karakter kazanmaları amaçlanmaktadır. Bu amaçla öğretmeni ve arkadaşlarıyla kuvvetli bir ilişki kuran üyenin, Bilgi Evinin katılımcı ve örnek bir üye haline gelmesi planlanmaktadır.

Yapılan bazı etkinlik ve programlarla üyelerin sosyalleşmeleri sağlanmaktadır. Yapılan etkinliklerin sayısal verileri ise şu şekildedir:

- "8.Geleneksel Bilge Nesil Kahvaltısı" kapsamında 1.400 Bilge Nesil üyesi ve ailesi ile kahvaltı programı gerçekleştirildi.

- 935 Bilge Nesil üyesi ve ailesiyle Beykoz'da "7. Geleneksel Bilge Nesil Pikniği" etkinliği yapıldı.
- "Gençlerle Baş Başa Sohbetleri" kapsamında 699 Bilge Nesil ve kulüp üyeleri yazarlarla buluşturulmuştur.

Tablo 3.13: Yıllara Göre Bilge Nesil İstatistikleri

YILLAR	ÜYE SAYISI
2018	564
2017	652
2016	629
2015	486
2014	480
2013	465
2012	370
2011	250
2010	70
Toplam	3.996

Kaynak: www.bilgievi.org.tr, 2019.

3.4.9.2.2.2. Üstün Zekâlılar Projesi

Bilgi Evleri üyeleri arasında zekâ yeteneği tespit edilen bireylerin ilgili kurumlarla görüşülerek yönlendirme ve rehberlik etme projesidir. Proje grubu 6 öğretmenle çalışmalarını sürdürmektedir.

3.4.9.2.2.3. İyilik Kumbarası Kitabı Projesi

Gelenek ve göreneklerde unutulan değerleri yaşatmak ve bu değerleri teşvik etmek, "iyilik" düşüncesini gündemde tutmak amacıyla İyilik Kumbarası etkinliği başlatılıştır. Bu projenin kalıcı hale gelmesi için, bir yıl boyunca İyilik Kumbaralarına atılına iyiliklerin seçilip derlenerek kitap haline getirilmektedir.

3.4.9.2.3. Sosyal çalışmalar

Üyelerin, dünya ve çevresinde meydana gelen olay ve olguları daha iyi tanımları ve çevre bilincinin geliştirilmesi için tatbikatlar gerçekleştirilmektedir.

Sosyal sorumluluk etkinlikleriyle üyelere belli konularda veya olması muhtemel durumlar karşısında nasıl hareket edileceğinin gösterilmesi ve öğretilmesidir. Üyelerin sosyal ve kültürel sorumluluk bilincinin geliştirilmesi kapsamında yapılan çalışmalar ise;

Trafik Eğitimleri, kapsamında üyelerin trafik işaret ve levhaları hakkında bilgilendirilmesi,

Yangın Eğitimleri ile yangın çeşitleri ve yangından korunma ve yangın söndüreme gibi faaliyetlerin üyelere anlatılması,

Kitap ve İlaç Bağış Kampanyaları, çeşitli ilaç ve kitapların üyeler tarafından bağış yapılması

Huzur evi ziyaretleri kapsamında çınarlarımızı ziyaret ederek yaşlılarımızın keyifli vakit geçirmelerini sağlamak

Geri dönüşüm kampanyaları, geri dönüşüm kapsamına giren malzemelerin ziyan edilmesini önlemek amacıyla geri dönüşüme kazandırılarak üyelere farkındalık kazandırmak için bu çalışmalar yapılmıştır.

3.4.9.2.4. Kulüpler

Üyelerin ilgi ve yeteneklerine göre, kendilerini geliştirecek sosyal ve kültürel kulüp faaliyetlerine katılarak sosyal ve eğitsel kazanımların yanı sıra ruhsal ve bedensel rahatlamalarına da katkı sağlayan bu etkinliklerin merak ve buluş yapma duygusunun gelişmesine ve ufuklarının açılmasına faydalı olmaktadır.

Bilgi Evleri kapsamındaki kulüp faaliyetlerinde “ en iyi eğitim, kitap okutan eğitimdir.” sözü ile çocuklara ve gençlere okumayı sevdirmek araştırmayı teşvik edilmektedir.

Haftada iki defa olmak üzere toplanan kulüp üyelikleri, kulüp başkanı ve başkan yardımcısı ile birlikte kulüple ilişkili öğretmen yapılan çalışmalar ve işleyişler

hakkında karşılıklı fikir alışverişinde bulunmaktadırlar. Kulüp etkinliklerinin verimli, etkin ve sağlıklı işleyebilmesi için kontenjan en çok 30 üye ile sınırlandırılmaktadır.

Kulüplerin etkinlik ve çalışma yöntemleri belirlenirken, dikkate alınması gereken gereçler ve başlıklar hazırlanılarak kulübün amacı, hedeflediği kitle, eğitsel ve görsel faaliyetler bulunmalıdır.

2018- 2019 döneminde faaliyet gösteren kulüpler;

Okul ve Zekâ Oyunları Kulübü: Çocukların strateji geliştirme, mantık yürüterek ilişkilendirme, konstrasyon ve hafıza gelişimini destekleme, görsel düşünme kabiliyeti ve sabırlı olmayı, planlama yapmayı ve karar vermeyi, rekabetin yanında yenilgiyi hazmetmeyi, üretkenliği özendirmeyi, kinestik alanda uygulamayı sağlayan oyunlardır.

Akıl ve Zekâ Kulübü üyelerine farklı bakış açıları kazandırmak, ezberci anlayışın dışında sorgulamaya dayanan ve eleştirebilen bir yaklaşım kazandırmak, sistemli ve disiplinli olarak başarının elde edileceğini, kuralları ve kuralara bağlı olmayı kazandırmaktadır.

Eva Tasarım Kulübü: "Eva" kelimesin açılımı Etil Vinil Esetat olan yumuşak yüzeyi ile köpüksü esnek bir kâğıt olarak tanımlanmaktadır. Son zamanlarda hobi malzemeleri arasında ve tasarımcılar tarafından sıkça kullanılan geri dönüşümlü, sağlıklı, bakteri üretmeyen bir malzemedir. Eva kâğıdıyla çocukların çeşitli etkinliklerde kullanmasında, dekoratif ürünlerin yapımında ve çeşitli süslemelerin hazırlanmasında kolaylıklar sağlamaktadır.

Kulüp, öğrencilerin el becerilerini ve sanatsal kabiliyetlerini geliştirmek, görsel algılarını kuvvetlendirmek, hayal gücünü kullanarak çeşitli ürünler yaprak özgün tasarımlar oluşturmayı amaçlamaktadır.

Filografi Kulübü: Filografi, ahşap bir malzeme üzerine çiviyle çakılıp arasından teller ve iplik geçirilerek çeşitli şekil ve desenler verilerek yapılan el sanatıdır. bu sanatın sabır ve meşakkat gerektirmesi nedeniyle zor bir sanat olsa da ruh ve zihin yönde dinlendirici, psikolojik anlamda rahatlatıcı özelliği olması giderek yaygınlaşmasına yol açmıştır.

Gökkuşağı (Boyama) Kulübü: Üyelerin renk ve desenler ile hayal dünyalarını genişletme, geçiş çağındaki öğrencilerin enerjilerini olumlu bir yönde kullanmalarını sağlamak, renklerin uyumunu görsel olarak öğrenme ve yeteneklerini keşfetmeye dayalı bir kulüptür.

Görsel Sanatlar Kulübü: Çizgi, boya ve hacim veren maddelerle göz duyusuna hitap eden sanatlara denir.

Öğrencilerin, hayal gücünü ve sezgilerini kullanarak özgün eserler oluşturmayı, sanata karşı duyarlı ve ilgili bireyler kazandırılmayı hedeflemektedir.

Masa Tenisi Kulübü: en az iki kişiyle masa ortasında bulunan file üzerinden topu raketle vurarak karşıya geçirmesi ile oynanan oyundur.

Masa tenislerinin temel vuruşlarını öğretmek, üyelerin fiziksel gelişimlerini desteklemek, sporu sevdirmek amacıyla bir araya gelen kulüptür.

Meslek ve Tanıtım Kulübü: öğrencilerin, meslekleri tanımasına ve bu yönde geleceğe yönelik olarak ilgi ve yetenekleri doğrultusunda doğru meslek seçimine dayalı bir kulüptür.

Müzik Kulübü: müzik kulübüyle, kendi müzik kültürünü ve enstrümanlarını tanımak, müziği sevdirmek, yörelere ait türküleri bilmek, duygularını müzik diliyle anlatabilme, boş zamanlarını müzikle geçirerek ruhsal ve bedensel yönden dinlendirmek için oluşturman kulüptür.

Origami Kulübü: Origami, Japonca "ori" (katlamak) ve "kami"(kâğıt) sözcüklerinin birleşmesiyle "katlanmış kâğıt" anlamına gelen, kâğıt katlama sanatıdır.

Origami kulübüyle, öğrencilerin çeşitli ve değişik figürlerin nasıl yapılışını öğrenme, origami çalışmalarıyla geometri ve üç boyutlu dünüme kabiliyetini geliştirme, sanatsal ürün geliştirme, çeşitli çalışmalar sonucunda şekillerin ararlarındaki ilişkileri kurma becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlar

Polimer Kil Kulübü: Polimer kil, fimo hamuru da denilen malzeme plastiğe dayanan madde, çeşitli renklerin kolayca karışabildiği ve her türlü şekil alabilen, 130 derecede pişirildiğinde her tür türlü nesnenin üzerine kaplanabilen takı ve süs eşyası olarak da kullanılabilen bir hobi malzemesidir.

Quilling Kulübü: Quilling sanatı, bir iğne aracılığıyla kâğıt şeritlerinin dolanması sonucunda oluşturulan kâğıtların kıvrılması sonucunda oluşan şekil ve nesnelerin yapılmasını sağlayan bir el sanatıdır.

"Filigree" olarak da adlandıran bu sanat, geçmişte altın ve gümüş tellerinin bükülmesi sonucunda ve bükülen tellerin birbirlerine tutturularak oluşturulmasıyla çeşitli süs ve takı eşyalarının yapılması amacıyla kullanılmıştır.

Günümüzde Filigree ülkemizde özellikle Midyat'da "Telkari" ile sanatına benzetilmektedir. Altın ve gümüşün pahalı olması ve kâğıdın yaygınlaşmasıyla beraber, kâğıt sanatının kullanımını yaygınlaştırmıştır.(www.bilgievi.org.tr).

Quilling kulübü üyelerine, renk uyumlarını öğrenme, el becerileri kazandırma, çalışma kapsamında olan nesnelerin yapımını öğrenme, quilling sanatı örneklerini tanıtan sunu, video, görsel materyallerle öğrenmeleri sağlanacaktır.

Satranç Kulübü: satranç oynayan ve öğrenmek isteyen, konsntasyonu ve dikkati sağlayan, hesaplama ve problem yeteneğini geliştirme konusunda hafızayı güçlendirmek, çok yönlü düşünme gibi faydaları olan sosyal bir kulüptür.

Tarihe Yön Veren Şahsiyetler Kulübü: Dünya ve Türk tarihinde ünlenmiş, bilimsel, kültürel, tarihsel ve yönetsel alanlarda iz bırakmış şahsiyetleri ve eserlerini araştırmak, öğrenmek ve sonraki nesillere aktarmak amacıyla kurulan kulüptür.

Ülkemizin Önemli kişileri ve eserlerini tanınmak, tarihi değerlerimizin farkında yetişmek, geçmişi bilerek bugünü ve geleceği anlamak, ülkemize Türk gelenek ve göreneklerine bağlı, mili ve ahlaki bireyler kazandırmak amacıyla kurulan bir kulüptür.

Öykü yazarlığı Kulübü: kurmaca edebiyatın yapıtlarından biri olan öykü hakkında genel bilgiler verilerek üyelerin öykü yazma konusunda cesaretlendirmek, iyi öykünün nasıl kurgulanıp zaman, kişi ve mekân unsurlarının nasıl oluşturulduğu konusunda bir araya gelip fikir alışverişinde bulunmak ve birbirlerine ilham vermek için tesis edilen sosyal bir kulüptür.

10 Parmak 10 Marifet kulübü: yetişkinlere yönelik olup hobi malzemelerinden oluşan materyallerle üyelerin, kolayca yapabilecekleri, el becerilerini ve görsel duyularını geliştirmek, sanatsal yeteneklerini ortaya çıkarmak, farklı tasarımlar üretmek için bir kulüptür.

3.4.9.2.5. seminer ve konferanslar

Üyelerin sosyal hayatını kolaylaştırıcı yönde, sağlık, sosyal ve kültürel konularda, üyelere faydalı olacağı düşüncesiyle periyodik olarak seminerler ve konferanslar düzenlenmektedir.

Meslek Tanıtım seminerleri: üyelere meslekler hakkında bilgilendirme, meslek seçiminde bilinçli davranmalarının sağlanması, mesleği icra eden kişiler tarafından o meslek hakkında bilgi ve tecrübelerini aktarması amacıyla ayda bir defa tüm bilgi evlerinde eş zamanlı yapılan seminerlerdir.

Sosyal Yaşam Bilinci Oluşturma seminerleri: Bilgi Evleri üyelerinin sosyal problemler hakkında bilinçli olmaları, yaşadıkları çevreyi ve çevrede meydana gelen olay ve olguları tanımaları, çevreye ve topluma duyarlı olmaları, daha sosyal ve kültürlü olmalarının sağlanması amacıyla ayda bir defa tüm bilgi evlerinde eş zamanlı yapılan seminerlerdir.

Seminer, alanında uzman ve yazarların kendi alanlarında çocuk ve gençlere yönelik konuları sohbet havasında soru-cevap şeklinde çocukların topluluk içinde kendini ifade edebilme ve özgüven duygularının gelişmesine, bilgi birikimlerinin artmasına katkı sağlayan etkiliklerdir.

Konferanslar: üyelerin, alanında uzman kişiler tarafından yararlı olacağı düşünülen konularda bilgilenmeleri amacıyla verilen etkinliklerdir. Bu kapsamda verilen bazı konferanslar;

- Liselere Giriş Sınav Sistemi ve Yapılan Değişiklikler,
- Çevre Kirliliği,
- Sigarasız Bir Hayat İçin El Ele
- Kitap Okumanın Sınava Faydaları
- Hijyen- Sağlık ve Kötü Alışkanlıklar,
- Görgü Kuralları,
- Planlı-Programlı Ders Çalışma Yöntemleri,
- Vücudumuzu Tanıyalım, başlıca verilen konferanslardır.

3.4.9.2.6. Geziler

2018 yılı içinde İstanbul'u 1.050 kişiyle gezi yapılarak üyelerin yaşadıkları şehrin tarihi ve kültürel mekânlarını tanımak sevmek ve aidiyet duygularını pekiştirerek sosyal belediyeciliğin sosyal kontrol işlevini gerçekleştirmek, tarihin değerli mirasına sahip çıkan sorumluluk sahibi bilinçli bireylere farkındalık oluşturmak, özellikle tatil günlerinde Bilgi Evleri üyelerine gezi organizasyonları yapılmaktadır. Bu kapsamda İstanbul ve Zeytinburnu'nun tarihi ve doğal güzelliklerini görmek, keşfetmek ve oturulan yerleri yakından bilmek amacıyla gezi etkinlikleri yapılmıştır.

3.4.9.2.7. Periyodik Olarak Yapılan Etkinlikler

Öğrenciler arasındaki iletişimi güçlendirmek, bilgi birikimlerini artırmak ve hedeflerini yüksek tutmalarını sağlamak amacıyla her ay olmak üzere ayın enleri seçilerek yapılan etkinliklerdir.

Ayın Öğrencisi: Bilgi evleri üyeleri arasında ahlaki, sosyal ve kültürel açıdan, tutum ve eylemlerinde örnek davranışlar sergileyen ve yaptığı davranışların başaksına örnek olması ve teşvik edici olması açısından her ay ödül töreni düzenlenerek ayın öğrencisi seçilmektedir.

Ayın Sorusu: öğrencilerin kültürel seviyelerini ve bilgi birikimlerini arttırmak, söz ve düşüncelerini doğru bir şekilde aktarmalarını sağlamak amacıyla her ay sorulan bir soruyu cevaplandırarak "Ayın Sorusu Sandığı'na" atılan en iyi cevapların arasında seçilenler arasında çekilişle beş kişiye ödül verilmektedir.

İyilik Kumbarası: Bir ay boyunca "İyilik Kumbarasına" yapılan iyilikler yazılarak atılmakta ve ay sonunda biriken iyilikler arasından en iyilileri seçilerek üç iyiliğin sahibi ödüllendirilmektedir. Bu etkinlikle, üyelerimizin gelenek ve göreneklerimizdeki adetleri hatırlatılmakta, iyilik yapma ve iyiliğe teşvik etme, topluma, ülkeye saygılı ve yardımsever bireylerin kazandırılması hedeflendirilmektedir.

Serbest Düşünce Köşesi: Bilgi Evleri üyelerinin duygu ve düşüncelerini yazıya aktarabilme kabiliyetlerini geliştirmek, soyut kavramlar üzerinde değerlendirme yapabilmeleri amacıyla her etkinlik köşesinde paylaşılan resim en iyi ifade eden üç üye ödüllendirilerek yapılan etkinliktir.

Film Gösterimi: üyelerin, haftanın yoğunluğunu ve stresini atmaları için cumartesi günlerinde seçilen bir filimle keyifli vakitler geçirmesini sağlamak üzere film izleme etkinliği yapılmaktadır.

Öğrenci Buluşmaları: Lise ve üniversite öğrencilerini motive etmek ve onlara rehberlik yapmak, üniversite öğrencileri, lise ve ilkokul öğrenci üyelerinin bir araya getirilerek yapılan ikramlı sohbet etkinliğidir.

Temel Bilgisayar Eğitimi: bilgi eviyle yeni tanışıp kaydını yapan bilgisayar kullanmakta zorluk çeken üyelere, bilgisayarın temel kullanım bilgisini içeren bir haftalık eğitim etkinliğidir.

Bilgi Evi Tanıtım Toplantıları: her ayın üçüncü haftasında cumartesi günlerinde yeni üyelere ve velilere, Bilgi Evi Tanıtım Toplantıları yapılarak Bilgi Evleri'nin faaliyet ve hizmetlerinden nasıl istifade edeceklerinin, maksimum fayda almalarını sağlayacak şekilde kullanmalarının, veli ve kurum arasındaki ilişkileri güçlendirmenin sağlanmasına yönelik yapılan tanıtım çalışmasıdır.

Ayrıca, tanıtım çalışmaları kapsamında her yeni üyenin velisine, belediye başkanı adına "Veliye Mektup" adlı tanıtımda "hoş geldiniz" mektubu gönderilmektedir.

Bir başka tanıtım çalışmaları ise, şehir içinden ve dışından farklı belediyelerden gelen yetkililere ve misafirlere Bilgi Evlerinin tanıtımı yapılmış, etkinlik ve yapılan çalışmalardan bilgilendirmeler yapılarak talimatlar ile ilgili doküman desteği sağlanmıştır.

Haftanın Enleri: her hafta Bilgi Evlerini düzenli kullan bir öğrenci seçilerek ödüllendirilmektedir. Kütüphane bölümünde en çok okunan kitap, seçilen güzel bir şiir, anlamlı bir söz haftanın enleri kapsamında panoya asılmaktadır.

Ayın ödül Töreni: Bilgi Evleri kurallarına riayet eden, düzenli olarak etkinlik ve faaliyetleri kullanan üyeler arasından seçilen "Ayın Öğrencisi" ve çocukların gelişimine destek olan ve takip eden veliler arasından seçilen "Ayın Velisi", en çok kitap okuyan üyeler arasından "Kitap Kurtları" olarak seçilen üç kişiye, bilgisayarı düzgün ve amacına göre kullanan üç kişi seçilen "Ayın Bilişimcileri'ne" ödül töreni düzenlenerek ödül verilmektedir.

3.4.9.2.8. Belirli Gün ve Hafta Etkinlikleri:

Toplumsal olarak var olan manevi ve kültürel değerleri önemsemek ve hatırlamak amacıyla, üyelerin sosyal ve değer yargılarını pekiştirmek bu konuda hassasiyet göstermeleri için bazı önemli günlerde etkinlikler yapılamaktadır. Ramazan ve kandil programları, resmi ve dini bayramlar, İstanbul'un Fethi, 18 Mart İstiklal Marşının Kabulü, Mehmet Akif'i anma programı, Anneler Günü gibi etkinlikler kutlanmaktadır.

3.4.9.2.9.Turnuvalar

Üyelerin fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmak, göz-el koordinasyonunu güçlendirmek, sporu teşvik etmek ve sevdirmek için periyodik olarak yapılan sportif faaliyetlerdir. Yapılan turnuvalar:

- Futbol Turnuvası
- Voleybol Turnuvası
- Satranç Turnuvası
- Hızlı Bardak Dizme (Speed Steack) Turnuvası

Tablo 3.14: Bilgi Evi Organizasyon şeması

Kaynak: www.bilgievi.org.tr, 2019.

SONUÇ

Günümüz dünyasında yönetim anlayışının geldiği noktada sosyal devlet ve sosyal devletin bir yansıması olarak görülen sosyal belediyecilik ve uygulamaları günden güne önemi artan ve farklı yelpazelerle genişleyen bir sürecin içinde sürekli kendini yenileyerek ve yeni boyutlara bürünerek değişmektedir. Yerel yönetimlerde önemli fonksiyonları üstlenen belediyelerin hizmet sunma faaliyetlerinin nitelik ve nicelik açıdan görevleri artmaktadır. Değişimin başlıca etkenleri, kamu yönetim anlayışının değişmesi, küreselleşme ve yerselleşmenin yaygınlaşması, toplumların bilgi teknolojileri sayesinde her şeye rahat bir şekilde ulaştığı, neo-liberal ve özelleştirme gibi politikalar yeni anlayış ve arayışları gündeme getirmiştir. Ayrıca, çağımızın bilgi çağı olması, vatandaşın dünyadaki değişimlerden haberdar olması, ülkedeki farklı belediyecilik uygulamalarından malumatının kısa sürede internet ve sosyal medya aracılığıyla oluşması istek ve ihtiyaçlarının da şekillenmesine ve bu yönde belediyelerin daha iyi hizmet üretme talebinde bulunmasına zemin oluşturmuştur. Bu durum Belediyelerin gerek vatandaş memnuniyeti gerek seçimlerde oy kaygısı nedeniyle belediye sakinlerinin taleplerini olumlu karşılamak durumunda bırakmaktadır.

Özellikle ülkemizde 2000'li yıllardan sonra yerel yönetimlerde yapılan reformlar belediyelerin yetki ve görevlerini genişleterek sosyal sorumluluk yükleyerek sosyal devletin minimal düzeyi icarsında bulunan sosyal belediyecilik anlayışını geliştirmiştir. Bu doğrultuda belediyelerin özellikle günümüzde sık kullanılan sosyal belediyecilik anlayışı üzerine yoğunlaşarak belediye sakinlerinin yaşam kalitesini arttırmak, sosyal bütünleşmeyi sağlamak, şehirleşme aidiyetini güçlendirerek toplumsal düzeni huzurlu, güvenli ve sağlıklı bir ortam haline getirmek, bireyi ve toplumu belli bir refah seviyesine getirmek anlayışına kaydırmıştır.

Hedefinde insanı merkeze alan sosyal belediyecilik, eğitimden kültüre, sağlıktan çevreye, yönetimden siyasete, sanattan istihdama kadar genişleyen bir belediyecilik anlayışı olarak ifade edilmektedir. Sosyal belediyecilik, sadece dezavantajlı kesimlere (çocuk, yaşlı, engelli vb.) yönelik hizmet ve proje üreten bir belediyecilik anlayışından ibaret olmayıp toplumun tüm kesimlerine yönelik sosyal, kültürel, siyasal ve psikolojik çok boyutlu projeler bütünüdür. Ayrıca sosyal

belediyecilik bireyin kalkınmasını sağlamayı hedeflerken aynı zamanda ülkenin kalkınmasına da hizmet etmektedir.

Bütün belediyelerin sosyal belediyecilik anlayış ve uygulamaları farklı olmakla beraber karşılaştıkları sorunların başında mali kaynak yetersizliği, borçlanma, uzman ve nitelikli personel eksikliği, sosyal belediyeciliği amaçsızca ve kısa vadeli çıkarlara kullanma anlayışı, yöneticilerin negatif tutumları ve sosyal belediyeciliğin belli bir standartta olmaması gelmektedir.

Genel ülkemizde olarak sosyal bir belediyeciliğin verimli ve kaliteli bir şekilde işleyebilmesi için mali kaynakları arttırılarak mali özerklik sağlanmalıdır. Borçlanma sorunları ortadan kaldıracak bir mekanizma devreye sokularak belli bir parametrede tutulmalıdır. Belediye personelinin beli bir eğitimden geçilerek işin niteliğine vakıf, kayırmacılık ve yandaşlık mülahazasına girmeden ehil personel istihdam edilmelidir. Sosyal belediyecilik uygulamalarını uzun vadeli ve amaç dâhilinde belli bir standartta yapılmalı, denetim evresel, şeffaf ve halka açık bir ölçüt getirilmeli ve kamuoyu ile paylaşılmalıdır.. Ayrıca belediye bünyesinde kurulacak kariyer merkezleriyle işsizlere istihdama katkıda bulunulmalıdır.

Zeytinburnu belediyesinin insan yaşamının her evresinde sosyal yardımlardan, eğitim, sağlık ve kültüre kadar geniş yelpazede faaliyet sunmayı hedef edinen sosyal belediyeciliği önceleyen ve bu kategorilerde hizmet sunmaya çalışan örnek belediyelerden birisidir.

Çalışmada veri toplanırken belediyenin internet sitelerinden, kaynaklarından, faaliyet raporlarından, görüşmelerden ve ulusal tez merkezinden faydalanarak yapılmıştır. Sosyal işler müdürlüğünün yaptığı faaliyetler, kültür ve sosyal işler müdürlüğünün yaptığı sosyal belediyecilik faaliyetleri şeklinde iki kategoride sosyal belediyecilik uygulamaları incelenmiştir.

Zeytinburnu belediyesi sosyal belediyecilik kapsamında yaptığı birçok sosyal içerikli faaliyet ve uygulama saptanmıştır. Sosyal yardım ve hizmetlerle ekonomik durumu düşük vatandaşlara ayni ve nakdi yardımda bulunmak, refah seviyelerini yükseltmek için çeşitli sosyal içerikli hizmetlerle katkıda bulunduğu gözlenmiştir. Ek olarak, Aile Kadın, Destekleme ve Engelliler Merkezi ile ailelerin, kadınların, çocuk ve engellilerin sorunlarına çözüm bulmak ve onların sosyal yaşamda etkin ve aktif rol

alabilmeyi sağlayan her türlü ihtiyaçlarını giderme konusunda oluşturulan bir birim olarak çalışmalarını yapmaktadır. Ayrıca son yıllarda ilçede Zeytinburnu Belediyesi tarafından kurulan iki havuz ile belde sakinlerine yüzme konusunda sağlıklı ve temiz bir ortam sunmaktadır. Öte yandan Zeytinburnu ilçesinin kozmopolit bir yapısı çeşitlik gösterdiğinden ve yabancı göçmen nüfusun fazla olmasından dolayı yabancılara yönelik uyum ve sosyalleşme uygulamaları bir diğer sosyal belediyecilik faaliyetleri olarak görülmektedir. Dolayısıyla envai nedenlerle ülkesini bırakmak zorunda kalan göçmenlerin yaşadıkları ekonomik, sosyal ve psikolojik problemler baş göstermektedir. Bu yönüyle yerel yönetimlerin özellikle belediyelerin sosyalleşme ve adaptasyon süreçlerine etkin rol aldıkları görülmektedir. Farklı ülkelerden ve kültürlerden gelen çocukların adaptasyon konusunda yardımcı olmak, eğitimden sanata psiko-sosyal destekten sportif faaliyetlerine katkı sağlamak için kurulan ve Türkiye'de ilk olma özelliği taşıyan ve dünyada örnek gösterilen "Uyum Okulu" Zeytinburnu Belediyesi tarafından hizmete açılarak sosyal belediyecilik faaliyetlerini çeşitlendirmiştir.

Zeytinburnu belediyesin sosyal belediyecilik uygulamaları bunarla sınırlı kalmayıp kültür ve sosyal işler müdürlüğünü kapsamında başlıca uygulamalardan bazıları, kültür merkezleri, gösteri sanatları akademisi, "Zeytinburnu" konulu her yıl yapılan fotoğraf yarışmaları ve çalışmamızın konusunu oluşturan Bilgi Evleri faaliyetleri yürütülmektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Zeytinburnu Belediyesi sosyal belediyecilik kapsamında Bilgi Evi örneği çalışmasında faaliyet raporlarından ve belediyenin kaynaklarından, ilgili personellerinden ve internet sitelerinden yararlanılarak incelenmiştir. Türkiye de ilk olarak Zeytinburnu belediyesi tarafından kurulan Bilgi Evi örnek teşkil etmesi nedeniyle tezin ana konusu oluşturmuştur. Zeytinburnu Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren yedi Bilgi Evi, ilköğretim çağında bulunan çocuk ve gençleri zararlı alışkanlıklardan korumak, ev ve okul dışında güvenli üçüncü mekân olarak çocukları korumak, ödevlerini internet ve kütüphane aracılığıyla araştırmak, çocuklara sosyal ve kültürel katkıda bulunmak, yetenek ve kabiliyetlerine göre becerilerini geliştirmek için kurulan sosyal belediyecilik faaliyetidir.

Bilgi Evi uygulamaları çocukların her hangi bir ders ve not kaygısı olmadan özgürce ve rahat bir ortamda etkinliklere kendi istek ve yeteneklerine göre katılım

gösterdikleri sosyal, psikolojik ve kültürel seviyelerine katkıda bulunduğu gözlenmiştir. Kulüp etkinlikleri, kitap okuma ve öykü yarışmaları, sosyal çalışmalar, geziler ve turnuvalarla çocuk ve gençlerin sosyalleşmelerine ortam sağladığı, düşünce ve duygularını rahatça ifade edebildikleri, özgüven duygularını geliştirdiği saptanmıştır. Zeytinburnu ilçesinin sosyal ve demografik yapısını göz önünde bulundurulduğunda Bilgi Evlerinin sayısı arttırılmalı ve denetimin nesnel objektif kriterlere dayandırılmalıdır. Ayrıca Bilgi Evlerinin büyükşehir ve diğer belediyelerinin nezdinde yaygınlaştırması kanaatine varılmıştır. Bilgi evlerinin ve gençlik merkezlerinin yanında velilerin çocuklarını güvenle teslim edebilecekleri çocuk yuvaları, kreşler kurulmalı ve her mahalle nezdinde yaygınlaştırılmalıdır. Bu ve benzeri yapıların kurulması belediyenin sosyal belediyecilik konusunda etkinliği ve başarısı için faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çocuk ve gençlerin özellikle çocukların doğaya temas edebilecek yeşil alanların ve çocuk oyun sahalarının, spor alanlarının azlığı bulunmakta buna yönelik alanların betonarme ve dikey yapılardan korunarak bu alanların genişletilmesi ve yaygınlaştırmalıdır. Sokakta dilenen çocuklar ve eğitimden mahrum bırakılıp çalıştırılan çocukların ilgili resmi ve sivil kuruluşlarla irtibata geçilerek gerekli desteğin ve imkânların sağlanması konusunda belediye köprü vazifesi olmalıdır. Dilencilik yapan, çalıştırılan çocuk değil eğitimde, bilimde ve sporda başarılara imza atan çocuklar kazandırılarak toplumsal faydaya katkı sağlanmalıdır.

Genel itibariyle Zeytinburnu Belediyesi sosyal belediyecilik kapsamında sunduğu faaliyet ve etkinliklerde diğer belediyeler nezdinde kararlaştırıldığında iyi seviyede hizmetler sağladığı, öncü ve örnek başarılara imza attığı görülmektedir. Sosyal belediyecilik doğrultusunda hedeflerini yerine getirmeye çalışıldığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

"Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü", "Kamu Yönetimi Araştırması Genel Rapor", Ankara, TODAİE Yayınları, Sayı 238, s.177.

1580 sayılı Belediye Yasası

1982 Anayasası, Resmi Gazete, 09/11/1982, Kanun Numarası: 2709, md.127.

1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

5216 Büyükşehir Belediye Kanunu

9fe03a22.09934622

Adıyaman, A. T.; Demirel S. (2011). Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Örneği, *Dış Denetim Dergisi*, (4): 115-129.

Akarsu, S. (2014). *Sosyal belediyecilik (Zeytinburnu belediye örneği),* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi S.B.E ve Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı Mahalli idareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı, İstanbul.

Akdoğan, Y. (1999), Sosyal Belediyecilik, *İstanbullu Dergisi*.

Akdoğan, Y. (2006). Sosyal Belediyecilik. *Yerel Siyaset Dergisi,* (3): 44-45.

Akdoğan, Y.(2002). Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik. *Eminönü Bülteni*, (2): 11-17.

Arıcı, K. (1999). *Sosyal Güvenlik Dersleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Arıkboğa, E.; Oktay, T. ve Yılmaz N. Yeniden Yapılandırma Sonrasında Belediye Meclisleri: İstanbul Örneği, Beta, 2007.

Arıkboğa, Ü. (2016). Türkiye'de Belediyelerin Gelir Yapısı: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *13*,(33): 276-297.

Atar, Y. (2000). *Türk Anayasa Hukuku.* Konya: Mimoza Yayınları.

Atik, M. (2014). *Yenilenen kentler dönüşen kentliler: İstanbul Zeytinburnu örneği*, (Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, S.B.E Sosyoloji Anabilim Dalı, Aydın.

Aydın, M. (2008). *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*. İstanbul: Yedirenk Yayınevi.

Azaklı, S. ve Özgür, H. (2005), Belediye Organları ve Organlar Arası İlişkiler: Başkan, Meclis ve Encümen. İçinde: Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik, (Ed), *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-1:* Reform, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Batal, S. (2015). Türkiye'de Sosyal Devlet Kavramının Dönüşümü: Sosyal Belediyecilik. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 19*(2): 221-245.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı (2009). Kentleşme Şurası, Kentsel Yoksulluk Göç ve Sosyal Politikalar Komisyonu Raporu, Ankara, Nisan

Bayraktar, C. (2012). Keynes ve Refah Devleti. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10*(2): 247-261.

Beki, A. (2009). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik (Ümraniye Belediyesi Örneği).* İstanbul: Sena Ofset.

Can, H. (2006). Sosyal Belediyecilik ve Ümraniye. *Yerel Siyaset Dergisi, 1*(5): 18-19.

CEREN, A. (2017). *Sosyal yardımların yönetilmesi: Kahramanmaraş örneği,* (Doktora Tezi). Gazi ÜNİ. S.B.E, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Adıyaman.

Çelik, A. (2014). Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 16*(1): 1-20.

Çetinkaya, Ö. (2012). *Mahalli idareler Maliyesi*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Çevikbaş, R. (2008). Yerel Yönetimlerde SiyasalKatılım. *Türk İdare Dergisi*, (461).

Çiçek, E. (2012). *Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Politikaları: Batı Akdeniz Örneği*. Türkiye Belediyeler Birliği, Ankara.

Çöpoğlu, M. (2011). Sosyal Belediyecilik. *Türkiye Belediyeler Birliği iller ve Belediyeler Dergisi,* (756): 63.

Çöpoğlu, M. (2014). Sosyal Belediyecilik ve Sorunları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(2): 223-247.

Çukurçayır, M. A. (2000). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*, Ankara: Yargı Yayınevi.

Demir, İ. (2006). *Yerel yönetimlerin sosyal politika fonksiyonları: Kocaeli büyükşehir belediyesi örneği*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

DPT, (2001). *Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyonu Raporu***,** Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma planı, DPT Yayınları, Ankara.

Duru, B. (2013). Büyükşehir Düzenlemesi Ne Anlama Geliyor? (6360 Sayılı Yasanın Getirdiği İdari Yapılanma, yansımaları ve Mekansal Planlama). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği Birlik Dergisi*: 33.

Erbay, Y. ve AKGÜN, H. (2013). *Modernleşmeden Küreselleşmeye Türkiye'de Yerel Yönetimler Tarihi ve Bugünü*. İstanbul.

Erdem, İ. (2017). *Yerel Siyaset ve Belediyecilik*. 4. Baskı. İstanbul: İlke yayıncılık.

Erdoğan, M.(2004). *Anayasa Hukukuna Giriş.* Ankara: Liberte Yayınları.

Erim, A. (1990). 1973-1980 Dönemi Belediyeciliği. İzmit Örneği, *Türk belediyeciliğinde 60.Yıl Uluslararası Sempozyum Kitabı***.**

Erkmen, M. (2018). *Sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde sosyal yardımların Konya'daki kurumsal uygulamaları,* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, S.B.E Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Kamu Yönetim Bilim Dalı, Konya.

Ersöz, H. (2006). 5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye'de Belediyeler. *Sosyal Siyaset Konferansları*, İstanbul.

Ersöz, H. Y. (2005). 5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Deneyimleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (50): 34-151.

Ersöz, H. Y. (2011). *Sosyal Politikalarda Yerelleşme.* İstanbul: İTO Yayınları.

Eryılmaz, B. (2011). *Kamu Yönetimi, Düşünceler – Yapılar – Fonksiyonlar – Politikalar*. Ankara: Okutman Yayıncılık.

Genç, Fatma, N. (2014). 6360 Sayılı Kanun ve Aydın'a Etkileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1*(Özel Sayı): 2.

Genç, Y. ve Barış, İ. (2015). Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasında Yerinden Yönetiminin İşlevselliği. The Journal of Academic Social Science Studnes. *İnternational Journal of Social Science,* (32): 95-117.

Gözler, K. (2005). *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*. 3. Baskı. Bursa: Ekin yayınları.

Gözübüyük, Ş. (2000). *Yönetim Hukuku.* Güncelleştirilmiş 14. Basım. Ankara: Turhan Kitabevi.

Gündüz, H. (2013). *Yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik kapsamında yardıma muhtaç ailelere yaptıkları sosyal yardımlar: Bağcılar belediyesi örneği*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi S.B.E, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Mahalli idareler ve Yerinden Yönetim.

Kalabalık, H. (2005). *Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku Teori – Uygulama*. Ankara: Seçkin yayınları.

Karaarslan, M. (2012-2013). Nasıl Bir Yerel Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 17-18*(26-27-28-29): 150.

Karabulut, A. (2011). *Türkiye'de sosyal yardım ve sosyal yardımların tek merkezden yürütülebilirliği,* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karataş, S.; Şener, Ü. ve Otaran, N. (2008). Kadın Sığınma Evleri Klavuzu, *TC Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü*, ISBN 978-975-19-4423-8, Aralık 2008.

Karataşoğlu, S. (2009). *Yerel sosyal politikalar çerçevesinde madde bağımlısı gençlerin sosyal rehabilitasyonu (Karapürçek ilçesi sosyal rehabilitasyon merkezi projesi),* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Keleş, R. (2000). *Yerinden Yönetim ve Siyaset.* 2. Baskı. İstanbul: Cem Yayınevi.

KELEŞ, S. (2008). *Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları: Ankara büyükşehir belediyesi örneği*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE, Afyonkarahisar.

Kesgin, B. (2008). *Yoksulluğa yerel müdahale sosyal belediyecilik karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş belediyeleri örnekleri,* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi SBE İstanbul.

Kesgin, B. (2014). Engellilere Yönelik Yerel Sosyal Politikalar, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 23*(4): 1-15.

Kesgin, B. (2014). *Kamu Sosyal Politikalarında Sosyal Yardım*. 2. baskı. İstanbul: Açılım Kitap.

Kesgin, B. (2016). Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardımda Büyükşehir Belediyeleri İle İlçe Belediyeleri Arasında Nasıl Bir Dağılım Yapılabilir. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18*.

Koç, N. ve Ökmen, M. (2015). Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Seçilmiş Belediyelerin Sosyal Bütçelerinin Değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi,* (168): 69-84.

Koray M., Topçuoğlu A. (1995), *Sosyal Politika*. Bursa: Ezgi Kitabevi..

Koray, M. ve Temiz, H. E. (2014). Merkezi Yönetimle İlişkiler, Kısıtlar ve Harcamalar Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik ve Dört Büyükşehir Belediyesi Açısından Uygulamalar. *Çalışma ve Toplum,* (3): 11-60.

Kösecik, M. ve Özgür, H. (2005). *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazıla.* Ankara: Nobel Yayınları.

Nadaroğlu, H. (1986). *Mahalli İdareler.* 3.Basım. İstanbul: Beta Basın Yayın.

Nadaroğlu, H. (2001). *Mahalli İdareler*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Negiz, N. (2011). Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, Yararlanma ve Değerlendirme Açısından Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 16*(2): 323-341.

Negiz, N. ve Elvettin, A. (2013). Sosyal Devlet, Sosyal Hizmet ve Yerel Yönetimler. *Sosyal Politika ve Kamu Yönetimi Bileşenleriyle Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları,* Acar, H. vd., (Haz.). Ankara: Medya Akademi.

Nohutçu, A. (2012). Kamu Yönetimi. Ankara: Savaş Yayınları.

Ortaylı, İ. (1995). *Türkiye İdari Tarihi*. Ankara.

Ökmen, M. ve Parlak B. (2008). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Ökmen, M. ve Parlak, B. (2013). *Kuram ve Uygulamada Yerel Yönetimler.* Ankara: Orion Kitabevi, Ankara.

Öz, C. S. ve Yıldırımalp, S. (2009). Türkiye'de Kentsel Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Rolü. *I. Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu*, Akdeniz Üniversitesi, 22-23 Ekim 2009, Antalya, 453-463.

Özdemir, S. (2007). *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Özgökçeler, S. ve Bıçkı, D. (2012). Kentsel Yoksullukla Savaşım Noktasında Politik Bir Enstrüman: Sosyal Belediyecilik. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 49* (565).

Özgür, H. ve Kösecik, M. (2007). *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar – II: Uygulama*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Özkiraz A. ve Şimşek Ü. (2013). Türkiye'de Sosyal Belediyeciliği 1970'lerden Düşünmek. Afro-Avrasya Coğrafyasında Kamu Yönetimi Uygulamaları ve Sorunları. *Kayfor XI Bildiriler Kitabı.* Samsun. 31 Ekim-1 Kasım 2013.

Öztürk, N. ve Öztürk Y. (2010). *Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları.* Ankara: Palme Yayıncılık.

Pektaş, E. K. (2010). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi, 5*(1): 5-22.

Selçuk, H. (2014). *Yerel yönetimler ve idari vesayet*, (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi S.B.E, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Erzurum.

Seyyar, A. (2005). *Sosyal Güvenlik Terimleri, Ansiklopedik Sözlük.* İstanbul: Papatya Yayınları.

Seyyar, A. (2008). Yerel Yönetimin Gelişiminde Sosyal Politikaların Önemi. *Sosyal Siyaset Dergisi,* (25).

Seyyar, A. ve Oral, D. (2008). *Katılımcılık ve Kalkınma Ekseninde Yerel Sosyal Politikalar*. İstanbul: Kam Yayını.

Sezer, Ö. ve Özgür, Ö. (2012). Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılımın İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12*. (20. Yıl Özel Sayı): 255-279.

Taşçı, F. (2008). Türkiye'nin Kamusal Sosyal Yardım Anlayışı (1980-2007) Üzerine Bir Analiz. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,* (55): 127-149.

Tokol, A. (2000). *Sosyal Politika.* 2. Baskı. Vipaş Yayınları.

Tokol, A. (2012). Sosyal Politika Kavramı, Tarihsel Gelişimi ve Türkiye'de Sosyal Politika. Sosyal Politika, TOKOL, Aysen ve Yusuf, ALPER, (Ed.). 3. Baskı. Bursa: Dora Yayınları.

Tomanbay, İ. (2002). Türkiye'nin Sosyal Politikası İçinde Sosyal Hizmetlerin Durumu, Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye'de Sosyal Hizmet politikaları, *Sosyal Hizmet Sempozyumu*, Haz. İlhan Tomanbay, Ankara Hacettepe Üniversitesi S.H.Y.O. Yay., Ankara.

Türkiye Belediyeler Birliği (2014). 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna İlişkin Rehber. 5-6.

Türkoğlu, İ. (2013). Sosyal Devlet Bağlamında Türkiye'de Sosyal Yardım ve Sosyal Güvenlik. *Akademik İncelemeler Dergisi, 8*(3): 275-305.

Uçaktürk, T.; Uçaktürk, A. ve Özkan, M. (2009). Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Bağlamında Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği. *VI. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi*, Çanakkale. 1-15.

Urhan, F.V. (2008). Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması. *Sayıştay Dergisi,* (70): 85.

Ünal, F. ve Cantürk, C. (2014). Yerel Yönetimler ve Sosyal Politika(lar): Sosyal Belediyecilik. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi, 49*(2): 31-49.

Ünal, F. ve İnanç, H. (2007). Avrupa yerel yönetimler özerklik şartı ve Türkiye'de belediyeler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* (17): 8.

Ünlü, U. (2016). Sosyal Belediyecilik Anlayışının E-Belediyecilik Uygulamalarına Entegre Edilmesi. *Sayıştay Dergisi,* (102): 63-89.

Yersiz, B. (2018). *Belediyelerde kent yoksulluğunun önlenmesinde sosyal belediyecilik ve yönetişim uygulamalarının etkisi: Elâzığ belediyesi örneği*, (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Elazığ.

Yıldırım, S. (1990). Yerel Yönetim ve Demokrasi, Türk Belediyeciliği'nde 60 Yıl Uluslararası Sempozyum, Ankara Büyükşehir Belediyesi, 23-24 Kasım, Ankara, 7-43

Yılmaztürk, A. ve Güler, T. (2017). Sosyal Devlet Anlayışının Yerel Karşılığı: Sosyal Belediyecilik ve Temel Sorunları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 6*(1).

Yönten, A. ve Şimşek, Ç. (2016). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Olgusunu Anlamak: Samsun Üzerine Bir İnceleme. *Strategic Public Management Journal (SPMJ), Issue,* (3): 76-89.

İnternet Kaynakları

ZEYBİS hakkında. http://zeybis.com/ (20.03.2019).

Zeytinburnu Belediyesi hakkında. http://www.zeytinburnu.istanbul/ (20.02.2018).

Zeytinburnu kültür ve sanat merkezi. http://www.zeytinburnukultursanat.com/

828 Sayılı Kanun, Sosyal Hizmetler Kanunuhttps://cocukhizmetleri.aile.gov.tr /uploads/pages/kanunlar/2828-sayili-sosyal-hizmetler-kanunu.pdf

http://www.bilgievi.org.tr/Sayfalar/11/Kurumsal/Tarihce.aspx

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c45db

https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/191

Sayan, İ. Ö. (2013). *Türkiye'de İdari Sistem ve Örgütlenme*, http://www.kas.de /wf/doc/kas_34517-1522-12-30.pdf?130529081937, (22.11.2017). akt. Kübra çolak.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/

DİZİN

-B-

Belediye, v, vi, vii, viii, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 48, 50, 51, 52, 63, 66, 67, 82, 104, 107
Bilgi Evi, v, vi, v, vi, x, xi, 58, 77, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 93, 101, 102, 105

-F-

Faaliyet, 64, 65, 68, 70, 74, 75

-K-

Kanun, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 40, 41, 50, 80, 107, 109, 110, 112, 113
Kentleşme, 108
Kulüp, 68, 85, 96, 106
Küreselleşme, 12, 25, 29, 111

-N-

Nüfus, xi, xii, 17, 60, 62

-S-

Sosyal belediyecilik, vi, 3, 31, 32, 35, 37, 44, 45, 46, 48, 50, 74, 83, 89, 103, 104, 106, 107, 109
Sosyal devlet, 23, 24, 29, 32
Sosyal hizmet, vii, 27, 28, 65
Sosyal politika, 25, 26, 28, 29, 51
Sosyal yardım, vii, 26, 27, 28, 46, 104, 108

-U-

Uygulama, 109, 111

-Y-

Yerel yönetimler, v, 1, 5, 6, 7, 10, 14, 30, 71, 103, 108, 109, 112

-Z-

Zeytinburnu Belediyesi, v, viii, 3, 58, 63, 64, 65, 67, 70, 74, 75, 77, 78, 79, 84, 105, 106, 113